

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKULDA ÖZEL DERS: BEKLENTİLER, SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ

KARANİ BOZGURT
21744005

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MUSTAFA BAŞARAN

2024

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLKOKULDA ÖZEL DERS: BEKLENTİLER, SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

**KARANİ BOZGURT
21744005
ORCID NO: 0009-0006-2022-9824**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MUSTAFA BAŞARAN**

**MAYIS
2024**

Karani Bozgurt tarafından hazırlanan “İlkokulda Özel Ders: Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı çalışma, **17/05/2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN

İmza

.....

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Muhammet BAŞTUĞ

İmza

.....

Doç. Dr. Hüseyin SERİN

.....

ÖZET

İLKOKULDA ÖZEL DERS: BEKLENTİLER, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Araştırmada ilkokula devam eden çocuklarına özel ders aldırın ailelerin ve özel ders alan öğrencilerin özel ders alma nedenleri, özel derslerde karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerle ilişkin çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Araştırmada karma yöntemlerden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutu için örneklem olarak İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşayan ve özel ders alan 25 ilkokul üçüncü sınıf öğrencisi ile 25 dördüncü sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerin aileleri seçilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunun örneklemini ise nicel örneklemini oluşturan ailelerden rastgele seçilen beş öğrenci velisi seçilmiştir. Nicel verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından tez için geliştirilen “Öğrencilerin özel derse ilişkin görüşlerini tespit etme anketi” ve “Velilerin özel derse ilişkin görüşlerini tespit etme anketi” kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması amacıyla araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinden rastgele beş veli seçilmiştir ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS paket programı aracılığıyla, nitel veriler ise geleneksel içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ailelerin ve öğrencilerin özel derslerden genel olarak memnun olduğu ve öğrencilerin özel öğretmenlerden kendilerine koçluk yapmalarını bekledikleri ailelerin ise özel öğretmenlerin çocuklarına koçluk yapmaları yerine sadece ders anlatmalarını bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Özel ders, ilkokul özel ders, gölge eğitim

ABSTRACT

PRIVATE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL: EXPECTATIONS, PROBLEMS AND SOLUTION SUGGESTIONS

The aim of the research is to present the reasons why families who take private lessons for their primary school children and students take private lessons, the difficulties they encounter in private lessons, and solution suggestions for these difficulties. An explanatory sequential design which is one of the mixed methods was used in the research. For the quantitative dimension of the research, 25 third grade primary school students and 25 fourth grade students living in the Eyüpsultan district of Istanbul and taking private lessons and their families were selected as samples. Five students' parents among the families that constitute the quantitative sample were selected randomly for the sample of the qualitative dimension of the research. In collecting quantitative data, the "Survey to determine students' opinions on private lessons" and the "Survey to determine parents opinions on private lessons" which were developed by the researcher for the thesis were used. In order to collect qualitative data, five parents were selected randomly from among the families of the students participating in the research and a semi-structured interview form was used. Quantitative data were analyzed through the SPSS package program, and qualitative data were analyzed with traditional content analysis. According to the findings of the research, it was concluded that families and students were generally satisfied with private lessons, students expect coaching from private teachers but families expect private teachers to only teach their children rather than coaching.

Keywords: Private lessons, primary school private lessons, shadow education

ÖN SÖZ

Öğretmenlik hayatıma devam ederken beni cesaretlendirip yüksek lisans sürecine başlamama vesile olan Doç. Dr. Zeynep YILDIZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans ders sürecinden tez yazım aşamasına kadar her türlü desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan, yeri geldiğinde başaramayacağımı düşündüğüm anlarda dahi benden umudunu hiç kesmeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazım aşamasında yardıma ihtiyaç duyduğum anlarda yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Yavuz KAMACI'ya teşekkür ederim.

Karani BOZGURT

Mayıs, 2024

İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.6. Varsayımlar	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Bir Sistem Olarak Eğitim	8
2.2. Türk Eğitim Sistemi	9
2.3. Örgün Eğitim	10
2.3.1. Okul Öncesi Eğitim.....	10
2.3.2. İlköğretim	11
2.3.3. Ortaöğretim.....	11
2.3.4. Yükseköğretim.....	12
2.4. Yaygın Eğitim.....	12
2.4.1. Kamu Yaygın Eğitim Kurumları	13

2.4.1.1. Halk Eğitim Merkezleri	13
2.4.1.2. Mesleki Eğitim Merkezleri	14
2.4.2. Özel Yaygın Eğitim Kurumları.....	14
2.4.2.1. Türk Özel Okulları	14
2.4.2.2. Azınlık Özel Okulları	14
2.4.2.3. Yabancı Özel Okullar	15
2.4.2.4. Milletlerarası Özel Öğretim Kurumları	15
2.4.2.5. Motorlu Taşıt Sürücü Kursları	15
2.4.2.6. Özel Mesleki ve Teknik Kurslar	15
2.4.2.7. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi.....	16
2.5. Gölge Eğitim.....	16
2.5.1. Gölge Eğitim Türleri	17
2.5.1.1. Özel Dershaneler	17
2.5.1.2. Butik Eğitim Kurumları.....	18
2.5.1.3. VIP Eğitim Merkezleri	18
2.5.1.4. Etüt Merkezleri	19
2.5.1.5. Özel Ders	19
2.6. Gölge Eğitim Kapsamında Özel Ders	20
2.6.1. Özel Ders Tanımı	20
2.6.2. Özel Dersin Tarihçesi.....	21
2.6.3. Özel Dersin Türleri	22
2.6.3.1. Birebir Özel Ders	22
2.6.3.2. Masa Başı Özel Ders	23
2.6.3.3. Eğitim Koçu ile Özel Ders.....	23
2.7. Özel Dersin Boyutları	24
2.7.1. Akademik Boyut	25

2.7.2. Duyuşsal Boyut.....	26
2.7.3. Sosyoekonomik Boyut	27
2.7.4. Yönelim Boyutu.....	28
3. YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni	30
3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu.....	33
3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu	34
3.1.3. Çalışma Grubu	34
3.1.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Çalışma Grubu	34
3.1.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Çalışma Grubu.....	35
3.1.4. Veri Toplama Araçları.....	36
3.1.4.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	37
3.1.4.2. Anket	37
3.1.5. Verilerin Toplanması.....	38
3.1.6. Verilerin Analizi	39
4. BULGULAR ve YORUM.....	40
4.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Bulgular.....	40
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	45
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	52
4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	56
4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	64
4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular	67

4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	68
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	72
5.1. Sonuç.....	72
5.1.1. Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar:	72
5.1.2. Ailelerin Özel Derse İlişkin Beklentileri, Bu Beklentilere Ulaşmak İçin Getirdiği Öneriler ve Özel Ders Aldırma Sebeplerine Ait Sonuçlar:	73
5.1.3. Ailelerin Özel Derslerde Karşılaştıkları Problemlere Ait Sonuçlar:.....	74
5.1.4. Nitel Araştırma Sonuçları.....	74
5.2. Tartışma.....	75
5.3. Öneriler.....	79
5.3.1. Özel öğretmenlere yönelik öneriler.....	79
5.3.2. Ailelere yönelik öneriler.....	80
5.3.3. Eğitim yöneticilerine yönelik öneriler.....	81
KAYNAKÇA	82
EKLER.....	95

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 2.Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı	36
Tablo 3. Özel Ders Alan Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri.....	41
Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri	45
Tablo 5. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri	46
Tablo 6. Anne Babaların Özel Ders Aldırmaya İlişkin Tutumları	48
Tablo 7. Ailelerin Özel Ders Aldırma Sebepleri	49
Tablo 8. Ailelerin Özel Derslerde Karşılaştıkları Problemler	53
Tablo 9. Ailelerin Özel Derslerin Etkililiğinin Artması İçin Önerileri.....	56
Tablo 10. Ailelerin Özel Ders Aldırma Nedenlerine İlişkin İçerik Analizi	64
Tablo 11. Ailelerin Özel Derse İlişkin Karşılaştıkları Problemlerin İçerik Analizi ...	68
Tablo 12. Ailelerin Özel Dersten Beklentilerine İlişkin İçerik Analizi	69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırmanın Aşamaları	32
Şekil 2. Araştırma Süreci Aşamaları.....	33

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK	: Türk Dil Kurumu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEM	: Millî Eğitim Müdürlüğü
VIP	: Very Important Person

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya ait problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Dünyadaki ekonomik kalkınması düşük, kültürel gelişmesi yetersiz ve teknolojik gelişmeleri yakalayamamış ülkelerin eğitimleri incelendiğinde bu ülkelerin eğitim sistemlerinin de gelişmiş ülkelere nazaran geri kalmış olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise eğitim sistemlerine yeterince önem vermemelerinden ve eğitime gerekli yatırımları yapmamalarından kaynaklandığı görülmektedir. Bir diğer yandan eğitim sistemlerine yeterince yatırım yapmış olan ülkelerin ekonomik, kültürel ve teknolojik alanlarda da geliştiği bilinmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ilk kurulduğu yıllarda Osmanlı Devleti'nden '4194 ilkokulu', '69 ortaokul', '13 lise', '3 kız teknik okul', '5 erkek teknik okul', '1 turizm-ticaret okulu', '1 tarım okulu', '1 (darülfünun) üniversite' yani toplamda 4287 tane eğitim öğretim faaliyeti yürüten kurum devralmıştır (Kuşci, 2021, s.90). Osmanlı Devleti'nden devralınan eğitim öğretim kurumlarının sayısının yetersiz olması ve üst kademelere çıkıldıkça bu kurumların sayısının azalması Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulduğu ilk yıllardan itibaren eğitim öğretim alanında köklü adımlar atmasına neden olmuştur. Atılan adımlar sadece kurum açmakla sınırlı kalmamıştır, eğitimin toplumun her kademesine ulaştırılması için çalışılmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitime nitelik kazandırmak için yoğun çaba harcanmıştır. Bu çabaların başında ise Tevhid-i Tedrisat kanunu gelmektedir. Bu kanunla birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerindeki ayrım ortadan kaldırılıp eğitim öğretimde birlik sağlanmıştır. Daha sonraki yıllarda Atatürk'ün öncülüğünde yapılan yeniliklerle karma eğitime geçilip harf inkılabı ile yeni Latin alfabesi kabul edilmiştir. Ayrıca "Halk Eğitim Merkezleri" aracılığıyla halk istedikleri zaman ve yaşamları boyunca eğitimlerini sürdürme olanağı bulmuşlardır (Selçuk, 2017, s. 11-

12). Yine cumhuriyetin ilk yıllarında ilkokul ve ortaokul programlarında değişiklik yapılmıştır. İlköğretim programında yapılan değişiklikle birlikte okuryazar oranının yüzde onun altında kalmasından kaynaklı olarak okuma yazma öğretime önem verilmiştir. Okuryazar sayısının artırılması amacıyla “Millet Mektepleri” açılmıştır. Ortaokul programında yapılan değişiklikle birlikte eğitimin niteliğini artırmak amaçlanmıştır. Yükseköğretim alanında yapılan değişikliklerle de yeni kurulan cumhuriyetin ilimin önderliğinde kalkındırıp, çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak amaçlanmıştır. Bunun için yabancı eğitimciler Türkiye’ye davet edilmekle birlikte Cumhuriyetin gençleri de dünyanın çeşitli üniversitelerine eğitim almaları için gönderilmişlerdir (Gül & Doğan, 2020, 234-235).

Cumhuriyetin ilk yıllarından başlanarak eğitime nitelik kazandırmak amacıyla birçok yenilik yapılmakla birlikte okullaşma sayısında da artış yaşanmıştır. O yıllarda eğitim devlet tarafından devlet okullarında yürütölmekteydi. Bu nedenle eğitim alan herkes, ülkenin her yerinde aynı eğitim sürecine tabi tutulmaktaydı. İmkânların az olmasına karşın devlet eğitime mümkün olduğunca yatırım yapmaktaydı. Fakat ilerleyen yıllarda ortaya çıkan merkezi sınav sistemleriyle birlikte öğrenciler bir üst kademeye seçilmeye başlamasıyla birlikte bir üst kademeye geçiş sınavları her geçen sene öğrenci ve öğrencilerin aileleri arasında daha da önem kazanmıştır. Çocuklarının daha iyi okullarda ve daha iyi şartlarda eğitim almasını isteyen aileler, belirtilen sınavlara hazırlık amaçlı çözümler aramaya başlamıştır (Akyüz, 2015).

Sistemin açığı ve ailelerin alternatif arayışı bir dönem özel dershanelerin kurulmasıyla kapanmıştır. Özel dershanelerin asıl kurulma amacı, öğrencileri yükseköğretim sınavlarına hazırlamaktır. Bu amaç adı altında özel dershaneler her şehre ve her ilçeye yayılmış durumda bulunmaktaydı. Ayrıca bu özel dershanelerin bazıları merkezi sınavlara hazırlık amacıyla kendi yayınlarını çıkarıp öğrencilerine bu yayınlar aracılığıyla eğitim süreçlerini sürdürmekteydi (Yılmaz & Altınkurt, 2011).

Çocuklarının eğitimiyle yeterince ilgilenemeyen aileler, çocuklarının eğitimiyle ilgilenseler dahi sınav konularına yetişemeyen aileler, çalışan aileler merkezi sınav sistemine hazırlık için çocuklarını özel dershanelere göndermekteydi. Dershaneler, ilgili süreçte yükseköğretime açılan kapı niteliği kazanmış olmakla birlikte devlet okullarında verilen eğitimin kalitesinin de sorgulanmasına neden olmuştur. Toplumun kimi kesimi devlet okullarından mezun olan öğrencilerin

yükseköğretimde nitelikli yükseköğretim kurumlarına yerleşemeyeceğini bu nedenle de özel bir takviye alınması gerektiğini benimsemiştir (Çalık, 2023).

Dershanelerin kapatılmasıyla birlikte devlet okullarında yükseköğretim kurumlarına hazırlık kursları verilmeye başlanmış olmasına karşın bu kurslara yeterince ilgi gösterilmemiştir. Aileler özel dershanelerden kalan boşluğu doldurmak amacıyla çeşitli alternatifler aramaya başladılar. Bu boşluğu gölge eğitimin diğer türleriyle doldurmaya çalışan aileler için çeşitli gölge eğitim kurumları açılmıştır.

Kapatılan dershanelerin çoğu özel okul adı altında faaliyetlerine devam ettiler ve bu sürece alışmış olan aileler dershanelerin kapatılmasıyla oluşan boşluğu özel okullarla doldurmaya çalışmışlardır. Öte yandan bir üst kademeye geçişlerin sınava dayalı olması ile birlikte bu sınavların öneminin her geçen gün artması, çalışan ailelerin artması, değişen aile yapısı, öğrenciler arasındaki rekabet ortamının artması, sosyal aktivite azlığı, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, okulların yeterli donanımına sahip olmaması, okullardaki güvenlik önlemlerinin yeterli olmaması, öğrencinin okulda geçirdiği sürenin az olması gibi etkenler devlet okullarına güvenin azalmasına neden olmuştur ve aileler devlet okullarının eğitim-öğretimde yetersiz kaldığını düşünüp çocuklarını sayısı her geçen gün artan ve bu nedenle de fiyatı ucuzlayan özel okullara göndermeye başlamışlardır (Tansel, 2013).

Özel okullarının sayısının her geçen gün artmasıyla birlikte bu okulların nitelikleri de tartışır hale gelmiştir. Bu okullarda çalışan öğretmenlerin geneli uzun saatler boyunca düşük ücretle çalışmaktadır. Bu nedenle özel okulları tercih eden öğretmenlerin kalitesi sürekli düşmektedir. Zamanla aileler özel okullarda aradıklarını bulamaz hale geldiler ve çocuklarının aldığı eğitimin yetersiz olduğunu düşüncesi yaygınlaşmaya başladı. Bununla birlikte bir üst kademeye geçiş sınavlarındaki özel okulların başarısının düşük olması bu okullarda verilen eğitimin sorgulanmasına neden olmuştur.

Sınıf ortamında bireysel farklılıkların yeterince gözetilmemesi, öğrenme güçlüğü çeken öğrenci sayısının artması, alanında uzman öğretmenlerin azlığı gibi nedenlerden dolayı şikâyetçi olan aileler çocukları için daha özel çözümler aramaya başladılar. Bunun çözümünü daha çok özel öğretmen, eğitim koçu gibi takviye eğitimi veren kişi ya da kurumlarda aramaya başladılar. Aileler, haftanın belirli gün ve belirli saatlerine kendi evlerinde ya da özel öğretmenin ofisinde veya bu hizmeti

veren kurumlarda çocuklarının eksik öğrenmelerini tamamlamaya çalışmaktadırlar. Aileler bu tür eğitimi daha çok öğrencinin sınıf içi başarısının artması ile birlikte bir üst kademe sınavlarına hazırlık amacıyla seçmektedirler. Bu sayede aileler çocuklarına uygun öğretim yöntem ve teknikle çocuklarında bulunan eğitim eksiklerinin daha çabuk sürede azalacağına ve çocuklarının merkezi sınavlarda daha başarılı olacaklarına inanmaktadırlar. Bu kişi ve kurumların var olma nedenlerinden bir tanesi de ailelerin çocuklarına karşı sorumluluklarını yeterince yerine getiremediklerini düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Yani özel dersler sayesinde aileler çocuklarına karşı olan sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Ayrıca bir uzman tarafından çocuğunun takip edildiğini, gerekli yerde ve zamanda gerekli olan eğitimin bu kişilerce verileceğini düşünen aileler, çocukları ile birlikte daha nitelikli zaman geçirebilmektedir (Onur, 1995).

Özellikle ilkokulda öğrencisi olan aileler, çocuklarıyla ders çalışma ve ödev yapma konusunda anne ile çocuk veya baba ile çocuk arasında çatışmalar yaşanmaktadır. Bu çatışma bazen aile içindeki ilişkileri de zedeleyecek boyuta çıkıp aile içindeki düzeni bozabilmektedir. Özel dersler sayesinde çocuk ile ebeveynleri arasındaki ilişki öğretmen öğrenci ilişkisi olmaktan çıkıp anne ile çocuk ya da baba ile çocuk ilişkisine döndüğünden dolayı aile içinde birlikte geçirilecek sürede ders çalışma ve ödev yapma yerine daha farklı etkinlikler yapılabilmektedir. Son yıllarda özel derslerin ilkokul seviyesine kadar indiği gözlenmiştir. Buna rağmen velilerin beklentileri, öğrencilerin beklentileri ve bu beklentilerin hangi oranda karşılandığı ile birlikte velileri özel ders almaya kadar iten nedenler yeterince araştırılmamıştır.

Bu araştırmada ilkokul 3. ve 4. sınıf düzeyinde öğrencisi bulunan ailelerin özel öğretmen tutma sebepleri ile birlikte velilerin beklentilerinin hangi düzeyde karşılandığı araştırılmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, “İlkokula giden çocuklarına özel ders aldırان ailelerin ve çocuklarının özel derse ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu kapsamda aşağıdaki alt problemlere çözüm aranmıştır:

1. Özel ders alan öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Cinsiyet değişkeni özel ders alan öğrencilerin özel derslere ilişkin görüşlerini farklılaştırmakta mıdır?
3. Sınıf değişkeni özel ders alan öğrencilerin özel derslere ilişkin görüşlerini farklılaştırmakta mıdır?
4. Anne babaların özel ders aldırma ya ilişkin tutumları farklılaşmakta mıdır?
5. Ailelerin özel ders aldırma sebepleri nelerdir?
6. Ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemler nelerdir?
7. Ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerileri nelerdir?
8. Ailelerin özel derslerden beklentilerine ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular nitel verilerle ne ölçüde uyuşmaktadır?
9. Ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemlere ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular, nitel verilerle ne ölçüde uyuşmaktadır?
10. Ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerilerine ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular, nitel verilerle ne ölçüde uyuşmaktadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de öğrenciler kademeler arası geçişte akademik başarıyı temel alan ulusal sınavlara girmektedir. Bu fiili durum velileri çocuklarının akademik başarısını yükseltme amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmaya itmektedir. Bu girişimlerden biri de çocuklarına özel ders aldırma’dır. İlkokul düzeyindeki öğrenciler için de durum aynı şekildedir. Ancak özel derse başlayan ailelerin ve bu özel ders alan öğrencilerin özel derslerden beklentileri, özel derslerde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara çözüm yollarının tespiti yeterince araştırılmamıştır. Bu araştırmada özel ders alan öğrencilerin özel ders ve öğretmenler hakkındaki düşüncelerini, çocuklarına özel ders aldırma ailelerin özel ders alma sürecine başlama nedenlerini ve derslerden beklentilerini, ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemleri tespit etmek ve bu problemlere çözüm önerilerini sunmak amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Geçmişten günümüze okullarda verilen eğitimin niteliği sürekli tartışma konusu olmuştur (İhtiyaroğlu, 2010). Eğitimin niteliğini artırmak amacıyla her ülke kendi eğitim sistemi içerisinde yeni yaklaşımlar, modeller ve teknikleri dönemsel olarak denemektedir. Eğitimin niteliğinin artırılmasına yönelik yapılan bu çalışmalara

rağmen eğitim ortamında öğrencilerin öğrenme düzeyi amaçlanan seviyeye ulaşamamaktadır. Bu durum aileler tarafından okulun işlevini yeterince yerine getiremediği biçiminde yorumlanmakta ve aileleri daha kaliteli eğitim için okul dışı alternatif çözümler bulmaya zorlamaktadır. Dünya çapında çoğu ülkede akademik başarıyı artırma ve öğrencide bulunan eksik öğrenmeleri giderme gibi eğitimi destekleyici çeşitli kişi ve kurumların varlığı bilinmektedir. Bu kişi ve kurumlar arasında en yaygın olanları ise dershaneler, etüt merkezleri ve son zamanlarda ise bire bir özel derstir (Türkan, 2019).

İlgili konuyla alakalı alan taraması yapıldığında birebir özel derslerle ilgili yapılan çalışmalar genel olarak fırsat eşitliği, rekabet ortamı ve özel derslerin maliyeti başlıkları altında toplandığı görülmektedir (Gümüş, 2021). Ancak Türkiye'deki çalışmalara ilişkin yapılan alan taraması sonucunda ilkokulda alınan özel dersler ve ailelerin bu derslerden beklentileri ile öğrencilerin özel derslerle ilgili düşüncelerinin bütüncül biçimde ele alındığı bir çalışmanın olmadığı da görülmüştür.

Özellikle ilkokul çağında alınan özel dersler aileler için çok önem arz etmektedir ve bu yaş grubunda alınan özel derslerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Özel derslerin ilkokul çağında yaygın olarak alınmasının en önemli nedenlerinden biri ise aileler, çocuklarının geleceklerinin temellerin bu yaşlarda atıldığını düşünmektedir ve bu yaşlarda alınan eğitimin kalitesi çocuklarının hayatlarına yön vereceği algısıdır. Bu bağlamda aileler çocuklarının eğitimi için yatırım yapılacak en iyi çağın ilkokul çağı olduğunu düşünmektedirler.

Bu araştırmada ailelerin özel ders aldırma nedenleri ve özel derse ilişkin yaşadıkları problemler ve özel dersten beklentileri ayrıca özel ders alan öğrencilerin bu derslere olan düşünce ve bu derslerden beklentileri incelenmiştir.

Bu araştırma sonuçlarından hareketle:

- Çocuklarına özel ders aldırma ailelerin bu derslerden beklentileri ve bu beklentilerin hangi oranda karşılandığı,
- Ailelerin özel ya da devlet okullarında gördüğü eksiklik ve aksaklıkların neler olduğu,
- Özel derslerin anne baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi hangi düzeyde etkilediği,
- Özel ders alan öğrencilerin özel dersten/özel öğretmeninden beklentileri,
- Özel öğretmenlerin performansları tespit edilmiş olacaktır.

Bu bağlamda düşünöldüğünde araştırma sonuçlarının:

- Devlet okullarında başarının artırılması için yapılması düşünölen değışim ve dönüşömlerin hangi yönde ve nasıl yapılması gerektiğı,
- Özel okullar rekabet ortamına uyum sağlamak için nelere dikkat etmesi ve özel okullarda hangi yönde değışim ve dönüşüm yapması gerektiğı,
- Özel ders veren öğretmen ve kurumların velilerin beklentilerine göre ne tür pozisyon almaları gerektiğı hakkında yetkililere yön vereceğı düşünölmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın nicel boyutunda elde edilen bulgular, İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde eğitim öğretim hayatına devam eden 25 ilkokul 3. sınıf, 25 ilkokul 4. sınıf öğrencisinden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırma bulguları 2023-2024 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırmada ulaşılan bulgular bu araştırma için geliştirilen anketlerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırmanın nitel bulguları, mülakat için seçilen 5 öğrenci velisi ile sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

- Anketleri cevaplayan velilerin sorulara samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Anketi cevaplayan öğrencilerin sorulara samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Mülakata katılan ailelerin soruları samimiyetle cevapladığı varsayılmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bir Sistem Olarak Eğitim

Eğitim konusuna girmeden önce cevabını bulması gereken en önemli soru, ne tür bir birey yetiştirilmek istenmektedir sorusudur. İnsan var olduğu ilk dönemlerden bu yana en etkili ve doğru eğitimin ne olduğuna dair sürekli bir arayış içindedirler. Bu arayışın eğitimden beklentilerle paralel olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda eğitim kavramı göz önüne alındığında eğitimin temel konusu insan gelişimidir (Çağlayan, 2015). Bu bağlamda eğitim kavramı incelendiğinde eğitim, insanlarda değiştirilmek istenen durumlar için düzenlenen eğitim faaliyetlerinin yetkili kişiler tarafından hazırlanıp uygulanma sürecidir (Knowles vd., 2015). Bir diğer ifadeyle eğitim, kişiyi ve içinde bulunduğu toplumun yapısını düzenleyen ve gelişmesini sağlayan bir süreçtir. Eğitim insanın doğumundan başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreç olduğundan dolayı okul ile sınırlı kalmamaktadır ve bu nedenle eğitim okul öncesinde ve sonrasında da devam etmektedir. Eğitim hayat boyu devam ettiğinden dolayı mekân ve zaman olarak sınırlandırmak mümkün değildir (Özkan, 2005). Tekışık'a (2003) göre eğitim, bir ülkenin gelişmesini saylayan en önemli olgulardan birisidir. Ülke gelişmişlik seviyesini belirleyen olgulardan biri olan eğitimin çağın gereksinimlerini yakalamış olması gerekmektedir. Bu nedenle ezberden uzak durulmalı ve gelişimin önünü tıkayan aksaklıklar giderilmelidir.

Her ülke kendine has eğitim sistemi hazırlamaktadır. Hazırlanmış olan eğitim sistemleri, her toplumun kendine özgü kültürel özelliklerinin yanında iktisadi ve toplumsal öğelerine de uygun olarak hazırlanmaktadır. Okul öncesi eğitimden başlanarak eğitimin her kademesine yapılan yatırımların kalitesinin ülkelerin gelişmişlik seviyesini ve büyüme oranını etkilediği gözlenmektedir. Bu nedenle eğitime yapılan yatırımların büyüklüğü, kalitesi ve sürdürülebilirliği önem arz etmektedir. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde çağın gereksinimlerine uygun, bilimsel temellere dayalı bir eğitim süreci planlamış oldukları görülmektedir. Ayrıca süreçten geri bildirim alana kadar kararlı bir şekilde

yapılan yatırımların sonuçlarını görene kadar süreci sürdürüp takip etmektedirler (Doğan, 2011).

Toplumun geleceğine yön veren bir süreç olan eğitim, kendi başına rastlantılara bırakılacak bir süreç değildir. Eğitimin belli bir program dâhilinde ve belirli politikalarla sürdürülmesi gerekmektedir (Dinçer, 2003). Bu nedenle eğitim sistemi belirlenmiş amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen; girdi, çıktı ve süreç öğelerinden oluşan ve bu öğelerin amaçlar doğrultusunda bütünlük içerisinde ilerlediği süreç olarak tanımlanabilir. Bir sistem olarak eğitimin girdileri; öğrenci, öğretmen, veli, okul, sınıf, yöneticiler, kullanılan araç-gereç ve materyallerden oluşmaktadır.

2.2. Türk Eğitim Sistemi

Her ülkenin kendi amaç ve hedeflerine uygun bir eğitim sistemi vardır. Ülkelerin belirlediği amaç ve hedefler birbirinden farklı olacağından dolayı her ülkenin eğitim sistemi de birbirinden farklı olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de kendi belirlediği amaç ve hedefler doğrultusunda kendine has eğitim sistemi oluşturmuştur. Bu sistem oluşturulurken başta anayasa, kanun ve yönetmelikler, kalkınma programı, millî eğitim şuraları ile hükümet programları dikkate alınarak hazırlanmıştır (Töremen, 2009). Bu bağlamda Türk eğitim sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin amaçladığı ve hedeflediği toplum düzenine uygun insan yetiştirme görevini üstlenmiştir (Anıt, 2021). Devletin amaçladığı topluma uygun kişi yetiştirmeyi hedefleyen Türk Eğitim Sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin belirlediği sosyal, ekonomik ve siyasi hedef ve ihtiyaçlara uygun olarak bireyleri yeterli bilgi ve becerilerle yetiştirmekle birlikte geleceğe hazırlamaya çalışmaktadır. Bu nedenle Türk eğitim sisteminin temel amacı, toplumsal yaşamın bir gerekliliği olan kültürü gelecek kuşaklara aktarmaktır (Aslan, 2001).

Türk eğitim sisteminde, kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak için gerekli olan eğitimin örgün eğitim kurumlarını temel alan bir yapı oluşturularak verildiği görülmektedir. Diğer taraftan örgün eğitim dışında kalan bireylerin topluma kazandırılması ve bireye kültürel değerlerin verilmesi için gerekli olan eğitim ise yaygın eğitim kurumlarından sağlanmaktadır (Çeliktaş, 2019).

Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim faaliyetleri devletin denetimi altında yapılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti anayasasına göre herkes eğitim alma hakkına sahiptir. Kişiler

eğitim hayatları boyunca uygun program ve okullara yerleştirilirler (Aktaş-Eroğlu, 2001).

2.3. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli bir program doğrultusunda belirli yaş gruplarından oluşan kişilere okul çatısı altında verilen düzenli eğitim olarak tanımlanmaktadır. Kişinin kendini gerçekleştirebilmesi için gerekli olan bilgilerin beceri ve değerlerin kazanmasında örgün eğitimin rolü büyüktür (Pehlivan, 2015). Örgün eğitim kişinin okul öncesi eğitiminden başlayıp üniversiteden mezun olana kadar devam eden eğitim sürecini kapsamaktadır. Örgün eğitim belirli dönemlerden ve yıllardan oluşmakta olup bu süreçlerde başarılı olan öğrencilere bir diploma verilmektedir. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yükseköğretim kurumlarından oluşmaktadır (Demirel & Kaya, 2003).

2.3.1. Okul Öncesi Eğitim

Sosyal ve kültürel hayatı etkileyen bilim ve teknolojiye hızlı değişim ve gelişmeler aile hayatını da derinden etkilemektedir. Bu nedenle ebeveynler çocuklarının eğitimine tek başlarına yetişememektedirler. Özellikle çocuğun bilişsel gelişiminin en hızlı olduğu ve bireyin kişiliğinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde ailelerin çocuklara verdiği eğitim yetersiz kalmaktadır. Ayrıca kişilerin bedensel, sosyal ve duygusal gelişimleri ile zihinsel gelişimin en hızlı olduğu dönem okul öncesi döneme denk gelmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönem ayrıca önem kazanmaktadır ve bu dönemdeki çocukların gelişimi sadece ailenin eğitimine bırakmak yerine planlı ve programlı bir okul öncesi eğitimi ile sağlanmalıdır (Poyraz & Dere, 2006).

Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitimin tanımı şu şekilde yapmaktadır: "Okul öncesi eğitim; doğumdan, zorunlu eğitim yaşına kadar, çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak, çocukların sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayıcı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı, ebeveyn ve eğitimcilerin etkin olduğu sistemli bir eğitimidir."

Zorunlu olmayan okul öncesi eğitim, ilköğretim eğitimi düzeyi öncesi çocukların eğitimini kapsamaktadır. Bu dönem eğitiminin hedef ve misyonları Milli Eğitim Bakanlığının hedef ve ilkelerine uygun olmak durumundadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

2.3.2. İlköğretim

İlköğretim, ilkokul ve ortaokul olmak üzere iki basamaktan oluşmaktadır. Bu basamakların her biri dört yıllık bir süreci kaplamaktadır ve bu süreçleri tamamlamak zorunludur. İlköğretim süreci; 66 aylık çocukların ilkokula başlamalarıyla başlar ve dört yıllık süreyi tamamladıktan sonra tercih edecekleri ortaokullar ya da imam hatip ortaokullarına giderek 13 yaşlarına kadar devam eden eğitim sürecini kapsar. Bu sürecin amacı, öğrencilerin ilgi alanlarına, isteklerine ve yeteneklerine göre öğrencileri hayat ile birlikte bir sonraki eğitim kademesine hazırlamaktır. Ayrıca bu eğitim sürecinde, eğitim sisteminin gereği olan milli kültür ve ahlak öğeleri de çocuklara verilerek bu değerlere sahip birer vatandaş yetiştirmek amaçlanmaktadır (Erdoğan, 2010; Taşpınar, 2014).

2.3.3. Ortaöğretim

İlköğretili başarıyla tamamlayan öğrencilerin dört yıl boyunca zorunlu olarak devam ettikleri örgün ya da yaygın eğitim veren kurumlar ortaöğretim kurumları olarak adlandırılmaktadır. Ortaöğretim kurumları, bünyesinde bulunan öğrencileri milli eğitimin temel amaç ve ilkeleri doğrultusunda bir sonraki eğitim basamağı olan yükseköğretim kurumlarına hazırlamakla yükümlüdür. Bu kurumlar öğrencilerine asgari düzeyde genel kültür bilgisi vermenin yanında öğrencinin içinde yaşadığı toplumun sosyal ve kültürel bilincini kazandırarak bir mesleğe ya da iş hayatına da hazırlamaktadır. (Erdoğan, 2010; Taşpınar, 2014).

Ortaöğretim kurumları öğrencilerini ilköğretim diploma notuna göre ya da merkezi sınav başarısına göre almaktadır. Bazı ortaöğretim kurumları ise öğrencilerini yetenek sınavlarıyla seçmektedir. Ayrıca herhangi bir ortaöğretim kurumunu bitiren öğrencilere ortaöğretim diploması verilmektedir.

2.3.4. Yükseköğretim

Orta öğretimin ardından devam eden ve en az iki yıl yükseköğrenim ön lisans, lisans ve lisansüstü seviyede öğrenci yetiştiren kurumları olarak adlandırılır (Kaya, 2019). Günümüzde yükseköğretim kavramı ile üniversite kavramı olarak algılanmaktadır. Yükseköğretim ortaöğretim sonrası devam eden eğitimi ve birçok kurumu kapsamaktadır. Üniversite ise yükseköğretim kurumunun bir parçasıdır ve üniversiteyi bitiren öğrencilere unvan verilmektedir (Aytaç, 2012).

Yükseköğretim kurumlarının genel amaçlarını şu şekilde sıralanabilir:

- Bireyin yetenek, talep ve isteklerine göre ülke ihtiyacına uygun birey yetiştirmek,
- Bilimsel etkinlikler düzenlemek,
- Bilimsel araştırmalar yapmak,
- Farklı kurumlarla iş birliği içinde çalışıp ülkenin gelişmesine katkıda bulunmak (MEB, 2018).

2.4. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, herhangi bir nedenden dolayı örgün eğitimden mahrum kalan ya da örgün eğitimden yararlanamayan kişilerin, belirli amaç ve ihtiyaçlar doğrultusunda belirli bir plan, program çerçevesinde aldıkları eğitim olarak tanımlanır (Celep vd., 2014). Bir diğer ifadeyle yaygın eğitim “Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim-üretim rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür.” (MEB, 2010).

Yaygın eğitim, bilindiğinin aksine örgün eğitiminden bağımsızdır ve örgün eğitime destek olmakla birlikte örgün eğitimi tamamlamaktadır. Bu nedenle yaygın eğitim ile örgün eğitim birbirini destekler nitelikte olmalıdır (Taşpınar, 2014). Yaygın eğitiminde herhangi bir yaş ve kademe sınırlaması bulunmamaktadır (Yüksel Aydoğan, 2021). Toplumun her kesiminden, her yaş ve sosyoekonomik niteliğe sahip, kadın erkek tüm bireyler yaygın eğitimden faydalanabilirler (Culuk, 2022). Bununla birlikte yaygın eğitim; “halk eğitimi”, “yetişkin eğitimi”, “hayat boyu

öğrenme”, “yaşam boyu öğrenme” ve “sürekli eğitim” gibi çeşitli kavramlarla da karşımıza çıkmaktadır (Geray, 2002).

Yaygın eğitimin toplumsal yaşamda birçok amacı vardır. Bu amaçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Okuma ve yazma öğretimi ve öğrencilerde eksik kalan eğitimi tamamlamak,
- Öğrencilerin çağın gereksinimlerini yakalamalarına yardımcı olacak eğitimler yapmak,
- Milli kültürün korunup geliştirilmesi ve benimsetilmesini sağlayan eğitimler yapmak,
- Toplumsal hayatta yardımlaşma ve dayanışma bilincini kazandırıp öğrenciye ekip ruhunu benimsetmek,
- Öğrencinin bir meslek kazanması için gerekli eğitimi sağlamak,
- Boş zamanlarını nitelikli değerlendirme alışkanlığı kazandırmak,
- Beslenmenin sağlıklı olması için öğrencinin bilinçlendirilip sağlıklı yaşam şeklini benimsetmektir (Bülbül, 1996).

Örgün eğitimin görece pahalı olması, belirli amaçlar çerçevesinde olması, süresinin uzun ve belirli bir yaş sınırının olması gibi sebeplerden dolayı yaygın eğitim daha da önem kazanmaktadır (Taşpınar, 2014). Yaygın eğitimin farklı türleri bulunmaktadır. Bunları genel olarak resmi yaygın eğitim kurumları ve özel yaygın eğitim kurumları olarak sınıflandırmak mümkündür (Yıldızhan, 2015).

2.4.1. Kamu Yaygın Eğitim Kurumları

Devlet tarafından açılıp eğitim faaliyeti veren yaygın eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar halk eğitim merkezi ve mesleki eğitim merkezi olarak sınıflandırılır.

2.4.1.1. Halk Eğitim Merkezleri

Halk eğitim merkezleri, kişilere işiyle alakalı ya da sosyal kültürel hedefli gereksinimleri karşılayan ve kişilerin kazançlarını yükseltmeye yönelik eğitim veren bir yaygın eğitim kurumudur (Yıldırım, 1996). Temel görevi yetişkin eğitimi olan halk eğitim merkezleri Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesi altında

eğitim vermektedir (Yıldırım, 2009). Ayrıca halk eğitim merkezlerinde kişiler boş zamanlarını etkin bir şekilde değerlendirme imkânı da bulmaktadır (Kurt, 2000).

Örgün eğitim faaliyetlerine hiç katılmamış veya bu faaliyetleri tamamlayamamış bireyler ile farklı alanlarda eğitim almak isteyen bireyler yaş sınırı olmaksızın halk eğitim merkezleri bünyesinde açılan kurslara ve etkinliklere katılabilirler (Kavtelek, 2004). Taşrada yaşayan, eğitim düzeyleri nispeten düşük olan kadınlara yönelik düzenlenen eğitim faaliyetlerinin yanı sıra onların istekleri doğrultusunda açılan dikiş, nakış, el sanatları gibi üretime yönelik faaliyetler de halk eğitim merkezleri bünyesinde gerçekleştirilmektedir (Yanar, 2011).

2.4.1.2. Mesleki Eğitim Merkezleri

Mesleki eğitim merkezleri, ilkokul düzeyinde eğitimi tamamlamış fakat daha sonra örgün eğitimden uzaklaşıp belli bir süre iş hayatında bulunmuş kişilere mesleki olarak kendisini geliştirme olanağı sağlayan kurumlar olarak tanımlanmaktadır (Alkan vd., 2001).

2.4.2. Özel Yaygın Eğitim Kurumları

Türkiye de tüm dünyada olduğu gibi eğitim veren kurumların hepsi devlete bağlı değildir. Her ne kadar devlet ve ilgili bakanlığın kontrolünde olsa da özel şahıs, dernek ve vakıflara ait kendi kurum ve çalışanlarının giderlerini kendi bütçesinden karşılayan çok sayıda özel yaygın eğitim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlar aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

2.4.2.1. Türk Özel Okulları

Eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütmek amacıyla Türkiye vatandaşı gerçek ya da tüzel kişiler tarafından kurulan okullardır (Ertürk-Keskin & Güneşer-Demirci, 2003). Özel okullar maddi giderlerini kendi bünyesinde karşılamak durumundadır ve devlet bütçesinden bu okullara herhangi bir kaynak ayrılmamıştır (Uygun, 2003).

2.4.2.2. Azınlık Özel Okulları

Osmanlı İmparatorluğu zamanında faaliyete geçmiş olan azınlık okulları cumhuriyetin ilanından sonra da azınlıklara verilen eğitim hakkının korunması

kapsamında faaliyetlerine devam etmişlerdir. Lozan Antlaşması ile azınlıklara verilen eğitim güvence altına alınmıştır ve bu güvence sayesinde açılmış olan okullara azınlık okulları denmektedir. Ermeni, Rum ve Yahudi okullarından oluşmaktadır (Ertürk-Keskin & Güneşer-Demirci, 2003; Kaya & Somel, 2013; Taşdemirci, 2001).

2.4.2.3. Yabancı Özel Okullar

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan kişiler tarafından açılan okullar olarak tanımlamak mümkündür. Özel yabancı okullarının amaç ve hedeflerinin milli eğitim amaçlarıyla paralellik göstermesi gerekmektedir ve bu amaçlarla çelişmemelidir (Taşkın, 2010).

2.4.2.4. Milletlerarası Özel Öğretim Kurumları

Uluslararası özel eğitim kurumları yalnızca yabancı kişilere yönelik eğitim hizmeti veren kurumlardır. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları bu kurumlarda verilen eğitim olanağından faydalanamamaktadır. Bunun istisnası ise mevcuttur. Bu istisna ise bu kurumlarda eğitim almaya başlayan yabancı uyruklu kişilerin sonradan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçmiş olsa bile bu kurumlarda eğitim hizmeti almaya devam edebilmektedir. Uluslararası özel öğretim kurumları yabancı kişiler veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından bireysel veya tüzel olarak açılabilir. Bu kurumların kuruluş aşamasında Türk vatandaşı veya yabancı kişi kısıtlaması bulunmamaktadır (Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 2007; Taşpınar, 2010).

2.4.2.5. Motorlu Taşıt Sürücü Kursları

Motorlu taşıt sürücüsü yetiştirme eğitimi veren ve bu eğitimi başarıyla bitirenlere belgelerini düzenleyen kurumlara motorlu taşıt sürücü kursu adı verilmektedir (Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 2007).

2.4.2.6. Özel Mesleki ve Teknik Kurslar

Toplumsal hayatın her kademesinde ihtiyaç duyulan mesleki ve teknik beceriler kazandırmaya yönelik eğitim hizmeti sunan kurumlardır. Her kademede ve değişik

alanlarda bu hizmet verilmektedir. Çeşitlilik açısından geniş bir alana hitap eden bu kurumlar oyun terapisi eğitiminden açıcılık kursuna, temel ilkyardım eğitiminden müzik eğitime kadar her alanda bu hizmeti vermektedir (Afşar, B vd. 2018).

2.4.2.7. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Kendi yaş gruplarından farklı gelişim gösteren çocukların eğitimi ve topluma uyum sağlaması amacıyla açılmış olan özel eğitim kurumlarıdır (Özak & Diken, 2010). Bir başka deyişle özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla özel olarak yetiştirilen eğitmenler ile gerçekleştirilen, kendine has öğretim yöntem ve programları olan ve öğrencilerin tüm gelişim alanlarına hitap eden uygun ortamlarda eğitim veren kurumlarıdır (MEB, 2008). Bu kurumların en büyük amaçlarından birisi, öğrencinin kendi kendine yetebilmesi için gerekli olan becerileri edinmesine katkı sağlamaktır (Afşar, B vd. 2018).

2.5. Gölge Eğitim

Kavram olarak gölge eğitimi, öğrencilerin eğitimdeki başarılarını artırmak ya da eksikliklerini gidermek amacıyla kurulmuş olan kurs, dersane ve özel ders gibi kurumları tasvir etmek amacıyla kullanılmış olan bir kavramdır. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki eksiklikler ya da düzensizlikler gölge eğitimi kurumlarına ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur (Salcan, 2014). Gölge eğitimi metaforunun var olma nedeni dört sebebe dayanmaktadır. Birinci sebep, formal ve ana akım eğitimin var olmasından kaynaklanmaktadır. İkinci sebep eğitim sistemindeki yapılan değişiklikler kurs ve özel ders gibi gölge eğitimi veren kurumların de şekilsel ve boyutsal değişiklik yapmasına yol açmaktadır. Üçüncü sebep toplumsal beklenti ve dördüncü sebep ise gölgenin daha az belirgin olmasıdır (Bray, 2007). Dang ve Halsey (2008) da resmi eğitime yardımcı olan ancak resmi eğitimden bağımsız olan bu kurumlar için “gölge eğitim” kavramını kullanmıştır. Bununla birlikte son zamanlarda araştırmacıların birçoğu özel ders, özel kurs ve özel dersane gibi kurumları veya faaliyetleri tanımlarken bu kavramı kullanmışlardır (Bray, 1999; Lee vd., 2009; Stevenson & Baker, 1992).

Okul dışında sürdürülen eğitim çalışmaları her geçen gün büyümektedir. Bu durum dünyanın her yerindeki eğitim sisteminin ayrılmaz bir ögesi olmuş durumdadır

(Baker vd., 2001). Ülkeler bu tür eğitimden genel olarak iki şekilde yararlanmaktadırlar: Birincisi, okulda yeterince başarı gösteremeyen öğrenciye ek çalışmalarla destek olarak onu sınıf seviyesine ulaştırmak ya da öğrencinin sınıfı geçmesine yardımcı olma için “iyileştirici” özel ders olarak tanımlanır. İkincisi ise öğrencinin okuldaki durumuna bakılmaksızın gelecek yıllardaki öğrenim hayatına yardımcı olmakla birlikte daha iyi bir meslek seçimini artırmaya olanak sağlamak amacıyla “güçlendirici” özel ders olarak tanımlanabilir. (Baker vd., 2001; Bray, 2006; Southgate, 2009). Gölge eğitim dendiğinde daha çok “iyileştirici” özel ders akla gelse bile Türkiye gibi sınavların öğrencinin geleceğinde belirleyici rol oynamasından dolayı “güçlendirici” gölge eğitimi daha da yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır (Kim & Chang, 2010).

2.5.1. Gölge Eğitim Türleri

Gölge eğitim faaliyetlerini çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür ve bu faaliyetler arza göre farklı türlerde verilmektedir. Bray’a (2011) göre bu faaliyetleri şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

- Birebir eğitim,
- Küçük gruplar halinde yapılan eğitim,
- Sınıf bazlı yapılan eğitim olarak sınıflandırılır.

Türkiye’de yapılan gölge eğitim türleri incelendiğinde ise Keskin Demirer’in (2011) yaptığı sınıflandırmanın ülke şartlarına daha uygun olduğu görülmektedir. Buna göre gölge eğitim:

- Özel dershaneler,
- Butik eğitim kurumları,
- Very Important Person (VIP) eğitim,
- Özel etüt merkezleri,
- Özel dersler şeklinde sınıflandırılmıştır.

2.5.1.1. Özel Dershaneler

Özel bir kurum olan dershaneler, bünyesinde bulunan öğrencileri merkezi sınavlara hazırlayan ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu derslerde takviye eğitim veren eğitim

kurumları olarak tanımlanır (Yıldızhan, 2015). Bir başka deyişle bu kurumlar öğrencileri bir kademe sonrası için sınavlara hazırlayan ve okuldaki derslere destek olan kurumlar olarak isimlendirilmektedir (Bacanlı & Dombaycı, 2013; Kürkçü, 2018). Bu kurumlarda daha çok ulusal sınavlara hazırlık eğitimleri verilmektedir (Boydak Özcan vd., 2015). Bu kurumlarda eğitim gören öğrencilerin temel amacı kaliteli okullara yerleşerek daha saygın meslekler edinmek ve önemli konumlara ulaşabilmektir (Tansel, 2013).

Kürkçü'ye (2018) göre özel dershanelerde eğitim gören öğrencilerle dershanede eğitim göremeyen öğrenciler arasında fark bulunmaktadır. Bu farkın ortadan kaldırılması amacıyla okul kurslarında yenilik yapılmıştır ve bu kurslardan öğrencilerin parasız olarak faydalanabilmesi sağlanmıştır.

14 Mart 2014 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 6528 sayılı kanun ile Özel öğretime ait kanundan “dershane” kavramı çıkarılmış ve dershaneler kapatılmıştır. Bu süreçte yaşanacak olan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla Ağustos 2015 yılında yine Resmî Gazete'de yer alan karara bağlı olarak okul dışı eğitim kurumlarının takviye eğitimine izin verilmiştir (Garipağaoğlu, 2016).

2.5.1.2. Butik Eğitim Kurumları

Nispeten dershanelere benzer bir yapıda olan bu kurumlar, tecrübesi fazla olan ve deneyimli öğretmenler ile çalışmaktadır. Bu kurumlarda bulunan sınıflardaki öğrenci sayısı dershanelerde bulunan sınıflardaki öğrenci sayısından daha azdır. Sınıflardaki öğrenci sayısının az olması öğrenciye olan alanın artmasına ve öğrenci başarısının yükselmesine katkı sağlamaktadır. Bu kurumları sınıflardaki öğrenci sayısı az olan, öğrencilerin ders başarılarını artırmalarına yardımcı olan ya da öğrencileri merkezi sınavlara hazırlayan kurumlar olarak adlandırmak mümkündür. Sınıf mevcutlarının az olması nedeniyle özel dershanelere nazaran pahalıdır ve belli bir kesime hitap ettiğinden dolayı imtiyazlı kurumlar olarak bilinmektedir (Keskin-Demirer, 2011).

2.5.1.3. VIP Eğitim Merkezleri

Kurumlar arasındaki rekabetin artmasından dolayı farklılaşan eğitim hizmetleri sonucunda VIP eğitim merkezleri ortaya çıkmıştır. Bu kurumlar bünyesinde eğitim danışmanları ve öğrenci koçları bulundurulur. Bu sayede her bir öğrenciyle daha

yakından ilgilenip sunulan eğitimin daha kaliteli olması amaçlanmıştır (Keskin Demirer, 2011).

2.5.1.4. Etüt Merkezleri

Özel eğitim kurumlarından biri olan etüt merkezleri, öğrencinin alaka ve ihtiyaçlarına göre eğitimini ve faaliyetlerini düzenleyen eğitim kurumları olarak tanımlanmaktadır. Etüt merkezlerinde öğretmenler, öğrencilerin derslerine yardımcı olurken, okulda verilen ödevleri de öğrenci ile birlikte yapmak suretiyle takviye eğitim vermektedir. 02 Eylül 2017’ de Resmi Gazete’ de belirtilen kararname ile etüt merkezlerinin tanımında değişiklik yapılmıştır. Buna göre etüt merkezleri, kanun hükmündeki kararnamede belirtilen şartları yerine getirmek suretiyle eğitim ve etkinliklerine devam edebilecekleri ifade edilmiştir (Resmi Gazete, 2017).

2.5.1.5. Özel Ders

Özel ders, en çok karşılaşılan gölge eğitim alanıdır (Bacanlı & Dombaycı 2013). Bazı araştırmacılar da özel ders kavramını gölge eğitimin bir parçası olarak tanımlamışlardır (Bray, 1999; Lee vd., 2009; Stevenson & Baker, 1992). İlgili literatür incelendiğinde araştırmaların bazılarında özel ders kavramı “Private Tutoring” olarak tanımlanmaktadır (Bray, 1999, 2009; Heyneman, 2011; Tansel, 2013). Bazı araştırmalarda özel ders kavramının “Supplementary Tutoring” (ek ders) olarak tanımlandığı görülmektedir (Bray & Lykins, 2012; Bray vd., 2014). Bazı çalışmalarda ise özel ders kavramı “Supplementary Education” (ek eğitim) olarak isimlendirildiği görülmektedir (Bray & Kwo, 2014; Silova vd.,2006). Fakat literatürde özel ders kavramı en çok “Shadow Education” (gölge eğitim) olarak isimlendirilmektedir ve genel olarak kabul gören kavram da gölge eğitimidir (Dang & Halsey, 2008; Mori & Baker, 2010; Southgate vd., 2009; Stevenson & Baker, 1992).

Bir üst kademeye geçiş için sınava yönelik çalışma gerektiren eğitim ortamı öğrencileri, sınıf mevcut sayısı az olan eğitim kurumlarını tercih etmeye yönlendirmiştir. Bu tarz öğretim kurumları öğrencisi ile bire bir ilgilenme olanağı bulabilmektedir ve bu sayede öğrenci başarıları yükselmektedir. Ders veren ve ders alan arasındaki iletişim özel derslerde en yüksek seviyededir ve bu nedenle de özel

ders eğitimi daha çok tercih edilmektedir (Türkan, 2019). Aşağıdaki bölümlerde özel ders hakkında daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

2.6. Gölge Eğitim Kapsamında Özel Ders

2.6.1. Özel Ders Tanımı

Okullardaki müfredata uygun ve eş süreçli olarak sürdürülen hafta içi okul saatleri öncesinde, okul saatleri sonrasında veya hafta sonu resmî tatil günlerinde alınan dersler özel dersler olarak tanımlanmaktadır (Bray vd.,2016). Bir başka deyişle özel ders öğrencinin örgün olarak sürdürdüğü eğitim ile kişisel olarak satın alınan ek çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Ireson, 2004; Keskin Demirer, 2011). Hong ve Park (2012) da bu kavramı, kişisel veya ortak olarak kurulan ve kâr amacı güden kurumlar aracılığıyla sürdürülen ve bu kurumların bünyesinde bulunan öğrencilerin ders notlarını yükseltmek ya da hazırlandıkları sınav başarılarını artırmaya yönelik resmî eğitimle paralel ilerleyen ek eğitim hizmeti olarak tanımlamışlardır. Bacanlı ve Dombaycı (2013) da özel ders kavramını, herhangi bir eğitim kurumunda öğrenimini sürdüren bireylerin eksik kaldığı konularda profesyonel bir yardım alma durumu olarak belirtirler. Özel ders bir ücret karşılığı yapılan dersleri ifade etmektedir. Bu nedenle gönüllü olarak verilen dersler ya da aile bireyleri tarafından öğrenciye verilen dersler özel ders kapsamına girmemektedir (Lee, 2013).

Bu tanımlar doğrultusunda genel bir tanım yapılması gerekirse öğrencinin eksik kaldığı konuları sınıf seviyesine yetiştirmek, okul ve sınav başarısını yükseltmek, öğrencilerin akademik başarılarına yönelik kaygılarını en aza indirmek ve güdülenmesini yükseltmek için öğretmenler tarafından ya da öğretmen olmayan kişiler tarafından baş başa olarak belli bir ücrete dayalı sağlanan dersler olarak tanımlanır (Addi-Raccach & Dana, 2015; Bray, 2009; Guill & Bos, 2014). Öte yandan bir ülkede özel ders alan öğrenci sayısının fazla olması o ülkenin eğitim sisteminin kötü olduğu anlamına gelmemektedir. Hatta araştırmalar incelendiğinde PISA sınavlarındaki sıralamalarda üst basamaklarda yer alan Uzakdoğu ülkeleri öğrencilerinin daha fazla özel ders aldıkları görülecektir (Eraslan, 2009; Özoğlu, 2011; Saracaloğlu vd., 2014).

Özel dersin dünya çapında yaygın olduğu gözlenmektedir. Özel dersin bu kadar yaygın olma nedenlerini şu şekilde sıranabilir (Bray, 2007; Bray & Kwo, 2014; Bray & Lykins, 2012; Pallegedara & Mottaleb, 2018; Tan, 2017; Tsiplakides, 2018):

- Nitelikli öğretmen sayısının azlığı,
- Öğrencilerin okul puanlarını yükseltme isteği,
- Öğrencilerin ders başarılarını yükseltme isteği,
- Öğretmenlerin aldığı maaşların yetersizliği,
- Kar amacı güden eğitim kurumlarının varlığını artırması,
- Bir üst kademeye geçiş sınavlarındaki rekabet ortamı.

2.6.2. Özel Dersin Tarihçesi

İnsanlığın temeline kadar inen öğrenme, henüz eğitimin sistematikleşmediği dönemlerde kişilerin edindiği bilgilerin bireyden bireye aktarılması şeklinde yapılmaktaydı. Yapılan araştırmalar incelendiğinde dünyadaki özel ders kavramının okul kavramından çok daha eski yıllarda var olduğu gözlenmektedir (Ireson, 2004). İlgili literatür incelendiğinde birebir verilen özel dersin Roma ve Yunan yazıtlarından öncesine kadar gittiği gözlenmektedir (Gündüz, 2003). Avrupa da ise özel derslerin orta çağ döneminde kiliseler tarafından verildiği bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca 12. yüzyıldan itibaren Birleşik Krallık soyluları için gerekli olan eğitimin özel öğretmenler tarafından verilmesi bilinmektedir (Gordon & Gordon, 1990). Felsefe yüzyılı olarak da bilinen Aydınlanma Çağıyla birlikte kızların okullara gönderilmemesinden dolayı gerekli olan eğitimin özel derslerle sağlandığı gözlemlenmektedir.

Zaman içerisinde devletlerin ülkede var olan eğitim sistemindeki varlığını arttırdığı dönemlerde özel derslerin giderek azaldığı ancak 1960' lar ve sonraki yıllara gelindiğinde özel ders ihtiyacının tekrar arttığı görülmektedir (Gordon & Gordon, 1990). Özel ders ihtiyacındaki yükseliş 1960' lı ve sonraki yıllarda o kadar artmıştır ki, özel ders sektörünün Amerika Birleşik Devletleri'nde 2002 senesinde birkaç milyar dolarlık bir sektör haline geldiği ve bunun ilerleyen yıllarda on milyarlarca dolara ulaşacağı beklenmektedir (Gordon vd.,2007). Yapılan araştırmalara göre bu sektörün kalıcı bir sektör olduğu ve her geçen gün büyüyerek piyasada kendine yer edeceği belirtilmiştir (Davis, 2013).

Dünya çapında kendini var eden ve yaygınlaşan özel ders kavramı Osmanlı İmparatorluğu'nda da varlığını göstermiştir. Şehzadelerin eğitimi için özel eğiticiler ve öğretmenler bulunmaktadır ve bu eğiticiler ile öğretmenler şehzadeler ile birebir ilgilenmektedirler. Hatta bazı beyliklerde bu eğitici ve öğretmenlere “ulug, lala, beg, atabeg, lalabeg” gibi isimler vermişlerdir (Akyüz, 2015).

On dokuzuncu asır Osmanlı İmparatorluğu'na gelindiğinde özellikle Tanzimat Dönemi sonrasında ekonomik durumu yerinde olan ailelerin çocuklarını evde eğitmek amacıyla görevlendirilen kadın öğretmen olan mürebbiyeler bulunmaktadır. Mürebbiyeler, eğitiminden sorumlu olduğu öğrencinin ailesi ile birlikte yaşamaktadır. Çocuklara özel ders için tutulan mürebbiyeler çoğunlukla Fransız'dır. Bunun nedeni ise çocuklara dil eğitiminin de mürebbiyeler tarafından verilmesinden kaynaklanmaktadır (Ceran, 2002; Ulu, 2014). Ancak cumhuriyetin ilk yıllarında milliyetçilik düşüncesinin yaygınlaşmasıyla birlikte mürebbiyeler tarafından verilen özel derslerde gözle görülür derecede bir azalma olmuş ve eğitimin devlet tarafından verilmesi gerektiği düşüncesi benimsenmeye başlamıştır (Ördem, 2015).

On dokuzuncu asırdan itibaren gazete ilanlarında özel ders ilanlarının yer almaya başladığı gözlenmiştir. Bu derslerin özel lisan derslerinden enstrüman çalma derslerine kadar çeşitlilik gösterdiği ve özel derslere olan ilginin her geçen gün arttığının gözlenmiştir (Okay, 2002).

2.6.3. Özel Dersin Türleri

Zhang ve Liu (2016) özel ders çeşitleri hakkında genel olarak bir sınıflamanın bulunmadığını dile getirirlerken Bray'a (2007) göre özel dersin çeşitlerini “birebir, küçük gruplarla yapılan, büyük gruplarla yapılan ve telefon gibi iletişim araçları ile yapılan dersler” olarak sınıflandırmıştır.

Bu çalışmada üç özel ders türü incelenecektir. Bunlar “Birebir Özel Ders”, “Masa başı Özel Ders” ve “Eğitim Koçluğu ile Özel Ders” şeklinde sıralanmıştır.

2.6.3.1. Birebir Özel Ders

“Birebir Özel Ders” kavramı neredeyse özel dersin kendisi olarak bilinmektedir. Oysa yukarıda da bahsedildiği gibi özel dersin birçok türü vardır. “Birebir Özel Ders” en yaygın ve en bilinen özel ders türüdür. Özel dersin bu çeşidinde dersler

öğretmenin ya da öğrencinin evinde ya da öğretmenin bürosunda sürdürülen derslere denmektedir. Birebir özel dersin tanımına incelendiğinde ise yalnızca bir öğrenciyle gerçekleştirilen ve ayarlanmış zamanlarda yapılan dersler olarak karşımıza çıkmaktadır (Bray & Kwo, 2014). Bir başka deyişle öğrenci özelinde düzenlenmiş olan ve daha çok öğrencileri merkezi sınavlara hazırlama amacı güden dersler olarak tanımlanır (Zhang & Liu, 2016). Bu türde gerçekleştiren özel derslerin amacı genel olarak öğrencilerin okul başarısını artırmak ya da sınavlara hazırlamak olarak özetlenebilir (Lee, 2013).

Birebir olarak verilen özel derslerde öğretmen sadece bir öğrenci ile ilgileceğinden dolayı öğrenciyi daha iyi tanıyıp öğrencinin ihtiyacı olan konuları ve öğrencinin eksik öğrenmelerini daha kısa sürede ve daha doğru yöntemlerle giderdiği gözlemlenmiştir. Bu sayede belirlenen amaca daha hızlı ulaşılmasını sağlanmaktadır.

2.6.3.2. Masa Başı Özel Ders

Merkezi sınav sistemlerinin öğrencilerin hayatını büyük oranda etkilediği ülkelerde aileler öğrencilerinin başarısını artırmak için değişik yollar aramaktadırlar. Maddi imkânları yüksek olan aileler bu rekabet ortamındaki öğrencilerini birebir özel derslerle desteklerken maddi durumu iyi olmayan aileler ise öğrencilerinin başarısını artırmak için çeşitli çözüm yolları bulmaya çalışmaktadırlar. Bu çözüm yollarından en yaygın olanlarından biri de birkaç özel ders almak isteyen öğrencinin birleşip ders almasıyla oluşan “Masa Başı Özel Ders” olarak bilinmektedir (Bray, 2007).

Küçük gruplarla alınan özel dersler, ders alanın ya da ders verenin evinde yapılabileceği gibi özel ders amacıyla açılmış kurumlarda da bu dersler verilebilmektedir. Birebir özel ders ile birlikte masa başı özel dersler bu türdeki derslerin en verimlileri ve öğrenciyi en kısa sürede belirlenen amaca ulaştıran özel ders türleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Zhang & Liu, 2016; Zhan vd., 2013).

2.6.3.3. Eğitim Koçu ile Özel Ders

Eğitim koçluğu kavramını tanımlamadan önce koçluk kavramının ne anlama geldiğine göz atmak gerekmektedir. Koçluk, öğreten kişinin öğrenen kişiye yol gösterici, eğitici, öğretici, bilgi aktarıcı olması ile birlikte öğrenen kişiye danışmanlık yapmasını da ifade etmektedir (Şimşek vd., 2007). Bir diğer ifadeyle koçluk, bu

hizmetten faydalanan bireyde amaçlanan hedeflere ulaşmak için, öğrenen için gerekli olan öğrenmeyi gerçekleştiren, çalışılan konuyla ilgili öğrenenin ilgi ve alakasını artırmayı hedefleyen, öğreneni destekler nitelikte olan ve öğreneni istenilen amaca götürecek olan her türlü etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Haynor, 1994; Milner & Bossers, 2004).

Eğitim koçluğu, belirlenen hedefe öğrencisini ulaştırmak için öğrencisini destekleyen ve öğrencisinin başarısı için gerekli ayarlamaları ve ortamları oluşturan bireyler olarak tanımlanır (Özbay, 2008). Bu koçların asıl hedefleri, birlikte çalıştığı öğrencinin çalıştıkları alanda başarılı olmasını sağlamaktır (Oller & Glasman, 2013). Öğrenci ve ebeveynleri ile sürekli bağlantı halinde olan eğitim koçu öğrencisini başarıya karşı güdülemeye çalışmaktadır. Bu nedenle de öğrenci-ebeveyn ve eğitim koçu arasında kuvvetli bir iletişim kurulmuş olmaktadır (Özbay, 2008).

Eğitim koçu ile birlikte yapılan çalışmalar, öğrencinin okul yaşantısı ile birlikte toplumsal yaşantısını da içermektedir. Koç, öğrencisinin okul ve toplumsal yaşamdaki ilerleyişini olumsuz etkileyebilecek olan yaşantıların üstesinden gelmesine yardımcı olur. Ayrıca öğrenci ile çıkılan bu uzun yolda koç, öğrencinin yol arkadaşı olmaktadır (Waldron & Mcleskey, 2010).

Eğitim koçu ile çalışmanın yararları özet olarak şu şekildedir:

- Öğrenciye içsel disiplin kazandırır,
- Öğrenciye kendi başına öğrenmeyi öğretir,
- Öğrenciye sınav stresiyle baş etme yollarını öğretir,
- Öğrenciye kaliteli ders çalışma alışkanlığı kazandırır,
- Öğrenciye zayıf ve kuvvetli yönlerinin farkına varmasını sağlar,
- Öğrencinin akademik başarısını artırır,
- Öğrenciye programlı çalışma alışkanlığı kazandırır,
- Öğrenciye bireysel farklılıklara saygı duyma farkındalığı kazandırır,
- Öğrencinin asıl hedefe odaklanmasını sağlar (Gladeanna, 2006).

2.7. Özel Dersin Boyutları

Özel ders kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde özel dersin şu boyutları karşımıza çıkmaktadır:

- Akademik boyut,

- Duyuşsal boyut,
- Sosyoekonomik boyut,
- Yönelim boyutu (Türkan, 2019).

2.7.1. Akademik Boyut

Öğrenciler sınıflarda öğretilen bilgileri herhangi bir sebepten dolayı kaçırabilmektedir ve bu eksiklikler tamamlanmadığı sürece öğrencideki eksik öğrenmeler artarak devam etmektedir ve bu durum öğrencinin akademik başarısını düşürmektedir. Bray (2007) öğrencinin özel dersle takviye almasının okul eğitimine olumlu etkisinin olduğunu söylemiştir. Bundan dolayı okul derslerindeki başarının artırılmasında özel derslerin büyük katkısı vardır. Bir başka görüş ise özel dersler sayesinde öğrencinin sınıf içi başarısının arttığını ve yapılan sınavlarda öğrencilerin daha başarılı olduğu belirtilmiştir (Silova, 2009). Ayrıca akademik başarısı düşük olan öğrencilerin özel ders aldığı takdirde okul başarısında bir artışın olduğu görülmüştür. Özel dersler sayesinde öğrencinin gözlem ve birlikte çalışma gibi kabiliyetlerinin de olumlu yönde etkilendiği, bu nedenle de özel derslerin öğrencinin bilişsel sürecini de olumlu anlamda etkilediği vurgulanmıştır (Bray & Lykins, 2012). Bal'a (2011) göre ise öğrencinin özel ders almasının merkezi sınavlarda başarısını yükselten bir faktör olduğunu vurgulamıştır.

Konuyla alakalı literatür tarandığında özel derslerin olumlu yanlarının olabileceği gibi olumsuz yanlarının olduğuyla da karşılaşmıştır. Bray (2007) aynı sınıf içinde bulunan öğrencilerin çoğunluğunun özel derslerle takviye alması durumunda sınıfta sürdürülen eğitimin niteliğinin artacağını ancak aynı sınıftaki öğrencilerin birkaçının özel ders alıp kalan öğrencilerin özel ders almaması durumunda ise sınıf içi eğitimde akademik eşitsizliğin artacağını ve bu durumun sınıftaki eğitimi olumsuz etkileyeceğini dile getirmiştir. Smyth (2008) çalışmasında özel derslerin öğrencilerin okul başarısını artırıcı bir katkıda bulunmadığını vurgulamıştır. Guill ve Bos (2014) de özel derslerin öğrencinin sınıftaki durumunu etkilemediğini dile getirmişlerdir. Bir başka araştırmada özel derslerin belirli bir ücret karşılığı yapıldığı ve belirli bir amacı olduğu için öğrencinin ufkunu genişletmediği hatta öğrencinin ufkunu daralttığı vurgulanmıştır (Bray, 2009; Bray & Lykins, 2012). Bray'a (2007) göre haftanın belirli günleri okula giden öğrencinin, okul derslerinden sonra da özel derslerle zamanını geçirmesi hatta hafta sonları ve resmi tatillerde dahi özel derslerle

karşı karşıya gelmesi öğrencide bilinçsel ve bedensel yorgunluğa neden olduğu gözlenmiştir. Özel dersin bir başka olumsuz boyutu ise belli bir süre özel ders alan öğrencilerin kendi kendilerine ders çalışmak istemedikleri ve bu öğrencilerin özel ders veren öğretmenleriyle birlikte ders çalışmak istedikleri şeklindedir (Hong & Park, 2012).

2.7.2. Duyuşsal Boyut

Akademik boyutta olduğu gibi özel ders alan öğrenciler duyuşsal olarak da olumlu ve olumsuz yönde etkilenmektedirler. Özel ders sayesinde öğrencilerin derse karşı güdülenmesi ve derse olan alakası artmaktadır (Bray vd.,2013). Özel dersin öğrenci üzerinde motive artırıcı bir etkisi de vardır (Mischo & Haag, 2002). Öğrencilerin daha programlı bir şekilde ders çalışmaya iten unsurlardan birisi de özel derslerdir. Özel derslerle ilerleyen öğrenciler derslerine daha istekli bir şekilde çalışmaktadırlar (Türkan, 2019). Bir diğer yandan özel dersler öğrencilerle birlikte ebeveynleri de memnun eden bir eğitim öğretim etkinliği olarak bilinmektedir (Guill & Bos, 2014). Çocuklarına iyi bir gelecek hazırlamak isteyen ebeveynler çocuklarının akademik başarısı konusunda büyük kaygı yaşayabilmektedirler. Özel ders vasıtasıyla ebeveynler bu kaygılarından bir nebze de olsa kurtulup rahatlamaktadırlar (Davies, 2004). Bununla birlikte ebeveynler çocukları için hissettikleri akademik sorumluluk duygusunu da özel dersler sayesinde bir nebze azaltmaktadırlar (Davis, 2013).

Merkezi sınav sisteminin öğrencinin geleceğinin büyük ölçüde etkilemesi öğrencilerin akranlarıyla bir yarış içinde olmasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin kaygı seviyelerini büyük oranda artırmaktadır ve öğrenciler geleceklerine dair endişe duymaktadır. KUİÖ (2008) raporu değerlendirildiğinde, özel dersler öğrencilerin bu tür endişe ve kaygılarını yenmelerine yardımcı olmaktadır ve özel dersin hedeflerinden birinin de öğrencide bulunan sınav kaygısını azaltmak olduğu görülmektedir (Türkan, 2019).

Özel derslerin duyuşsal anlamda olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Bunlardan birisi öğrencilerin okul derslerine karşı olan ilginin azalmasıdır. Öğrenciler aldıkları özel derslerden kaynaklı olarak okul derslerine karşı daha az ilgili olabilmektedirler. Okul derslerine karşı bu denli ilgisiz olan öğrenciler daha sonraki süreçlerde okul derslerine devam etmek istememektedirler. Özel dersler, bazı durumlarda öğrenciye başarılı olma konusunda baskı kurulmasına neden

olabilmektedir. Bu da öğrencinin stres seviyesinin artmasına neden olabilmektedir (Bray, 2007).

2.7.3. Sosyoekonomik Boyut

Bir üst kademeye geçiş için sınav başarısı isteyen ülkelerin eğitim sistemlerinde özel derslerin önemli bir yeri vardır (Yıldızhan, 2015). Maddi olanakları yüksek olan ailelerin özellikle sınav odaklı eğitim sisteminin olduğu ülkelerde çocuklarına özel ders aldırma eğilimlerinin yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu durum ise maddi imkânı olan ailelerin çocuklarıyla maddi imkânı olmayan ailelerin çocukları arasında fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır (Bray & Kwo, 2014; Ireson ve Rushforth, 2011). Bir diğer deyişle, ekonomik gücü yüksek olan aileler çocuklarının okul ve sınav başarıları için özel dersin tüm imkânlarını kullanırken, ekonomik gücü düşük olan aileler çocuklarının okul ve sınav başarısı için özel ders imkânlarından yeterince faydalanamamaktadırlar. Bu durum sosyal ve ekonomik açıdan eşitsizliğe neden olmaktadır (Kösterelioğlu, 2015).

Ailelerin ekonomik geliri ile birlikte almış olduğu eğitim düzeyi de çocuklarına özel ders aldırma etkililiği olduğu görülmüştür (Bray, 1999; Kenayathulla, 2013). Fazla alınan özel dersler okulun düzenini de bozabilmektedir. Bray (2007), öğrenciler tarafından alınan özel derslerin saygın bir meslek olan öğretmenliğin saygınlığını azalttığını dile getirmiştir.

Özel dersin piyasasının oluşmasını sağlayan en önemli faktör öğretmen aylıklarının düşük olması nedeniyle öğretmenlerin ekonomik açıdan kendilerini yeterli görmemeleridir (Nath, 2008). Bu nedenle özel derslerle ekonomik güçlerini yükselten öğretmenlerin çoğu okuldaki derslerine önem vermemektedir ya da öğretmenlerin bir kısmı okullarda ders vermeyi bırakmaktadır. Bu nedenle de okullar nitelikli öğretmenlerden yoksun kalmaktadır (Bray, 2007). Bazı okul öğretmenleri, öğrencilerinin özel ders aldığını bilmektedir ve bu nedenle de öğrencilerinin eksik öğrenmelerini zaten özel öğretmenlerin tamamlayacağını düşünerek öğrencilerine gerekli ilgi ve alakayı göstermemektedirler (Ireson & Rushforth, 2011). Diğer yandan özel ders alan bazı aile ve öğrenciler bu alınan derslerin başka aile ve öğrenciler tarafından öğrenilmesini istememektedir (Bray, 2010). Bunun nedeni ise özel ders alındığının öğrenilmesi kendileri açısından olumsuz bir durum teşkil edeceğinin düşünülmesidir. Genel bir çerçeveden değerlendirildiğinde özel derslerin

belirli bir ücret karşılığında yapılması nedeniyle ekonomik durumu düşük ailelerin çocukları ile ekonomik durumu yüksek ailelerin çocukları arasındaki eğitim düzeyi farkını açan bir etken olarak görülmektedir (Addi-Racchah & Dana, 2015).

2.7.4. Yönelim Boyutu

Sınav odaklı eğitim sistemi olan ülkelerde özel ders ve özel ders türlerine olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Sınav odaklı sistemin varlığı özel dersle ihtiyacın temel sebeplerinden biri olarak görülmektedir. Merkezi sınav sistemlerinin varlığı öğrenciler arasındaki rekabeti de artırmaktadır. Bir başka deyişle öğrenciler arasındaki başarıya odaklı rekabetçi zemin, ailelerle birlikte öğrencileri de özel ders almaya yönlendirmektedir (Saracaloğlu vd., 2014). Okulların öğrenciye sundukları hizmetlerin ve eğitimlerin farklı olmasından dolayı ortaya çıkan eşitsizlikleri azaltmak amacıyla aileler özel ders gibi takviye eğitim almaya yönelmektedir (Yıldızhan, 2015).

Öğrencilerin eğitim hayatındaki derslerin yoğunluğundan dolayı okuldaki derslerin tamamına odaklanamamaktadır ve derslerdeki verimleri düşmektedir. Bununla birlikte sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması öğrenci ve öğretmeni olumsuz etkilemektedir. Okullardaki sınıfların kalabalık olması ile birlikte eğitim öğretim programlarının yoğun olmasından dolayı öğrenci ve ailesi özel derslere yönelmektedir (Bray & Lykins 2012).

Aileler hayatın getirdiği yoğun çalışma durumundan dolayı çocuklarının dersleriyle yeterince ilgilenememektedirler ve bu durum aileler üzerinde endişe yaratmaktadır. Bunun sonucunda aileler çocuklarının akademik başarısızlıklarından ve eksikliklerinden kendilerini sorumlu tutmaktadırlar. Bu nedenle aileler bu sorumluluk duygusundan kurtulmak ve kendilerini rahatlatmak amacıyla çocuklarına özel ders aldırılmaktadır (Rutz & Balkan, 2016).

Bray ve Lykins (2012) ailelerdeki kişi sayısının azalmasıyla birlikte aile içindeki kişi başına düşen gelir arttığını vurgulamaktadırlar. Bu da eğitim konusunda aileleri daha fazla arayışa itmektedir ve bunun sonucunda da aileler çocuklarının eksik olduğunu düşündüğü ders ve konularda özel ders almaya yönelmektedir. Öğrencileri özel ders almaya iten bir başka neden ise akranlarının özel ders alması ya da benzer eğitim kurumlara giderek ders başarılarını artırırken kendilerinin akademik anlamda geri

kalarak yeterince başarılı olamayacakları endişesinden kaynaklanmaktadır (Lee, 2013).

3. YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın yöntemini, çalışma grubu, veri toplama araçlarını, verilerin toplanmasını ve analizlerini içermektedir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

Karma yöntem ile yapılan bu araştırma ile ailelerin hangi beklentilerle özel öğretmen tuttukları ve özel öğretmen ile devam edilen eğitim öğretim sürecindeki beklentilerinin ne kadar karşılandığı ile birlikte özel öğretmenle çalışan öğrencilerin bu süreç hakkındaki düşünceleri incelenmiştir. Nicel veriler öğrenci ve aileleri için anketler geliştirilerek toplanmış, nitel veriler ise veli görüşmesi ile toplanmıştır. Araştırmada karma yöntem konuyla alakalı detaylı veri toplamak ve bu verilerin detaylı bir şekilde irdelenmesi amacıyla tercih edilmiştir. Yapılan araştırmanın notasyonu nicelden nitele şeklindedir.

Bu araştırma karma yöntemlerden tekli karma yöntem araştırması olarak planlanmıştır. Nicel ve nitel yöntemlerin ikisinin birden kullanılmasıyla oluşan karma yöntem araştırmaları, bu yöntemlerin yalın bir şekilde bir birleşimi olmaktan ziyade bir yöntemin zayıf kalan yönünü diğer yöntemin desteklemesi ve tamamlaması olarak ifade edilebilmektedir (Creswell, 2017). Tekli karma yöntem ise nitel verilerle birlikte nicel verilerin de bir araştırmada toplanmasını ifade etmektedir (Baki & Gökçek, 2012).

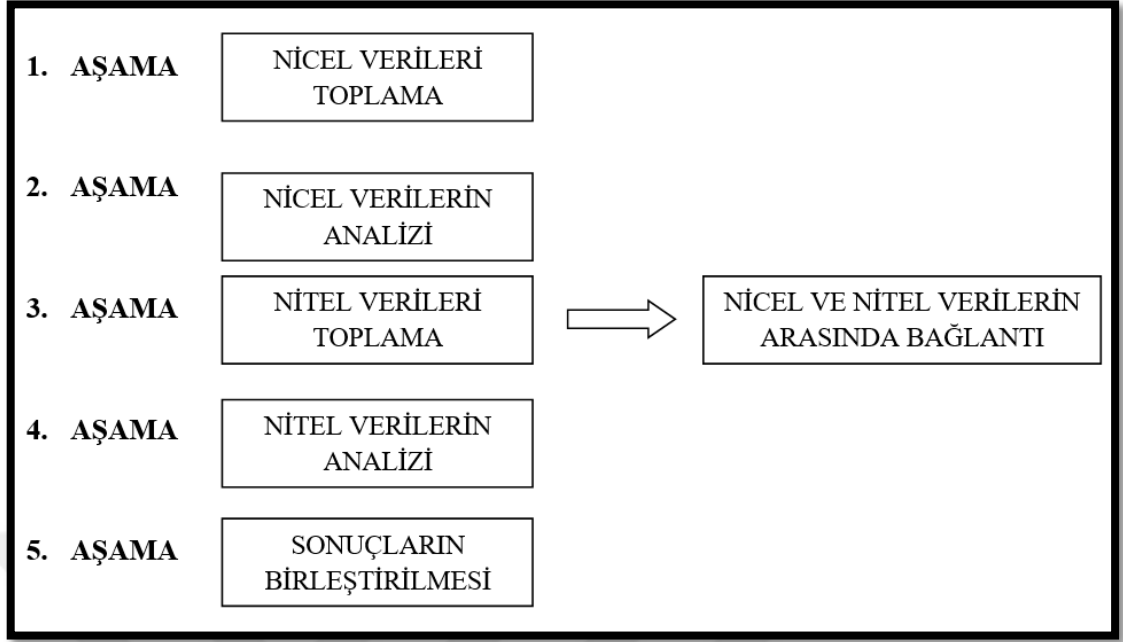
Araştırmada kullanılacak soruların daha anlaşılır ve net olması (Katıtaş, 2019), bir yöntemin eksik kaldığı tarafı diğer yöntemin destekleyip kapatması, soru sınırlamasını ortadan kaldırarak sınırsız ve gerektiği kadar soru sorulması, çeşitli ek yöntemlerle veri toplanması, elde edilen kanıtların kuvvetli olması, teori ve pratik arasındaki bilgileri eksiksiz toplama olanağı, toplanan nitel verilerin analizi sonrasında etkili bir ölçme aracı geliştirilmesine fırsat tanınması, uygulanmış olan programın çıktılarının değerlendirilmesi karma yöntemin yararları olarak sıralanabilir (Creswell & Creswell, 2021). Bireysel çalışmadan ziyade takım olarak çalışmanın gerekmesi, maliyetinin yüksek olması, veri analizlerinin uzun sürmesi ise karma

yöntemin dezavantajları olarak sıralanabilir. Karma yöntemde üçgenleme (triangulation), tamamlayıcılık (complementarity), gelişim (development), başlangıç (initiation), genişletme (expansion) biçiminde esasları yer almaktadır. Üçgenleme aşamasında benzer çalışma içinde nicel ve nitel verilerden birbiriyle alakasız olarak eş zamanlı olarak yararlanılır. Tamamlama aşamasında nitel ya da nicel yöntemlerin birinden alınan verilerin diğer yöntem ile aydınlatılması ve ayrıntılandırılma sıralaması vardır. Gelişim aşamasında nitel yöntemle elde edilen veriler nicel yöntem ile elde edilen verilerin gelişmesini sağlamak için kullanılır. Başlangıç aşamasında nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılır fakat bu yöntemlerden elde edilen sonuçlar birbiriyle çelişir vaziyette ise hipotezi ve araştırma sorusunu yenileme eğilimindedir. Genişletme aşamasında farklı olgular benzer olmayan yöntemlerle araştırılır (Baki & Gökçek, 2012).

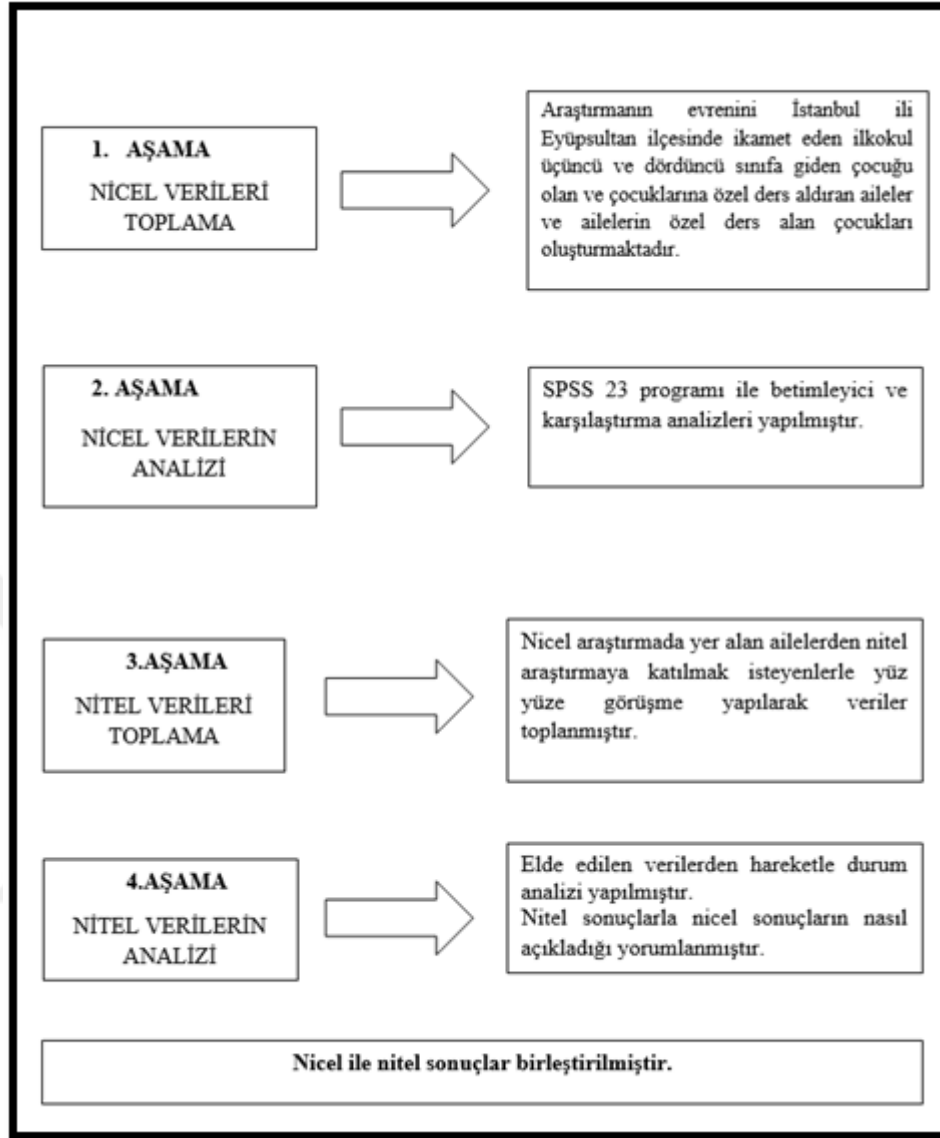
Bu araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin olumsuz yönlerini en aza indirerek bu yöntemlerin kuvvetli taraflarından yararlanmak istendiği için karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemle yapılan araştırmalar yakınsak desen, açıklayıcı sıralı desen ve keşfedici sıralı desen olmak üzere üç esas desenden oluşmaktadır. Bu araştırmada karma yöntemin üç esas desenlerinden biri olan açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Açıklayıcı sıralı desende araştırmayı yapan kişi ilk olarak nicel verileri toplayıp sonuçları analiz eder. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda nitel bölüm verileri elde edilir ve nicel bölümden elde edilen veriler daha nitelikli açıklanır. Bu sayede nicel sonuçlar ışığında toplanan nitel veriler arasında bir bağ kurulmuş olup ilişkilendirme daha önemli duruma gelmektedir. Bu desende veri toplama aşamasında nicel kısımda yer alan katılımcının bir bölümü nitel kısımda da yer alacağından dolayı nicel örnekleme dikkatli yapılmalıdır. Bu yöntemde toplanan verilerin analizi nicel ve nitel veriler olmak üzere ayrı ayrı yapılmaktadır. Ardından toplanan veri bütünü nicel veri toplamayla nitel sonuçları bağlama olarak nitelendirilen bütünleştirme biçiminde birleştirilir. Araştırmanın tartışma kısmında sonuçlar yorumlanır. Nicel ve nitel sonuçlar sırasıyla yorumlanır. Ardından nicel sonuçların nitel sonuçlar yardımıyla nasıl açıklandığı yorumlanır. Yorum kısmında ise araştırmacı, araştırmanın nicel ve nitel sonuçlarının anlaşılıp açıklanması için bir tartışma oluşturur (Creswell & Creswell, 2021).

Bu araştırmada nicel verilerin toplanmasında anket, nitel verilerin toplanmasında ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın Aşamaları

Şekil 2. Araştırma Süreci Aşamaları

Araştırmanın veri toplama aşaması 2023–2024 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel kısmına katılan katılımcılardan nitel kısma da katılmak isteyenler arasından beş kişi amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiş olup yüz yüze görüşme yapılarak nicel veriler toplanmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu

Araştırmanın nicel boyutunda tarama desenlerinden betimsel tarama kullanılmıştır. Bu yaklaşımda normalde deneysel desenlerle elde edilebilecek veriler çok sayıda deneğe ulaşmak için anket vb. ölçme araçlarıyla toplanmak, kullanılan değişkenler

arasındaki ilişkiler ise ilgili istatistikî testler aracılığıyla tespit edilmektedir (Subaşı & Okumuş, 2017).

3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu

İlkokul üçüncü ve dördüncü sınıfa giden öğrencisi bulunan ve bu çocuklarına özel ders aldırان ailelerin özel derslerden ve özel öğretmenlerden beklentilerini ve özel ders sürecinde bu beklentilerinin ne kadar karşılandığı ile birlikte öğrencilerin özel öğretmenle çalışırken karşılaştıkları problemleri incelemek için durum araştırması kullanılmıştır. Durum araştırmalarında araştırılmak istenen durumla alakalı etkenler bütüncül bir şekilde araştırılır ardından bu etkenlerin durumu nasıl etkilediğı ve durumdan etkilenme düzey ve şekilleri üzerine yoğunlaşmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Yapılan durum araştırmasında ele alınan durum detaylı olarak araştırılmaktadır, veriler sistematik bir şekilde toplanmaktadır. Bir ya da birkaç durumun detaylı bir şekilde araştırılmasına durum çalışması, daha fazla durumun detaylı olmayacak şekilde araştırılmasına da çapraz durum çalışması adı verilmektedir (Subaşı & Okumuş, 2017).

Literatür incelendiğinde durum çalışmasının örnek olay incelemesi ya da vaka çalışması gibi farklı isimlerle de isimlendirildiğı görülmektedir. İsimlendirmelerin farklı olmasına rağmen durum çalışmalarında ele alınacak durumlar ayrıntılı olarak incelenmektedir (Subaşı & Okumuş, 2017).

3.1.3. Çalışma Grubu

Uygulamalar, araştırmanın yapısı gereğı, nicel boyut ve nitel boyut için iki farklı çalışma grubu ile yapılmıştır.

3.1.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşayan ve ilkokul üçüncü ve dördüncü sınıfa giden öğrencileri için özel öğretmenle çalışan aileler ve bu ailelerin çocuklarından oluşturmaktadır. Bu ailelerden 50'sine amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmış ve çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikle özel ders veren sınıf öğretmenlerine, sonrasında bu öğretmenlerin yönlendirmesiyle özel ders alan ailelere ulaşılmıştır.

Kendisiyle çalışma yapılan ailelerin yönlendirmesiyle çalışma yapılacak diğer aileler tespit edilmiştir.

Amaçlı örneklem daha çok nitel çalışmalarda yer almakla birlikte sorulara verilen cevaplar ile cevaplarla ilişkilendirilmiş amaçlar temelinde katılımcıların belirlendiği örneklem türüdür (Baki & Gökçek, 2012). Bu örneklem türü araştırmacının, derinlemesine incelemek istediği konu ile ilgili veri toplaması için gereken kişi sayısını azaltmaktadır dolayısıyla araştırmacı sayıca az kişiden istediği kadar veri toplayabilmektedir (Katıtaş, 2019).

Araştırmacının araştırması esnasında veri toplama sürecinde belirleyeceği örneklemini kendi bilgi, birikim ve deneyimlerine göre oluşturmasına amaçlı örneklem denilmektedir (Çoban & Oral, 2020). Amaçlı örneklem, araştırma yapacak olan kişiye hedefine uygun ve veri toplama bakımından zengin durumların belirlenip derinlemesine araştırma yapılmasına fırsat sağlar. Amaçlı örneklem ile araştırma yapmayı tercih eden araştırmacı, veri toplamak istediği katılımcılara kendisi karar verir (Korkmaz, 2020). Örneklemin araştırmacının kendisi tarafından seçilmesi araştırmacının keyfine göre davrandığı anlamına gelmemektedir. Araştırmacı ancak bazı kriterlerle birlikte öznel düşüncesine yer verebilmektedir (Tutar & Erdem, 2020).

Kolay örnekleme, ulaşılması daha kolay bir grubun örnekleme alındığı; araştırmacının ve araştırmanın amaçlarını da dikkate alındığı etkili bir teknik olarak benimsenmektedir (Atkinson & Flint, 2001). Bu örnekleme yöntemi aynı zamanda hassas konularda veri toplamak istendiğinde kullanılabilecek etkili tekniklerden biri olarak kabul görmektedir (Creswell, 2013).

3.1.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Çalışma Grubu

Karma yöntem kullanılarak yapılan çalışmalarda amaç ve sorulara yönelik örneklemler olasılıklı veya amaçlı örnekleme olarak belirlenmektedir (Baki & Gökçek, 2012). Bu araştırmanın nitel boyutuna yönelik çalışma grubu 50 aileden oluşan nicel çalışma grubundan amaçlı örnekleme yöntemlerinden kriter örnekleme yöntemiyle seçilen 5 aileden oluşmaktadır.

Kriter örnekleme, araştırmacı tarafından önceden tespit edilen belli sayıda kriterin tüm yönleriyle çalışılması olarak adlandırılmaktadır (Marshall & Rossman, 2014). Kriter konuyla ilgili araştırma yapacak kişi tarafından oluşturulur veya hâlihazırda

var olan kriterler de araştırmacı tarafından kullanılabilir (Marshall & Rossman, 2014). Fakat araştırma için oluşturulan kriterler ve seçilecek olan kriter listesi araştırmanın geneliyle uyum içinde olmalıdır. Ayrıca önemli durumların tümü kriter örneklem olarak nitelenemediği gibi her kriter de önemli durumların tamamını nitelenememektedir (Creswell & Clark, 2016). Kriter örneklemede dikkat edilmesi gereken en önemli husus, çalışılmak istenen durumun veri toplamaya yeterince elverişli olmasıdır (Marshall, 1996).

Bu araştırmada kullanılan kriterler şunlardır:

- Katılımcının araştırmaya istekli olması,
- Katılımcıların en az lise mezunu olması,
- Katılımcıların göçmen statüsünde olmaması.

Örnekleme alınan öğrencilere ilişkin betimsel veriler ise şu şekildedir:

Tablo 1.Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	29	58
Erkek	21	42
Toplam	50	100

Tablo 1 incelendiğinde, örnekleme bulunan öğrencilerin 29'u erkek, 21'i kız öğrencidir. Bu bulguya göre örnekleme bulunan öğrencilerin cinsiyet değişkeninin dengeli bir şeklide dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 2.Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	f	%
3. sınıf	25	50
4. sınıf	25	50
Toplam	50	100

Tablo 2 incelendiğinde örneklemedeki öğrenci grubunun 25'ni üçüncü sınıf, 25'ini de dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu bulguya göre, örneklem grubunun sınıf düzeyleri değişkeninin dengeli bir şeklide dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

3.1.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın nicel boyutunda anket; nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.1.4.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Bu form çocuklarına özel ders aldırın anne babaların özel ders aldırma sebeplerini, özel derslerden beklentilerini, süreçte karşılaştıkları problemler ve bu problemlerin giderilmesi için sundukları çözüm önerilerini ayrıntılı şekilde tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Form geliştirilirken literatür taranmış ve 10 tane aday soru geliştirilmiştir. Bu sorular doktorasını sınıf öğretmenliği alanında yapmış olan üç uzman tarafından incelenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda araştırmada üç açık uçlu soru kullanılmasına karar verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, anne ve babaların özel eğitime ilişkin fikirlerini derinlemesine almak amacıyla hazırlanmıştır. Sorular şu şekildedir:

- Niçin özel ders aldırıyorsunuz?

Ailelerin özel öğretmen tutma nedenleri ve bu sürece başlamaya karar verme sürecindeki düşünceleriyle birlikte ailelerin eksikliğini hissedilen durumlar derinlemesine incelenmek amacıyla sorulmuştur.

- Özel dersten beklentileriniz nelerdir?

Ailelerin özel ders sürecinde özel öğretmenden, öğrencisinden ve süreçten beklentileri derinlemesine incelenmek amacıyla sorulmuştur.

- Özel dersle ilgili şikâyetiniz var mı? Varsa nelerdir?

Ailelerin özel ders süreci öncesinde, esnasında ve sonrasında karşılaştıkları problemler ve bu problemlerle ilgili düşüncelerini derinlemesine incelemek amacıyla sorulmuştur.

3.1.4.2. Anket

Araştırmada veli ve öğrencilerin özel ders alma nedenleri, süreçte karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerini tespit etmek amacıyla, öğrenciye dönük ve aileye dönük olmak üzere iki anket formu kullanılmıştır (EK:1 ve EK:2). Bu anket formları araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Aileye yönelik anket geliştirme aşamasında öncelikle ilgili literatür taranmış aday sorular belirlenmiştir. 120 maddelik taslak form, kapsam ve görünüş geçerliği için, sınıf öğretmenliği alanında doktorasını tamamlamış üç, ölçme ve değerlendirme alanında doktoralı iki ve dil öğretimi

alanında doktoralı iki olmak üzere toplam yedi öğretim üyesinin görüşü alınarak sağlanmıştır. Uzmanlar maddeleri Lawshe analiz yöntemini dikkate alarak “amaca uygunluk”, “açıklık” ve “anlaşılabilirlik” açısından değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler sonucu maddeler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış (120-56=64) elli altı madde anketten çıkarılmıştır. Son hali verilen anketin kapsam geçerlilik indeksi .94 olarak bulunmuştur. Anketin güvenilirliği için test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu uygulama çocuklarına özel ders aldırın 45 veli ile yapılmıştır. Taslak anket formu bu veli grubuna 15 gün arayla iki kez uygulanmış ve her iki uygulama arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Her iki uygulamanın sonucunda tüm maddeler için korelasyon katsayısının .87’ den yüksek olduğu görülmüş ve anketin güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Öğrenciye yönelik anket geliştirme aşamasında öncelikle ilgili literatür taranmış aday sorular belirlenmiştir. Anket 90 maddelik taslak form, kapsam ve görünüş geçerliği için, sınıf öğretmenliği alanında doktorasını tamamlamış üç, ölçme ve değerlendirme alanında doktoralı iki ve dil öğretimi alanında doktoralı iki olmak üzere toplam yedi öğretim üyesinin görüşü alınarak sağlanmıştır. Uzmanlar maddeleri Lawshe analiz yöntemini dikkate alarak “amaca uygunluk”, “açıklık” ve “anlaşılabilirlik” açısından değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler sonucu maddeler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış (70-44=26) kırk dört madde anketten çıkarılmıştır. Son hali verilen ölçeğin kapsam geçerlilik indeksi .87 olarak bulunmuştur. Anketin güvenilirliği için test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu uygulama özel ders alan 65 öğrenciye ile yapılmıştır. Taslak anket formu bu öğrenci grubuna 15 gün arayla iki kez uygulanmış ve her iki uygulama arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Her iki uygulamanın sonucunda tüm maddeler için korelasyon katsayısının .85’ ten yüksek olduğu görülmüş ve anketin güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

3.1.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli olan etik izin alınmıştır. Özel ders veren öğretmenlerle yapılan istişareler sonucu araştırmanı nitel ve nicel verilerinin hangi aile ve öğrencilerden toplanacağına karar verilmiştir. Bu aşamadan sonra anket formları özel öğretmen ve araştırmacının da olduğu ev ortamında anne ve baba tarafından ayrı ayrı yanıtlanmıştır.

Araştırmanın nitel boyutu için aday katılımcılara bir onay formu ve bilgilendirme yazısı gönderilmiş gelen cevaplar analiz edilerek hangi öğrenci aileleriyle görüşüleceğine karar verilmiştir. Bu alandan sonra ailelerle araştırmacı özel öğretmenin de olduğu ev ortamında görüşmelerini gerçekleştirmiştir. Görüşmeler kaydedilmiş daha sonra bu ses kayıtları yazılı hale dönüştürülmüş ve analizler bu yazılı metinler üzerinden yapılmıştır. Toplan veriler gözden geçirilmiş ve dijital ortamda analiz edilmiştir.

3.1.6. Verilerin Analizi

Araştırma ile toplanan verilerin değerlendirmeleri Statistical Package for the Social Sciences-23 (SPSS-23) programı ile yapılmış olup veri hatalarının kontrolleri, veriler sonucu oluşturulan tablolar ve istatistiklerin analizleri bu programlar doğrultusunda yapılmıştır.

Nitel veriler değerlendirilmeye başlanmadan önce bağımlı değişkenlerin normallik analizi yapılmıştır. Yapılan çarpıklık ve basıklık testleri sonucunda tüm değişkenlere ilişkin dağılımların normal dağılım özelliği gösterdiği (ulaşılan tüm değerler -956 ila 1.025 arasındadır) görülmüştür. Bu analizlerden sonra, verilerin analizi için parametrik testler kullanılmasına karar verilmiştir. Nicel verilerin analizinde, bağımsız gruplar için t testi, One Way Anova (F testi), yüzde, frekans kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizi içerik analizi ile yapılmıştır. Analizlerde katılımcılardan öğrenci olanlara Ö1, Ö2, Ö3...; anne olanlara A1, A2, A3... baba olanlara B1, B2, B3...şeklinde kodlar verilip anne, baba ve öğrencilerin adları gizli tutulmuştur.

4. BULGULAR ve YORUM

4.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler tablolar halinde verilip yorumlanmıştır. Araştırmada uygulanan, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, tek yönde varyans analizi ve korelasyon işlemlerinde kullanılmış olan sayısal ifadeler anket formlarındaki sözel ifadelerin sayısallaştırılmasıyla elde edilmiştir.

Özel ders alan öğrencilerin özel öğretmene ilişkin görüşleri için öğrencilerin “kesinlikle katılıyorum” cevapları “5”, “katılıyorum” cevapları “4”, “kararsızım” cevapları “3”, “katılmıyorum” cevapları “2”, “kesinlikle katılmıyorum” cevapları “1” olarak; öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri için öğrencilerin “kesinlikle katılıyorum” cevapları “5”, “katılıyorum” cevapları “4”, “kararsızım” cevapları “3”, “katılmıyorum” cevapları “2”, “kesinlikle katılmıyorum” cevapları “1” olarak; ailelerin özel ders aldırma sebepleri/derslerden beklentileri için ailelerin, “kesinlikle katılıyorum” cevapları “5”, “katılıyorum” cevapları “4”, “kararsızım” cevapları “3”, “katılmıyorum” cevapları “2”, “kesinlikle katılmıyorum” cevapları “1” olarak; ailelerin özel ders sürecinde karşılaştıkları problemler için ailelerin, “kesinlikle katılıyorum” cevapları “5”, “katılıyorum” cevapları “4”, “kararsızım” cevapları “3”, “katılmıyorum” cevapları “2”, “kesinlikle katılmıyorum” cevapları “1” olarak; ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerileri için ailelerin “kesinlikle katılıyorum” cevapları “5”, “katılıyorum” cevapları “4”, “kararsızım” cevapları “3”, “katılmıyorum” cevapları “2”, “kesinlikle katılmıyorum” cevapları “1” olarak sayısallaştırmıştır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problem, “Özel ders alan öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Özel Ders Alan Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin özel öğretmene ilişkin görüşleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Özel ders öğretmenim çok ders yaptırıyor.	8	16	16	32	12	24	10	20	4	8
Özel ders öğretmenim çok ödev veriyor.	10	20	23	46	5	10	8	16	4	8
Özel ders öğretmenim az ders yaptırıyor.	13	26	24	48	5	10	6	12	2	4
Özel ders öğretmenim hiç ödev vermiyor.	21	42	21	42	3	6	4	8	1	2
Özel ders öğretmenimin derslerinde sıkılıyorum.	25	50	13	26	7	14	3	6	2	4
Özel ders öğretmenim çok eğlenceli ders anlatıyor.	3	6	5	10	6	12	19	38	17	34
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha iyi ders anlatıyor.	5	10	11	22	16	32	12	24	6	12
Özel ders öğretmenim beni dinliyor.	1	2	5	10	3	6	20	40	21	42
Özel ders öğretmenimden korkuyorum.	29	58	18	36	1	2	1	2	1	2
Özel ders öğretmenim çok ceza veriyor.	31	62	16	32	1	2	1	2	1	2
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha anlayışlı.	9	18	13	26	15	30	11	22	2	4
Özel ders öğretmenim ceza vermiyor.	4	8	3	6	4	8	18	36	21	42
Özel ders öğretmenimle sohbet de edebilmeliyim.	2	4	4	8	5	10	16	32	23	46
Özel ders öğretmenimin daha çok gelmesini isterim.	4	8	7	14	13	26	11	22	15	30
Özel ders öğretmenimin daha az gelmesini isterim.	18	36	17	34	8	16	4	8	3	6
Özel ders öğretmenim bana kızmamalı.	2	4	9	18	9	18	15	30	15	30
Özel ders öğretmenim soruları çözmem için daha fazla zaman vermeli.	4	8	9	18	10	20	18	36	9	18

Eve gelen öğretmenim yazı yazdırmamalı.	6	12	14	28	8	16	14	28	8	16
Özel ders öğretmenim tableten ders anlatmalı.	12	24	14	28	7	14	11	22	6	12
Özel ders öğretmenimden ders dışında ihtiyacım olan konularda yardım almak isterim.	2	4	4	8	7	14	21	42	16	32
Sorularım olduğunda derslerimiz dışında da özel ders öğretmenime ulaşabilmek isterim.	5	10	1	2	8	16	21	42	15	30
Özel ders öğretmenime anlamadığım konularda rahatça soru sorabilmek isterim.	5	10	3	6	1	2	15	30	26	52
Özel ders öğretmenimin beni ödüllendirmesini isterim.	3	6	5	10	7	14	17	34	18	36
Özel ders öğretmenimin bana karşı sabırlı olmasını isterim.	2	4	5	10	4	8	17	34	22	44
Derslerimizin daha eğlenceli olmasını isterim.	4	8	4	8	4	8	20	40	18	36
Derslerimizde bilgisayar, tablet vb. kullanmamızı isterim.	17	34	11	22	9	18	14	28	11	22

Tablo 3'e göre özel ders öğretmenim çok ders yaptırıyor görüşü için öğrencilerin 8'i (%16) kesinlikle katılmıyorum, 16'sı (%32) katılmıyorum, 12'si (%24) kararsızım, 10'u (%20) katılıyorum, 4'ü (%8) kesinlikle katılıyorum seçeneğini; özel ders öğretmenim çok ödev veriyor görüşü için öğrencilerin 10'u (%20) kesinlikle katılmıyorum, 23'ü (%46) katılmıyorum, 5'i (%10) kararsızım, 8'i (%16) katılıyorum, 4'ü (%8) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim az ders yaptırıyor görüşü için öğrencilerin 13'ü (%26) kesinlikle katılmıyorum, 24'ü (%48) katılmıyorum, 5'i (%10) kararsızım, 6'sı (%12) katılıyorum, 2'si (%4) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim hiç ödev vermiyor görüşü için öğrencilerin 21'i (%42) kesinlikle katılmıyorum, 21'i (%42) katılmıyorum, 3'ü (%6) kararsızım, 4'ü (%8) katılıyorum, 1'i (%2) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimin derslerinde sıkılıyorum görüşü için öğrencilerin 25'i (%50) kesinlikle katılmıyorum, 13'ü (%26) katılmıyorum, 7'si (%14) kararsızım, 3'ü (%6) katılıyorum, 2'si (%4) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim çok eğlenceli ders anlatıyor görüşü için

öğrencilerin 3'ü (%6) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%10) katılmıyorum, 6'sı (%12) kararsızım, 19'u (%38) katılıyorum, 17'si (%34) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha iyi ders anlatıyor görüşü için öğrencilerin 5'i (%10) kesinlikle katılmıyorum, 11'i (%22) katılmıyorum, 16'sı (%32) kararsızım, 12'si (%24) katılıyorum, 6'sı (%12) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim beni dinliyor görüşü için öğrencilerin 1'i (%2) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%10) katılmıyorum, 3'ü (%6) kararsızım, 20'si (%40) katılıyorum, 21'i (%42) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimden korkuyorum görüşü için öğrencilerin 29'u (%58) kesinlikle katılmıyorum, 18'i (%36) katılmıyorum, 1'i (%2) kararsızım, 1'i (%2) katılıyorum, 1'i (%2) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim çok ceza veriyor görüşü için öğrencilerin 31'i (%62) kesinlikle katılmıyorum, 16'sı (%32) katılmıyorum, 1'i (%2) kararsızım, 1'i (%2) katılıyorum, 1'i (%2) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha anlayışlı görüşü için öğrencilerin 9'u (%18) kesinlikle katılmıyorum, 13'ü (%26) katılmıyorum, 15'i (%30) kararsızım, 11'i (%22) katılıyorum, 2'si (%4) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim ceza vermiyor görüşü için öğrencilerin 4'ü (%8) kesinlikle katılmıyorum, 3'ü (%6) katılmıyorum, 4'ü (%8) kararsızım, 18'i (%36) katılıyorum, 21'i (%42) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimle sohbet de edebilmeliyim görüşü için öğrencilerin 2'si (%4) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%8) katılmıyorum, 5'i (%10) kararsızım, 16'sı (%32) katılıyorum, 23'ü (%46) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimin daha çok gelmesini isterim görüşü için öğrencilerin 4'ü (%8) kesinlikle katılmıyorum, 7'si (%14) katılmıyorum, 13'ü (%26) kararsızım, 11'i (%22) katılıyorum, 15'i (%30) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimin daha az gelmesini isterim görüşü için öğrencilerin 18'i (%36) kesinlikle katılmıyorum, 17'si (%34) katılmıyorum, 8'i (%16) kararsızım, 4'ü (%8) katılıyorum, 3'ü (%6) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim bana kızmamalı görüşü için öğrencilerin 2'si (%4) kesinlikle katılmıyorum, 9'u (%18) katılmıyorum, 9'u (%18) kararsızım, 15'i (%30) katılıyorum, 15'i (%30) kesinlikle katılıyorum seçeneğini; özel ders öğretmenim soruları çözmem için daha fazla zaman görüşü için öğrencilerin 4'ü (%8) kesinlikle katılmıyorum, 9'u (%18) katılmıyorum, 10'u (%20) kararsızım, 18'i (%36) katılıyorum, 9'u (%18) kesinlikle katılıyorum; eve gelen öğretmenim yazı yandırmamalı görüşü için öğrencilerin 6'sı (%12) kesinlikle katılmıyorum, 14'ü (%28) katılmıyorum, 8'i (%16) kararsızım, 14'ü (%28) katılıyorum, 8'u (%16) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim tableten ders

anlatmalı görüşü için öğrencilerin 12'si (%24) kesinlikle katılmıyorum, 14'ü (%28) katılmıyorum, 7'si (%14) kararsızım, 11'i (%22) katılıyorum, 6'sı (%12) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimden ders dışında ihtiyacım olan konularda yardım almak isterim görüşü için öğrencilerin 2'si (%4) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%8) katılmıyorum, 7'si (%14) kararsızım, 21'i (%42) katılıyorum, 16'sı (%32) kesinlikle katılıyorum; sorularım olduğunda derslerimiz dışında da özel ders öğretmenime ulaşabilmek isterim görüşü için öğrencilerin 5'i (%10) kesinlikle katılmıyorum, 1'i (%2) katılmıyorum, 8'i (%16) kararsızım, 21'i (%42) katılıyorum, 15'i (%30) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenime anlamadığım konularda rahatça soru sorabilmek isterim görüşü için öğrencilerin 5'i (%10) kesinlikle katılmıyorum, 3'ü (%6) katılmıyorum, 1'i (%2) kararsızım, 15'i (%30) katılıyorum, 26'sı (%52) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimin beni ödüllendirmesini isterim görüşü için öğrencilerin 3'ü (%6) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%10) katılmıyorum, 7'si (%14) kararsızım, 17'si (%34) katılıyorum, 18'i (%36) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenimin bana karşı sabırlı olmasını isterim görüşü için öğrencilerin 2'si (%4) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%10) katılmıyorum, 4'ü (%8) kararsızım, 17'si (%34) katılıyorum, 22'si (%44) kesinlikle katılıyorum; derslerimizin daha eğlenceli olmasını isterim görüşü için öğrencilerin 4'ü (%8) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%8) katılmıyorum, 4'ü (%8) kararsızım, 20'si (%40) katılıyorum, 18'i (%36) kesinlikle katılıyorum; derslerimizde bilgisayar, tablet vb. kullanmamızı isterim görüşü için öğrencilerin 17'si (%34) kesinlikle katılmıyorum, 11'i (%22) katılmıyorum, 9'u (%18) kararsızım, 14'ü (%28) katılıyorum, 11'i (%22) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Bu sonuçlar, öğrencilerin genel olarak özel öğretmenin öğretim performansını yeterli gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin bu görüşe ulaşmasında, en etkili faktör özel öğretmenin öğrenciyi dinlemesi olabilir. Ayrıca özel öğretmenlerin ceza vermemesi, derslerin anlaşılmasını kolaylaştırması ve derslerini eğlenceli şekilde işlemesi de bu sonucun çıkmasında etkili olmuştur.

Öğrencilerin özel öğretmenden beklentileri incelendiğinde ise öğrencilerin özel öğretmenden en çok koçluk yapmasını bekledikleri görülmektedir. Çünkü öğrencilerin beklentileri, ders işleme noktasında değil; özel öğretmen benimle daha çok zaman geçirsin, iletişime açık olsun ve her konuda danışılabilir olsun noktasında yoğunlaşmaktadır. Bu sonucun çıkmasında ilkökul öğrencilerinin aile ve sınıf

ortamında duygu ve düşüncülerini rahat ifade edememesi ve ettiğinde yanlış anlaşılması etkili olabilir. Ancak burada velilerin beklentileri ile öğrencilerin beklentilerinin örtüşmediği öğrencinin özel öğretmenden koçluk beklerken ailenin ise öğretmen rolünde kalmasını beklediği söylenebilir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt problem, “Cinsiyet değişkeni özel ders alan öğrencilerin özel derslere ilişkin görüşlerini farklılaştırmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri	Cinsiyet	N	X	S	t	p
Özel ders öğretmenim çok ders yaptırıyor.	Kız	29	2,42	1,24	1,484	,144
	Erkek	21	2,93	1,13		
Özel ders öğretmenim çok ödev veriyor.	Kız	29	2,19	1,12	1,345	,185
	Erkek	21	2,65	1,26		
Özel ders öğretmenim az ders yaptırıyor.	Kız	29	2,19	1,28	,052	,959
	Erkek	21	2,20	,94		
Özel ders öğretmenim hiç ödev vermiyor.	Kız	29	1,76	1,09	,592	,556
	Erkek	21	1,93	,92		
Özel ders öğretmenimin derslerinde sıkılıyorum.	Kız	29	1,66	1,06	1,152	,255
	Erkek	21	2,03	1,14		
Özel ders öğretmenim çok eğlenceli ders anlatıyor.	Kız	29	4,00	1,18	,810	,422
	Erkek	21	3,72	1,19		
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha iyi ders anlatıyor	Kız	29	2,71	1,18	1,823	,075
	Erkek	21	3,31	1,10		
Özel ders öğretmenim beni dinliyor.	Kız	29	4,38	,80	1,662	,103
	Erkek	21	3,89	1,14		
Özel ders öğretmenimden korkuyorum.	Kız	29	1,42	,50	,084	,934
	Erkek	21	1,41	,68		
Özel ders öğretmenim çok ceza veriyor.	Kız	29	1,33	,48	1,238	,222
	Erkek	21	1,62	,97		
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha anlayışlı.	Kız	29	2,76	1,22	,431	,668
	Erkek	21	2,62	1,08		
Özel ders öğretmenim ceza vermiyor.	Kız	29	4,19	1,12	1,039	,304
	Erkek	21	3,82	1,28		
Özel ders öğretmenimle sohbet edebilmeliyim.	Kız	29	4,33	,91	1,371	,177
	Erkek	21	3,89	1,23		
Özel ders öğretmenimin daha çok gelmesini isterim.	Kız	29	3,95	1,24	2,002	,051
	Erkek	21	3,20	1,23		
Özel ders öğretmenimin daha az gelmesini isterim.	Kız	29	1,90	,94	1,207	,233
	Erkek	21	2,31	1,31		

Özel ders öğretmenim bana kızmamalı.	Kız	29	3,66	1,15	,131	,896
	Erkek	21	3,62	1,26		
Özel ders öğretmenim soruları çözmek için daha fazla zaman vermeli.	Kız	29	3,71	1,00	1,693	,097
	Erkek	21	3,13	1,30		
Eve gelen öğretmenim yazı yandırmamalı.	Kız	29	2,95	1,28	,584	,562
	Erkek	21	3,17	1,33		
Özel ders öğretmenim tabletten ders anlatmalı.	Kız	29	2,33	1,27	1,633	,109
	Erkek	21	2,96	1,40		
Özel ders öğretmenimden ders dışında ihtiyacım olan konularda yardım almak isterim.	Kız	29	4,09	,88	1,096	,278
	Erkek	21	3,75	1,18		
Sorularım olduğunda derslerimiz dışında da özel ders öğretmenime ulaşabilmek isterim.	Kız	29	4,14	,96	1,586	,119
	Erkek	21	3,62	1,26		
Özel ders öğretmenime anlamadığım konularda rahatça soru sorabilmek isterim.	Kız	29	4,33	1,19	1,171	,247
	Erkek	21	3,89	1,37		
Özel ders öğretmenimin beni ödüllendirmesini isterim.	Kız	29	3,76	1,26	,388	,700
	Erkek	21	3,89	1,17		
Özel ders öğretmenimin bana karşı sabırlı olmasını isterim.	Kız	29	4,04	1,07	,040	,968
	Erkek	21	4,03	1,20		
Derslerimizin daha eğlenceli olmasını isterim.	Kız	29	4,04	1,35	,822	,415
	Erkek	21	3,75	1,12		
Derslerimizde bilgisayar, tablet vb. kullanmamızı isterim.	Kız	29	3,00	1,37	1,388	,172
	Erkek	21	3,51	1,24		

Tablo 4’te öğrencilerin özel öğretmenlere ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkeninden etkilenip etkilenmediği görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin özel öğretmenlere ilişkin görüşleri üzerinde cinsiyet değişkeninin manidar bir etkisi yoktur.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problem, “Sınıf değişkeni özel ders alan öğrencilerin özel derslere ilişkin görüşlerini farklılaştırmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri Sd=48	Sınıf	N	X	S	t	p
Özel ders öğretmenim çok ders yaptırıyor.	3. sınıf	25	2,80	1,25	,469	,641
	4.sınıf	25	2,64	1,15		
Özel ders öğretmenim çok ödev	3. sınıf	25	2,60	1,41	,811	,421

veriyor.	4.sınıf	25	2,32	,98		
Özel ders öğretmenim az ders yapıyor.	3. sınıf	25	2,16	1,02	,257	,798
	4.sınıf	25	2,24	1,16		
Özel ders öğretmenim hiç ödev vermiyor.	3. sınıf	25	1,80	,81	,425	,673
	4.sınıf	25	1,92	1,15		
Özel ders öğretmenimin derslerinde sıkılıyorum.	3. sınıf	25	1,80	1,22	,502	,618
	4.sınıf	25	1,96	1,01		
Özel ders öğretmenim çok eğlenceli ders anlatıyor.	3. sınıf	25	3,72	1,27	,713	,479
	4.sınıf	25	3,96	1,09		
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha iyi ders anlatıyor	3. sınıf	25	2,96	1,17	,602	,550
	4.sınıf	25	3,16	1,17		
Özel ders öğretmenim beni dinliyor.	3. sınıf	25	4,20	,91	,679	,500
	4.sınıf	25	4,00	1,15		
Özel ders öğretmenimden korkuyorum.	3. sınıf	25	1,40	,70	,230	,819
	4.sınıf	25	1,44	,50		
Özel ders öğretmenim çok ceza veriyor.	3. sınıf	25	1,40	,76	,866	,391
	4.sınıf	25	1,60	,86		
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha anlayışlı.	3. sınıf	25	2,32	1,14	2,348	,023
	4.sınıf	25	3,04	1,01		
Özel ders öğretmenim ceza vermiyor.	3. sınıf	25	3,96	1,27	,115	,909
	4.sınıf	25	4,00	1,19		
Özel ders öğretmenimle sohbet edebilmeliyim.	3. sınıf	25	3,88	1,33	1,268	,211
	4.sınıf	25	4,28	,84		
Özel ders öğretmenimin daha çok gelmesini isterim.	3. sınıf	25	3,48	1,44	,219	,828
	4.sınıf	25	3,56	1,12		
Özel ders öğretmenimin daha az gelmesini isterim.	3. sınıf	25	2,08	1,32	,357	,723
	4.sınıf	25	2,20	1,04		
Özel ders öğretmenim bana kızmamalı.	3. sınıf	25	3,72	1,40	,464	,644
	4.sınıf	25	3,56	1,00		
Özel ders öğretmenim soruları çözmem için daha fazla zaman vermeli.	3. sınıf	25	3,48	1,41	,580	,564
	4.sınıf	25	3,28	,97		
Eve gelen öğretmenim yazı yandırmamalı.	3. sınıf	25	3,32	1,37	1,308	,197
	4.sınıf	25	2,84	1,21		
Özel ders öğretmenim tabletten ders anlatmalı.	3. sınıf	25	2,80	1,63	,511	,612
	4.sınıf	25	2,60	1,08		
Özel ders öğretmenimden ders dışında ihtiyacım olan konularda yardım almak isterim.	3. sınıf	25	3,84	1,24	,392	,697
	4.sınıf	25	3,96	,88		
Sorularım olduğunda derslerimiz dışında da özel ders öğretmenime ulaşabilmek isterim.	3. sınıf	25	3,72	1,36	,724	,473
	4.sınıf	25	3,96	,93		
Özel ders öğretmenime anlamadığım konularda rahatça soru sorabilmek isterim.	3. sınıf	25	3,88	1,56	1,084	,284
	4.sınıf	25	4,28	,97		
Özel ders öğretmenimin beni	3. sınıf	25	3,96	1,30	,703	,486

ödüllendirmesini isterim.	4.sınıf	25	3,72	1,10		
Özel ders öğretmenimin bana karşı sabırlı olmasını isterim.	3. sınıf	25	4,20	1,22	,990	,327
	4.sınıf	25	3,88	1,05		
Derslerimizin daha eğlenceli olmasını isterim.	3. sınıf	25	4,04	1,27	,924	,360
	4.sınıf	25	3,72	1,17		

Tablo 5'te öğrencilerin özel öğretmenlere ilişkin görüşlerinin sınıf değişkeninden etkilenip etkilenmediği görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin özel öğretmenlere ilişkin görüşleri üzerinde sadece “Özel ders öğretmenim sınıf öğretmeninden daha anlayışlı” maddesi üzerinde sınıf değişkeninin manidar bir etkisi olduğu ($p<.05$); diğer maddeler üzerinde ise sınıf değişkeninin manidar bir etkisi olmadığı söylenebilir. Buna göre dördüncü sınıf öğrencileri özel öğretmeni üçüncü sınıf öğrencilere göre daha anlayışlı bulmaktadır. Bu bulgu, dördüncü sınıflarda ders yükü ve sınav baskısının olması nedeniyle sınıf öğretmenlerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha fazla öğrencilere yüklenmesi olabilir.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problem, “Anne babaların özel ders aldirmaya ilişkin tutumları farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Anne Babaların Özel Ders Aldirmaya İlişkin Tutumları

Değişken Sd=98	Cinsiyet	N	X	S	t	p
Özel derse ilişkin tutum	Anne	50	39,32	15,28	3,012	,003
	Baba	50	29,52	17,19		

Tablo 6’da anne ve babaların özel ders aldirmaya ilişkin tutumları arasındaki farkın manidarlığı görülmektedir. Tabloya göre velilerin özel derse ilişkin olumlu tutumları incelendiğinde, anne ve babaların özel ders aldirmaya ilişkin tutumları arasındaki farkın manidar olduğu ($p<.05$) görülmektedir. Elde edilen bulgura göre annelerin özel derse ilişkin olumlu tutumları babalara göre manidar şekilde daha yüksektir.

Bu durumun sebebi özel ders süreçlerini annelerin yakından takip etmesi ve özel ders sürecinden beklentileri doğrultusunda sonuç almaları olabilir. Anneler çocuklarındaki akademik ve sosyal gelişimi somut bir şekilde görmektedir. Babalar ise özel ders süreçlerinin genelde dışında kalmakta, daha yüksek beklentileri olduğu için hedeflere ulaşamadığını düşünmekte ve ayrıca özel dersin daha çok ücretlerinin ödenmesi noktasında sürece dâhil olmaktadır.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Beşinci ve altıncı alt problem, “Ailelerin özel ders aldırma sebepleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu iki probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Ailelerin Özel Ders Aldırma Sebepleri

Aile özel ders aldırma sebebi/beklentileri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle katlıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğumun düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması	18	18	5	5	1	1	34	34	42	42
Çocuğumun akademik başarısını artırması	16	16	2	2	2	2	32	32	48	48
Çocuğumun yazısının düzelmesi	24	24	51	51	4	4	13	13	8	8
Çocuğumun sınıf seviyesini yakalaması	22	22	22	22	5	5	29	29	22	22
Çocuğumun (anne/baba ile ders çalışmak istemediğinden) evde ders çalışması	24	24	44	44	7	7	12	12	13	13
Çocuğumun (anne/babanın ders çalıştırmak için zamanı olmadığından) evde ders çalışması	23	23	33	33	8	8	20	20	16	16
Anne/baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi daha iyi hale getirmek için	19	19	41	41	7	7	16	16	17	17
Çocuğumun ödevlerini yaptırmak amacıyla	25	25	46	46	4	4	20	20	5	5
Bir öğretmen gözetiminde ders çalışması amacıyla	19	19	11	11	5	5	32	32	33	33
Çocuğumu özel/proje okul sınavlarına hazırlamak amacıyla	21	21	21	21	12	12	28	28	18	18
Çocuğumun seviyesine uygun konuları anlatması amacıyla	24	24	9	9	8	8	38	38	21	21

Çocuğumun yeni nesil sorularına adapte olması amacıyla	17	17	5	5	5	5	42	42	31	31
Çocuğumun sınıf öğretmenini başarılı bulmadığımdan	61	61	30	30	6	6	1	1	2	2
Çocuğumun sınıf öğretmenin çocuşuma karşı ilgisiz olmasından	64	64	27	27	7	7	-	-	2	2
Çocuğum okula yeterince devam edemediğı için	55	55	31	31	2	2	6	6	6	6
Çocuğumun derslerinde kendini başarısız hissetmemesi için	38	38	20	20	6	6	18	18	18	18
Çocuğumun akademik temelini sağlam olması için	18	18	-	-	2	2	31	31	49	49
Çevremdeki aileler çocuklarına ders aldırıldığı için	67	67	28	28	2	2	3	3	-	-
Çocuğumun psikologu yönlendirdiğı için	63	63	23	23	4	4	7	7	3	3
Pandemi döneminde sürdürülen online eğitimin neden olduğı eksiklikleri tamamlamak için	26	26	14	14	2	2	28	28	30	30

Tablo 7’de velilerin özel öğretmenlerden beklentileri ve özel ders aldırma sebepleri gösterilmektedir. Tabloya göre “çocuğumun düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması beklentisi için velilerin, 18’i (%18) kesinlikle katılmıyorum, 5’i (%5) katılmıyorum, 1’i (%1) kararsızım, 34’ü (%34) katılıyorum, 42’si (%42) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun akademik başarısını artırması beklentisi için, 16’sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 2’si (%2) katılmıyorum, 2’si (%2) kararsızım, 32’si (%32) katılıyorum, 48’i (%48) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun yazısının düzelmesi beklentisi için, 24’ü (%24) kesinlikle katılmıyorum, 51’i (%51) katılmıyorum, 4’ü (%4) kararsızım, 13’ü (%13) katılıyorum, 8’i (%8) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun sınıf seviyesini yakalaması beklentisi için 22’si (%22) kesinlikle katılmıyorum, 22’si (%22) katılmıyorum, 5’i (%5) kararsızım, 29’u (%29) katılıyorum, 22’si (%22) kesinlikle katılıyorum; çocuğum(anne/baba ile ders çalışmak istemediğinden) evde ders çalışması beklentisi için, 24’ü (%24) kesinlikle katılmıyorum, 44’ü (%44) katılmıyorum, 7’si (%7) kararsızım, 12’si (%12)

katılıyorum, 13'ü (%13) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun (Anne/babanın ders çalıştırmak için zamanı olmadığından) evde ders çalışması beklentisi için, 23'ü (%23) kesinlikle katılmıyorum, 33'ü (%33) katılmıyorum, 8'i (%8) kararsızım, 20'si (%20) katılıyorum, 16'sı (%16) kesinlikle katılıyorum; anne/baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi daha iyi hale getirmek için beklentisi için, 19'u (%19) kesinlikle katılmıyorum, 41'i (%41) katılmıyorum, 7'si (%7) kararsızım, 16'sı (%16) katılıyorum, 17'si (%17) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun ödevlerini yaptırmak amacıyla özel ders aldırma sebebi için, 25'i (%25) kesinlikle katılmıyorum, 46'sı (%46) katılmıyorum, 4'ü (%4) kararsızım, 20'si (%20) katılıyorum, 5'i (%5) kesinlikle katılıyorum; bir öğretmen gözetiminde ders çalışması amacıyla özel ders aldırma sebebi için, 19'u (%19) kesinlikle katılmıyorum, 11'i (%11) katılmıyorum, 5'i (%5) kararsızım, 32'si (%32) katılıyorum, 33'ü (%33) kesinlikle katılıyorum; çocuğumu özel/proje okul sınavlarına hazırlamak amacıyla özel ders aldırma sebebi için, 21'i (%21) kesinlikle katılmıyorum, 21'i (%21) katılmıyorum, 12'si (%12) kararsızım, 28'i (%28) katılıyorum, 18'i (%18) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun seviyesine uygun konuları anlatması amacıyla özel ders aldırma sebebi için, 24'ü (%24) kesinlikle katılmıyorum, 9'u (%9) katılmıyorum, 8'i (%8) kararsızım, 38'i (%38) katılıyorum, 21'i (%21) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun yeni nesil sorularına adapte olması amacıyla özel ders aldırma sebebi için, 17'si (%17) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%5) katılmıyorum, 5'i (%5) kararsızım, 42'si (%42) katılıyorum, 31'i (%31) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun sınıf öğretmenini başarılı bulmadığımdan özel ders aldırıyorum sebebi için, 61'i (%61) kesinlikle katılmıyorum, 30'u (%30) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 1'i (%1) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun sınıf öğretmenin çocuğuma karşı ilgisiz olmasından dolayı özel ders aldırıyorum sebebi için, 64'ü (%64) kesinlikle katılmıyorum, 27'si (%27) katılmıyorum, 7'si (%7) kararsızım, 0'ı (%0) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğum okula yeterince devam edemediği için özel ders aldırıyorum sebebi için, 55'i (%55) kesinlikle katılmıyorum, 31'i (%31) katılmıyorum, 2'si (%2) kararsızım, 6'sı (%6) katılıyorum, 6'sı (%6) kesinlikle katılıyorum; çocuğum derslerinde kendini başarısız hissetmemesi için özel ders aldırıyorum sebebi için, 38'i (%38) kesinlikle katılmıyorum, 20'si (%20) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 18'i (%18) katılıyorum, 18'i (%18) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun akademik temelinin sağlam olması için özel ders aldırıyorum sebebi için, 18'i (%18) kesinlikle katılmıyorum, 0'ı (%0) katılmıyorum,

2'si (%2) kararsızım, 31'i (%31) katılıyorum, 49'u (%49) kesinlikle katılıyorum; çevremdeki aileler çocuklarına ders aldırıldığı için özel ders aldırıyorum sebebi için, 67'si (%67) kesinlikle katılmıyorum, 28'i (%28) katılmıyorum, 2'si (%2) kararsızım, 3'ü (%3) katılıyorum, 0'ı (%0) kesinlikle katılıyorum seçeneğini; çocuğumun psikologu yönlendirdiği için özel ders aldırıyorum sebebi için, 63'ü (%63) kesinlikle katılmıyorum, 23'ü (%23) katılmıyorum, 4'ü (%4) kararsızım, 7'si (%7) katılıyorum, 3'ü (%3) kesinlikle katılıyorum; pandemi döneminde sürdürülen online eğitimin neden olduğu eksiklikleri tamamlamak için özel ders aldırıyorum sebebi için, 26'sı (%26) kesinlikle katılmıyorum, 14'ü (%14) katılmıyorum, 2'si (%2) kararsızım, 28'i (%28) katılıyorum, 30'u (%30) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Bu sonuçlara göre ailelerin özel derslerden en büyük beklentileri çocuklarının akademik ilerlemesi olarak görülmektedir. Ailelerin çocuklarının akademik olarak ilerlemesi, ders çalışma alışkanlığı kazanması, yeni nesil sorulara hazırlıklı olması ve özel/proje okulların sınavlarına hazırlanması amacıyla özel ders aldırıldıkları söylenebilir. Diğer yandan aileler özel ders aldırırken başka özel ders aldırın ailelerden etkilenmedikleri, sınıf öğretmenlerinin performansından genel olarak memnun oldukları; sınıf öğretmenlerinin çocuğu ile ilgilendiğini düşündükleri görülmüştür. Bu bilgilerden hareketle ailelerin çocuklarının akademik temellerini daha da sağlam atmak ve değişen ve gelişen eğitim-öğretim programlarına hazırlıklı olmak amacıyla özel ders aldırıldıkları ve çocuklarının geleceğinin bu yolla erken yaşlarda şekilleneceğine inandıkları şeklinde yorumlanabilir.

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Altıncı alt problem, “Ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemler nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Ailelerin Özel Ders Sürecinde Karşılaştıkları Problemler

Ailelerin özel ders sürecinde karşılaştıkları problemler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Özel ders öğretmenimin alanında yetkin olmadığını düşünüyorum.	64	64	30	30	2	2	2	2	2	2
Özel ders öğretmenim okul programı hakkında yeterince bilgili değil.	66	66	32	32	2	2	-	-	-	-
Çocuğuma özel ders aldırmama rağmen yeterince ilerleme göremiyorum.	57	57	34	34	7	7	2	2	-	-
Özel ders saati çocuğumun gelişmesi için yeterli olmuyor.	48	48	34	34	9	9	9	9	-	-
Özel derslerin saat ücreti pahalı geliyor.	35	35	23	23	20	20	14	14	8	8
Özel ders öğretmenimin yoğunluğundan dolayı istediğim günde veya saatte ders alamıyorum.	51	51	44	44	3	3	2	2	-	-
Çocuğum özel ders öğretmenini ağabey/abla gibi gördüğünden dolayı yeterince ciddiye almıyor.	62	62	30	30	6	6	-	-	2	2
Özel ders olduğu saatlerde ben de evde beklemek zorunda kalıyorum.	50	50	28	28	3	3	14	14	5	5
Özel derslerde sınıf seviyesinden farklı gidildiği için ek ödev yükü oluşuyor.	45	45	34	34	6	6	15	15	-	-
Sınıf öğretmeni ile özel ders öğretmeni arasında koordinasyon olmadığı için ikisinin arasında iletişimi sağlamak zorunda kalıyorum.	52	52	26	26	9	9	11	11	2	2
Çocuğum ödevleri özel ders öğretmenine yaptırmak istiyor.	56	56	28	28	6	6	9	9	1	1

Çocuğum özel ders öğretmeni ile daha iyi anladığını düşündüğü için okuldaki dersleri dinlemiyor.	57	57	34	34	6	6	3	3	-	-
Çocuğum özel ders öğretmeni olmadan konuyu anlayamayacağını düşünüyor.	46	46	42	42	6	6	4	4	2	2
Çocuğum özel ders almak istemediği için ders olacağı gün agresif davranışlar sergiliyor.	58	58	26	26	6	6	8	8	2	2
Çocuğuma özel ders aldırmanın sınıf öğretmeni ile ilişkilerimizi olumsuz etkiledi.	67	67	31	31	1	1	1	1	-	-

Tablo 8’de ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre özel ders öğretmenimin alanında yetkin olmadığını düşünüyorum problemi için, 64’ü (%64) kesinlikle katılmıyorum, 30’u (%30) katılmıyorum, 2’si (%2) kararsızım, 2’si (%2) katılıyorum, 2’si (%2) kesinlikle katılıyorum; özel ders öğretmenim okul programı hakkında yeterince bilgili değil problemi için, 66’sı (%66) kesinlikle katılmıyorum, 32’si (%30) katılmıyorum, 2’si (%2) kararsızım, 0’ı (%0) katılıyorum, 0’ı (%0) kesinlikle katılıyorum; çocuğuma özel ders aldırmanın yeterli ilerleme göremiyorum problemi için, 57’si (%57) kesinlikle katılmıyorum, 34’ü (%34) katılmıyorum, 7’si (%7) kararsızım, 2’si (%2) katılıyorum, 0’ı (%0) kesinlikle katılıyorum; Özel ders saati çocuğumun gelişmesi için yeterli olmuyor problemi için, 48’i (%48) kesinlikle katılmıyorum, 34’ü (%34) katılmıyorum, 9’u (%9) kararsızım, 9’u (%9) katılıyorum, 0’ı (%0) kesinlikle katılıyorum; Özel derslerin saat ücreti pahalı geliyor problemi için, 35’i (%35) kesinlikle katılmıyorum, 23’ü (%23) katılmıyorum, 20’si (%20) kararsızım, 14’ü (%14) katılıyorum, 8’i (%8) kesinlikle katılıyorum; Özel ders öğretmenimin yoğunluğundan dolayı istediğim günde veya saatte ders alamıyorum problemi için; 51’i (%51) kesinlikle katılmıyorum, 44’ü (%44) katılmıyorum, 3’ü (%3) kararsızım, 2’si (%2) katılıyorum, 0’ı (%0) kesinlikle katılıyorum; çocuğum özel ders öğretmenini ağabey/abla gibi gördüğünden dolayı yeterince ciddiye almıyor problemi için, 62’si (%62) kesinlikle katılmıyorum, 30’u (%30) katılmıyorum, 6’sı (%6) kararsızım, 0’ı (%0) katılıyorum, 2’si (%2) kesinlikle katılıyorum; özel ders

olduğu saatlerde ben de evde beklemek zorunda kalıyorum problemi için, 50'si (%50) kesinlikle katılmıyorum, 28'i (%28) katılmıyorum, 3'ü (%3) kararsızım, 14'ü (%14) katılıyorum, 5'i (%5) kesinlikle katılıyorum; özel derslerde sınıf seviyesinden farklı gidildiği için ek ödev yükü oluşuyor problemi için, 45'i (%45) kesinlikle katılmıyorum, 34'ü (%34) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 15'i (%15) katılıyorum, 0'ı (%0) kesinlikle katılıyorum; sınıf öğretmeni ile özel ders öğretmeni arasında koordinasyon olmadığı için ikisinin arasında iletişimi sağlamak zorunda kalıyorum problemi için, 52'si (%52) kesinlikle katılmıyorum, 26'sı (%26) katılmıyorum, 9'u (%9) kararsızım, 11'i (%11) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğum ödevleri özel ders öğretmenine yaptırmak istiyor problemi için, 56'sı (%56) kesinlikle katılmıyorum, 28'i (%28) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 9'u (%9) katılıyorum, 1'i (%1) kesinlikle katılıyorum; çocuğum özel ders öğretmeni ile daha iyi anladığımı düşündüğü için okuldaki dersleri dinlemiyor problemi için, 57'si (%57) kesinlikle katılmıyorum, 34'ü (%34) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 3'ü (%3) katılıyorum, 0'ı (%0) kesinlikle katılıyorum; çocuğum özel ders öğretmeni olmadan konuyu anlayamayacağını düşünüyor problemi için, 46'sı (%46) kesinlikle katılmıyorum, 42'si (%42) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 4'ü (%4) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğum özel ders almak istemediği için ders olacağı gün agresif davranışlar sergiliyor problemi için, 58'i (%58) kesinlikle katılmıyorum, 26'sı (%26) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 8'i (%8) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğuma özel ders aldırmanın sınıf öğretmeni ile ilişkilerimizi olumsuz etkiledi olumsuz düşüncesi için, 67'si (%67) kesinlikle katılmıyorum, 31'i (%31) katılmıyorum, 1'i (%1) kararsızım, 1'i (%1) katılıyorum, 0'ı (%0) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Bu bulgulardan hareketle ailelerin temel beklentisinin alanında yetkin, ilköğretim programına hâkim ve donanımlı öğretmenlerden özel ders almak olduğu ve bu amaca genel olarak ulaştıkları ve yapılan özel ders saatleri esnasında evde dersin bitmesini beklemek zorunda kalmaktan da şikayetçi olmadıkları söylenebilir. Ayrıca aileler özel öğretmen seçiminde kendi belirledikleri kriterlere göre araştırma yapıp bu kriterlere göre öğretmen seçtikleri ve ders çalışma esnasında çocuklarını öğretmenlerle baş başa bırakabildikleri de görülmüştür. Bu sayede veliler günlük rutinlerine devam edebilmektedirler. Bu bulgular ailelerin genel olarak özel

öğretmene güven sorunu yaşamadığı şeklinde yorumlanabilir. Zaten ailelerin görüşlerine göre özel ders öğretmenlerinin derslerde koç/ağabey/abla olmak yerine öğretmen sıfatıyla ders işledikleri ve bu durumun ailelerin beklentisine de uygun olduğu söylenmelidir. Bu da öğrenci ile özel öğretmen arasındaki sınırların belirgin olduğu ve şikâyet sebebi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Aileler istedikleri gün ve saatte istedikleri yoğunlukta ders alabilmektedirler ve bu hususta da şikâyetler asgari düzeydedir. Ailelerin görüşlerine göre özel derslerin ayrıca ders ve ödev yükü oluşturmamakta aksine çocuklar için akademik hayatını kolaylaştırıcı ve notlarını yükseltici bir rolde olduğu anlaşılmaktadır. Aileler çocuklarının özel öğretmen ile sınıf öğretmeni arasında kalıp sınıf öğretmenin kendilerine ya da çocuklarına karşı olumsuz tutum sergileyeceklerini düşünmemektedir. Aksine aileler çocuğunun özel öğretmeni ve sınıf öğretmeni arasında iletişim kurulmasına vesile olmaktadır. Ayrıca özel derslerin aileler tarafından okul ödevlerinin yaptırılması olmadığı aksine özel derslerin okuldan bağımsız olarak yapılan ama okula paralel olarak ilerleyen dersler olarak algılandığı görülmektedir. Bulgulara göre ailelerin özel ders bağlamında en çok şikâyetçi olduğu konunun özel ders ücretlerinin yüksekliği olduğu söylenebilir.

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yedinci alt problem, “Ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerileri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Ailelerin Özel Derslerin Etkililiğinin Artması İçin Önerileri

Ailelerin önerileri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf öğretmeni sınıftaki öğrencilere özel ders vermemeli	46	46	20	20	10	10	15	15	9	9
Özel öğretmen daha uzun süre ders anlatmalı.	20	20	35	35	19	19	22	22	4	4

Özel öğretmen daha çok mola vermeli.	24	24	47	47	17	17	11	11	1	1
Özel öğretmen derse hazırlanarak gelmeli.	16	16	7	7	4	4	35	35	38	38
Özel öğretmen, çocuğumun sınıf öğretmeniyle koordineli çalışmalı.	18	18	5	5	11	11	37	37	29	29
Özel öğretmen okulda işlenen konulara paralel ilerlemeli.	15	15	6	6	10	10	45	45	24	24
Özel öğretmen dersle birlikte çocuğumun akademik olmayan sorunlarıyla da ilgilenmeli.	22	22	28	28	21	21	20	20	9	9
Özel öğretmen benim tercih ettiğim gün/saatte gelmeli.	19	19	20	20	12	12	28	28	21	21
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken ağabey/abla gibi olmalı.	32	32	35	35	13	13	15	15	5	5
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken gerekirse sesini yükseltmeli.	24	24	32	32	10	10	26	26	8	8
Çocuğum özel öğretmeninden daha çok çekinmeli.	34	34	43	43	9	9	6	6	8	8
Özel öğretmen gerekirse ceza vermeli.	31	31	33	33	11	11	17	17	8	8
Özel öğretmen daha yoğun ders işlemeli.	17	17	42	42	19	19	19	19	3	3
Özel öğretmen okul ödevleriyle daha çok ilgilenmeli.	22	22	23	23	12	12	40	40	3	3
Özel öğretmen daha eğlenceli ders anlatmalı.	15	15	7	7	18	18	40	40	20	20
Özel öğretmen daha ilgi çekici materyallerle derse gelmeli.	15	15	7	7	9	9	43	43	26	26
Dersler gerektiğinde yüz yüze gerektiğinde uzaktan yapılabilirmeli.	21	21	21	21	11	11	22	22	25	25
Derslerde daha çok soru çözülmeli.	17	17	4	4	10	10	41	41	28	28
Özel öğretmen çocuğumla sohbet etmek yerine tüm zamanını ders için kullanmalı.	29	29	40	40	8	8	17	17	6	6

Özel öğretmen dersin bir kısmını kitap okumaya ayırmalı.	26	26	26	26	20	20	19	19	9	9
Özel öğretmen çocuğumla kitaplar hakkında konuşmalı.	15	15	4	4	16	16	46	46	19	19
Özel öğretmen çocuğumu spor veya sanat dalları hakkında bilgilendirip takip etmeli.	20	20	23	23	18	18	23	23	16	16
Özel öğretmen sadece sınavlara yönelik ders işlemeli.	21	21	39	39	21	21	17	17	2	2
Çocuğum konuyu tam olarak öğrenince özel öğretmen sonraki konuya geçmeli.	15	15	6	6	7	7	49	49	23	23
Dersten sonra ödev verilmeli, ertesi derste ödevler kontrol edilmeli.	16	16	2	2	9	9	44	44	29	29
Özel öğretmenin kullandığı kaynak sayısı daha fazla olmalı.	16	16	5	5	9	9	41	41	29	29
Özel öğretmen her dersten sonra beni bilgilendirmeli.	16	16	9	9	6	6	48	48	21	21
Özel öğretmen beni yönlendirerek çocuğumla daha kaliteli ders çalışmama yardımcı olmalı.	15	15	5	5	6	6	43	43	31	31
Özel öğretmene ihtiyaç duyduğum her an ulaşabilmeliyim.	15	15	10	10	7	7	45	45	23	23
Özel öğretmen dersi zorunlu durumlarda iptal ettiğimde o hafta başka bir gün dersi alabilmeliyim.	15	15	1	1	6	6	50	50	28	28
Ders günleri birbirinden çok uzak olmamalı.	15	15	4	4	8	8	53	53	20	20
Ders günleri ardı ardına olmamalı.	16	16	11	11	3	3	51	51	19	19
Özel öğretmen çocuğumun öğrenme şeklini daha iyi anlamalı.	15	15	2	2	2	2	42	42	39	39
Özel öğretmen çocuğumun dersi kaynatmasına izin vermemeli.	16	16	2	2	1	1	45	45	36	36

Çocuğumun öğrenme durumlarının kontrolü için özel öğretmen sınavlar yapmalı.	16	16	1	1	8	8	42	42	33	33
Özel öğretmen sürekli aynı yöntemle ders anlatmamalı.	17	17	3	3	6	6	41	41	33	33
Özel öğretmen çocuğumun başarısını daha çok ödüllendirmeli.	19	19	11	11	24	24	27	27	19	19

Tablo 9’da ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerileri gösterilmektedir. Tabloya göre “sınıf öğretmeni sınıfındaki öğrencilere özel ders vermemeli önerisi için velilerin, 46’sı (%46) kesinlikle katılmıyorum, 20’si (%20) katılmıyorum, 10’u (%10) kararsızım, 15’i (%15) katılıyorum, 9’u (%9) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen daha uzun süre ders anlatmalı önerisi için, 20’si (%20) kesinlikle katılmıyorum, 35’i (%35) katılmıyorum, 19’u (%19) kararsızım, 22’si (%22) katılıyorum, 4’ü (%4) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen daha çok mola vermeli önerisi için, 24’ü (%24) kesinlikle katılmıyorum, 47’si (%47) katılmıyorum, 17’si (%17) kararsızım, 11’i (%11) katılıyorum, 1’i (%1) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen derse hazırlanarak gelmeli önerisi için, 16’sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 7’si (%7) katılmıyorum, 4’ü (%4) kararsızım, 35’i (%35) katılıyorum, 38’i (%38) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen, çocuğumun sınıf öğretmeni koordineliyle çalışmalı önerisi için, 18’i (%18) kesinlikle katılmıyorum, 5’i (%5) katılmıyorum, 11’i (%11) kararsızım, 37’si (%37) katılıyorum, 29’u (%29) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen okulda işlenen konulara paralel ilerlemeli önerisi için, 15’i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 6’sı (%6) katılmıyorum, 10’u (%10) kararsızım, 45’i (%45) katılıyorum, 24’ü (%24) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen dersle birlikte çocuğumun akademik olmayan sorunlarıyla da ilgilenmeli önerisi için, 22’si (%22) kesinlikle katılmıyorum, 28’i (%28) katılmıyorum, 21’i (%21) kararsızım, 20’si (%20) katılıyorum, 9’u (%9) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen benim tercih ettiğim gün/saatte gelmeli önerisi için, 19’u (%19) kesinlikle katılmıyorum, 20’si (%20) katılmıyorum, 12’si (%12) kararsızım, 28’i (%28) katılıyorum, 21’i (%21) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken ağabey/abla gibi olmalı önerisi için, 32’si (%32) kesinlikle katılmıyorum, 35’i (%35) katılmıyorum, 13’ü (%13) kararsızım, 15’i (%15) katılıyorum, 5’i (%5) kesinlikle

katılıyorum; özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken gerekirse sesini yükseltmeli önerisi için, 24'ü (%24) kesinlikle katılmıyorum, 32'si (%32) katılmıyorum, 10'u (%10) kararsızım, 26'sı (%26) katılıyorum, 8'i (%8) kesinlikle katılıyorum; çocuğum özel öğretmeninden daha çok çekinmeli önerisi için, 34'ü (%34) kesinlikle katılmıyorum, 43'ü (%43) katılmıyorum, 9'u (%9) kararsızım, 6'sı (%6) katılıyorum, 8'i (%8) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen gerekirse ceza vermeli önerisi için, 31'i (%31) kesinlikle katılmıyorum, 33'ü (%33) katılmıyorum, 11'i (%11) kararsızım, 17'si (%17) katılıyorum, 8'i (%8) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen daha yoğun ders işlemeli önerisi için, 17'si (%17) kesinlikle katılmıyorum, 42'si (%42) katılmıyorum, 19'u (%19) kararsızım, 19'u (%19) katılıyorum, 3'ü (%3) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen okul ödevleriyle daha çok ilgilenmeli önerisi için, 22'si (%22) kesinlikle katılmıyorum, 23'ü (%23) katılmıyorum, 12'si (%12) kararsızım, 40'ı (%40) katılıyorum, 3'ü (%3) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen daha eğlenceli ders anlatmalı önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 7'si (%7) katılmıyorum, 18'i (%18) kararsızım, 40'ı (%40) katılıyorum, 20'si (%20) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen daha ilgi çekici materyallerle derse gelmeli önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 7'si (%7) katılmıyorum, 9'u (%9) kararsızım, 43'ü (%43) katılıyorum, 26'sı (%26) kesinlikle katılıyorum; dersler gerektiğinde yüz yüze gerektiğinde uzaktan yapılabilmeli önerisi için, 21'i (%21) kesinlikle katılmıyorum, 21'i (%21) katılmıyorum, 11'i (%11) kararsızım, 22'si (%22) katılıyorum, 25'i (%25) kesinlikle katılıyorum; derslerde daha çok soru çözülmeli önerisi için, 17'si (%17) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%4) katılmıyorum, 10'u (%10) kararsızım, 41'i (%41) katılıyorum, 28'i (%28) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumla sohbet etmek yerine tüm zamanını ders için kullanmalı önerisi için, 29'u (%29) kesinlikle katılmıyorum, 40'ı (%40) katılmıyorum, 8'i (%8) kararsızım, 17'si (%17) katılıyorum, 6'sı (%6) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen dersin bir kısmını kitap okumaya ayırmalı önerisi için, 26'sı (%26) kesinlikle katılmıyorum, 26'sı (%26) katılmıyorum, 20'si (%20) kararsızım, 19'u (%19) katılıyorum, 9'u (%9) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumla kitaplar hakkında konuşmalı önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%4) katılmıyorum, 16'sı (%16) kararsızım, 46'sı (%46) katılıyorum, 19'u (%19) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumu spor veya sanat dalları hakkında bilgilendirip takip etmeli önerisi için, 20'si (%20) kesinlikle katılmıyorum, 23'ü (%23) katılmıyorum, 18'i (%18) kararsızım, 23'ü (%23) katılıyorum, 16'sı (%16)

kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen sadece sınavlara yönelik ders işlemeli önerisi için, 21'i (%21) kesinlikle katılmıyorum, 39'u (%39) katılmıyorum, 21'i (%21) kararsızım, 17'si (%17) katılıyorum, 2'si (%2) kesinlikle katılıyorum; çocuğum konuyu tam olarak öğrenince özel öğretmen sonraki konuya geçmeli önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 6'sı (%6) katılmıyorum, 7'si (%7) kararsızım, 49'u (%49) katılıyorum, 23'ü (%23) kesinlikle katılıyorum; dersten sonra ödev verilmeli, ertesi derste ödevler kontrol edilmeli önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 2'si (%2) katılmıyorum, 9'u (%9) kararsızım, 44'ü (%44) katılıyorum, 29'u (%29) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmenin kullandığı kaynak sayısı daha fazla olmalı önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%5) katılmıyorum, 9'u (%9) kararsızım, 41'i (%41) katılıyorum, 29'u (%29) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen her dersten sonra beni bilgilendirmeli önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 9'u (%9) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 48'i (%48) katılıyorum, 21'i (%21) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen beni yönlendirerek çocuğumla daha kaliteli ders çalışmaya yardımcı olmalı önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 5'i (%5) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 43'ü (%43) katılıyorum, 31'i (%31) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmene ihtiyaç duyduğum her an ulaşabilmeliyim önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 10'u (%10) katılmıyorum, 7'si (%7) kararsızım, 45'i (%45) katılıyorum, 23'ü (%23) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen dersi zorunlu durumlarda iptal ettiğimde o hafta başka bir gün dersi alabilmeliyim önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 1'i (%1) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 50'si (%50) katılıyorum, 28'i (%28) kesinlikle katılıyorum; ders günleri birbirinden çok uzak olmamalı önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 4'ü (%4) katılmıyorum, 8'i (%8) kararsızım, 53'ü (%53) katılıyorum, 20'i (%20) kesinlikle katılıyorum; ders günleri ardı ardına olmamalı önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 11'i (%11) katılmıyorum, 3'ü (%3) kararsızım, 51'i (%51) katılıyorum, 19'u (%19) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumun öğrenme şeklini daha iyi anlamalı önerisi için, 15'i (%15) kesinlikle katılmıyorum, 2'si (%2) katılmıyorum, 2'si (%2) kararsızım, 42'si (%42) katılıyorum, 39'u (%39) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumun dersi kaynatmasına izin vermemeli önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 2'si (%2) katılmıyorum, 1'i (%1) kararsızım, 45'i (%45) katılıyorum, 36'sı (%36) kesinlikle katılıyorum; çocuğumun öğrenme durumlarının kontrolü için özel öğretmen sınavlar yapmalı önerisi için, 16'sı (%16) kesinlikle katılmıyorum, 1'i

(%1) katılmıyorum, 8'i (%8) kararsızım, 42'si (%42) katılıyorum, 33'ü (%33) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen sürekli aynı yöntemle ders anlatmamalı önerisi için, 17'si (%17) kesinlikle katılmıyorum, 3'ü (%3) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 41'i (%41) katılıyorum, 33'ü (%33) kesinlikle katılıyorum; özel öğretmen çocuğumun başarısını daha çok ödüllendirmeli önerisi için, 19'u (%19) kesinlikle katılmıyorum, 11'i (%11) katılmıyorum, 24'ü (%24) kararsızım, 27'si (%27) katılıyorum, 19'u (%19) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Bu sonuçlar, ailelerin temel beklentisinin özel dersleri kendilerine uygun gün ve saatte almak olduğu şeklinde yorumlanabilir. Veliler ayrıca özel derslerin kesintisiz olmasını ve derslerde verilen molaların da kısa olmasını ise istemektedir. Ayrıca zorunlu olarak iptal olan derslerin yerine aynı hafta içinde telafi dersinin yapılmasını istemektedirler. Bunun sebebi velilerin çocuklarının okulda işlenen konulardan geri kalmasını istememeleri ve derslerin iptal olması durumunda da konuların yığılmasından kaynaklı çocuklarının daha çok yorulacaklarına ilişkin kaygıları olabilir.

Alınan özel derslerde veliler; molaların kısa tutulmasını, derslerde daha çok soru çözülmesini, ders saatleri içinde öğrenci ile sohbet edilmesi yerine derse odaklanılmasını, çocukların dersleri sabote etmelerine izin verilmemesini, derslerin sınav odaklı değil konu odaklı olarak yoğun bir şekilde işlenmesini ve ödevlerle daha çok ilgilenilmesini istemektedirler. Bu bulgular velilerin özel derslerde ders dışı etkinlik ve konuşmaların yapılmamasını, bu zaman diliminde sadece ders işlenmesini ve çocuklarının ödevlerinin birlikte yapılmasını istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca ailelerin sınav başarısından çok eksik öğrenmelerin giderilmesine önem verdikleri söylenebilir.

Ailelerin özel öğretmenlerden derslerde sohbet edilmeden ders yapılmasını beklerken kitap konusunda çocuğuyla konuşulmasını istemesi dikkat çekmektedir. Bu bulgudan hareketle ailelerin doğru kitap seçimi ve yeteri kadar kitap okumayı da ders başarısı/akademik gelişim kadar önemli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Aileler yapılan her dersten sonra geri bildirim almak istemekle birlikte her istediklerinde ve her ihtiyaç duyduklarında özel öğretmene ulaşmak ve özel öğretmenin yönlendirmeleriyle birlikte ders çalışma kalitesini artırmak istemektedir. Bu bulgunun sebebi ailelerin özel öğretmenlere de sınıf öğretmenleri kadar hatta

kimi durumlarda daha çok güvenmeleri olabilir. Ailelerin özellikle sınav başarısı söz konusu olduğunda özel öğretmenin yönlendirmelerine göre davranma eğiliminde olduğu da söylenebilir. Zira aileler çalışılacak konuların ve soruların seçiminde özel öğretmenden yardım almaktadır. Ailelerin ihtiyaç duyduğunda ya da zorlandığı yerlerde özel öğretmenlere ulaşmak istemelerinin kaynağı da bu beklenti olabilir. Bu bulgu özel öğretmenin aile, çocuk ve ders arasında problem çözücü rolünü iyi şekilde oynadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Aileler özel derslerde çocuklarının okuldaki eksik öğrenmelerinin tamamen giderilmesini, dersten sonra çocukların ödevlendirilmesini, bir sonraki derste bu ödevlerin kontrol edilmesini, öğrenilen konuların unutulmaması için pekiştirme ödevleriyle desteklenmesini, bu ödevlerin de özel öğretmenler tarafından kontrol edilmesini ve çocuklarının öğrenme durumlarının sınavlarla kontrol edilmesini istemektedirler. Bu bulgulardan hareketle aileler çocuklarının konuları öğrenip öğrenmediklerini, konularda eksik kalan noktaları ve öğrenilen konuları sınavlar yoluyla somut olarak görmek istedikleri, özel öğretmenin performansını bu şekilde değerlendirmek istedikleri, ödevlendirme ve ödev kontrolleri gibi olgulara zaman ayırmak yerine zamanlarını çocuklarıyla daha farklı değerlendirmek istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Aileler özel derslerde genel olarak çocuklarının öğretmenden korkmasını, çekinmesini veya öğretmenin çocuklarına ceza vermesini istememektedir. Ailenin bu konudaki beklentisi daha çok özel öğretmenlerin daha eğlenceli ders anlatmaları, derslere çeşitli kaynak/materyallerle ve hazırlıklı gelmeleri ayrıca çocuğuna uygun yöntem teknikle ders anlatması şeklindedir. Ayrıca aileler özel öğretmenlerin çocuklarına ağabey/abla gibi değil öğretmen kimliğinde yaklaşmasını beklemektedirler. Bu bulgulardan hareketle, ailelerin okulda çocuklarının davranışları, hataları ya da anlaşılmaması nedenleriyle cezalandırılması gibi durumların özel derslerde yaşanmasını istemedikleri ve bunun sonucunda da çocuklarının özel öğretmenden korkmasını istemedikleri söylenebilir. Ayrıca bu bulgular ailelerin, çocuklarının disiplin sorunlarının okul öğretmenlerinden kaynaklandığını (derslere hazırlıksız gelme, yeterli çeşitlikte kaynak kullanmama, öğrenciye uygun yöntemle ders anlatmam veya derslerin sürekli aynı yöntemlerle anlatılması vb. nedeniyle sıkıcı geçmesinden dolayı) düşündüğü şeklinde de

yorumlanabilir. Ancak bu bulguyla beraber ailelerin özel derste de disiplini öncelediği de söylenmelidir.

4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sekizinci alt problem, “Ailelerin özel derslerden beklentilerine ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular nitel verilerle ne ölçüde uyushmaktadır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşğıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Ailelerin Özel Ders Aldırma Nedenlerine İlişkin İçerik Analizi

Katılımcı İfadeleri	Tema	Kategori
Çocuğum sosyal olarak iletişim kurmada zayıf; bu yüzden sosyal etkileşim kurabilmesi ve sürdürebilmesi için özel ders aldırıyorum.(V.1)	- İletişim becerisini geliştirme - Çocuğum sosyal gelişimine destek - Veliye öğrencinin sosyal gelişiminde danışmanlık sunma	Sosyal gelişime katkı
Çocuğumun sosyal gelişimi zayıf; özel öğretmen sayesinde hem ben hem de çocuğum bilgileniyoruz ve özel öğretmen bizi destekliyor.(V.2)	Okul kurallarına uyum problemlerini aşma	
Çocuğum okula başladığı günden beri okul ve sınıf kurallarına uymakta zorlanıyor. Özel öğretmen sayesinde çocuğumun okula adaptasyonu daha kolay hale geldi.(V.3)	- Sınıf kurallarına uyum problemlerini aşma - Sınıftaki sosyal çevreye uyum problemlerini aşma	
Çocuğum sınıf arkadaşlarıyla iyi geçinemiyordu. Özel öğretmenin bu konuda yardımcı olacağını düşündüm.(V.1)	Çocuğum sınıf arkadaşlarıyla iyi geçinmesi için danışmanlık sağlama	
Çocuğum öz güvensiz; haklarını ve kendini koruyamıyor. Özgüveni artsın; sınıfta var olduğunu hissettirsin, arkadaşlarıyla daha iyi geçinsin diye özel ders aldırıyorum.(V.2)	- Psikolojik danışmanlık yapma - Akran zorbalığına karşı direnme gücünü arttırma	
Çocuğum sosyal olarak içe kapanık ve okulda kendini var edemediği için okula gitmek istemiyor. Bu nedenle özel ders aldırıyorum.(V.4)	Okul sevgisini oluşturma/geliştirme	
Çocuğumun okula karşı ilgisinin ve sevgisinin artması amacıyla özel ders aldırıyorum.(V.2)		

Çocuğum genel olarak yapılan denemelerde başarısız olduğu için özel ders almasını istedim.(V.5)	• Soru çözüm stratejisi öğrenmek	Akademik başarıya katkı
Çocuğumun matematik konularını, özellikle problem çözme öğrenmesi için ve kitaplardan alamadığı problem çözme basamaklarını öğrenmesi için özel ders aldırıyorum.(V.5)	• Problem çözme (matematik) becerisini geliştirme	
Çocuğum arkadaşlarının gerisinde; onlara yetişmesi için özel ders aldırıyorum.(V.2)	• Ödev yaptırma/ders çalıştırma	
Çocuğumun akademik durumu ve zekası oldukça iyi ancak arkadaşlarıyla aynı seviyede olduğunu gözlemledim. Arkadaşlarını geçebilsin diye özel öğretmenden ders aldırıyorum.(V.4)	• Çocuğun sınıf arkadaşlarıyla girdiği akademik rekabette yardım alma	
Çocuğumun akademik olarak geride kaldığı derslerde yardımcı olması için özel ders aldırıyorum.(V.3)	• Zayıf dersleri takviye etme	
Bir anne olarak çocuğumun zayıf olduğu ve ilerlemesi gereken konuları bilmek ayrıca bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla özel ders aldırıyorum.(V.4)	• Çocuğun özel yeteneklerini bulma ve geliştirme	
Çocuğumun benim fark etmediğim keşfedilmesi gereken bir yeteneği varsa bunun belirlenmesi amacıyla özel ders aldırıyorum.(V.4)	• Eğitsel rehberlik sağlama	
Çocuğumun akademik eksikliklerini belirleyebiliyorum fakat o eksikliklerin nasıl ve ne şekilde giderileceğini bilmiyorum. Hangi konuyu nasıl ve ne kadar anlatacağım konusunda hiçbir fikrim yok. Bu nedenle özel ders aldırıyorum.(V.4)	• Yöneltilme hizmeti sağlama	
Çocuğumun eğitim-öğretim hayatındaki temellerin daha sağlam bir şekilde atılması amacıyla özel ders aldırıyorum.(V.4)		

Eşimin ve benim işlerimiz çok yoğun olduğu için çocuğumuza yeteri kadar zaman ayıramıyoruz. Özel öğretmen bazen bir ebeveyn bazen bir abla-ağabey gibi çocuğumla ilgileniyor.(V.1)	• Çocuğa sosyal destek sağlama • Çocuğun sohbet ihtiyacını karşılama • Abi/abla yerine konacak kişi ihtiyacını karşılama • Çocuğun ihtiyaç duyduğu karizmatik otorite ihtiyacını karşılama	Öğrenci koçluğu
Çocuğumun okulda da takip edilebilmesi için özel öğretmenle çalışıyoruz.(V.3)		
Ben çocuğumla öğretmen gibi ilgilenemiyorum. Ödevlerini yaptırma veya ders çalıştırma konusunda sürekli gerilim yaşıyorum. Özel öğretmen evde de çocuğun ders çalışmasına yardımcı oluyor.(V.5)		
Ben bir anne olarak çocuğuma öğretmen rolüyle yaklaşmak istemiyorum. Çocuğumun beni yalnızca annesi olarak görmesini istiyorum. Öğretmen rolünü bir öğretmenin üstlenmesi daha mantıklı geliyor. Bu nedenle özel ders aldırıyorum.(V.4)		
Okullarda verilen eğitimin çocuğumun gelişimine ve başarısına yeterli katkı sağlayamayacağını düşünüyorum. Bu nedenle özel ders aldırıyorum.(V.4)	• Eğitim sisteminin kalite problemini aşma	Eğitim Sisteminin yetersiz kaldığı noktalarda yardım alma

Tablo 10'a göre ailelerle yapılan mülakat sonucunda toplanan verilerin içerik analizi sonuçlarına göre ailenin özel ders aldırma nedenlerinin temelde şu dört kategori altında sıralanabileceği görülmüştür: Sosyal gelişime katkı, akademik başarıya katkı, öğrenci koçluğu ve eğitim sisteminin yetersiz kaldığı noktalarda yardım alma şeklindedir.

Sosyal gelişime katkı kategorisindeki temalar ise şu şekilde listelenebilir: İletişim becerisini geliştirme, çocuğun sosyal gelişimine destek, aileye öğrencinin sosyal gelişiminde danışmanlık sunma, okul kurallarına uyum problemlerini aşma, sınıf kurallarına uyum problemlerini aşma, sınıftaki sosyal çevreye uyum problemlerini aşma, çocuğun sınıf arkadaşlarıyla iyi geçinmesi için danışmanlık sağlama, psikolojik danışmanlık yapma, akran zorbalığına karşı direnme gücünü arttırma ve okul sevgisini oluşturma/geliştirme.

Akademik başarıya katkı kategorisindeki temalar ise şunlardır: Soru çözüm stratejisi öğrenmek, problem çözme (matematik) becerisini geliştirme, ödev yaptırma/ders çalıştırma, çocuğun sınıf arkadaşlarıyla girdiği akademik rekabette yardım alma, zayıf dersleri takviye etme, çocuğun özel yeteneklerini bulma ve geliştirme, eğitsel rehberlik sağlama ve yöneltme hizmeti sağlama. Öğrenci koçluğu kategorisindeki temalar ise şu şekilde sıralanabilir: Çocuğa sosyal destek sağlama, çocuğun sohbet ihtiyacını karşılama, ağabey/abla yerine konacak kişi ihtiyacını karşılama ve çocuğun ihtiyaç duyduğu karizmatik otorite ihtiyacını karşılama. Son olarak ulaşılan eğitim sisteminin yetersiz kaldığı noktalarda yardım alma kategorisindeki temalar ise şunlardır: Eğitim sisteminin kalite problemini aşma.

Bu bulgulardan hareketle, aileler çocuklarına sosyal anlamda yetemediklerini ve çocuklarının akademik başarılarının düşük olduğunu düşündükleri noktalarda özel ders aldırma çabası içerisine girdikleri söylenebilir. Aileler çocuklarında gördüğü sosyal eksikliklerin (okul içinde sosyal uyum, okul kurallarına uyum, akran iletişimi, sınıf arkadaşlarıyla geçinme, özgüven eksikliği, okul sevgisi vb.) azalması ya da giderilmesi amacıyla da özel öğretmenle çalıştıkları görülmektedir. Akademik başarının artırılması ile sosyal gelişime destek kategorilerinin bir araya gelmesi koçluk kavramını ön plana çıkarmaktadır. Yani özel ders sürecine akademik başarının artırılması olarak başlayan ailelerin zaman içerisinde özel öğretmenden çocuklarının sosyal gelişimine destek beklediği, sürece çocuğunun sosyal gelişimi için başlayan aileler zamanla akademik seviyenin artırılmasını da bekler duruma gelmektedir. Zamanla bu iki kategori birleşerek öğrenci koçluğuna evirildiği ve ailelerin özel öğretmenden beklentilerinin de arttığı görülmektedir. Yoğun çalışan ve çocuklarına yeterince zaman ayıramadıklarını düşünen aileler ile çocuğuna sadece ebeveyn rolünde yaklaşmak isteyen ailelerin özel öğretmenden daha çok koçluk bekledikleri görülmektedir. Bu durum ise özel öğretmenlerin iş yükünün artmasına ve ailelerin özel öğretmenden beklentilerinin de artmasına neden olmaktadır.

4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Dokuzuncu alt problem, “Ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemlere ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular, nitel verilerle ne ölçüde uyumaktadır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Ailelerin Özel Derse İlişkin Karşılaştıkları Problemlerin İçerik

Analizi		
Katılımcı İfadeleri	Tema	Kategori
Genel olarak memnunum fakat ders fiyatlarını yüksek buluyorum.(V.1)	• Ders ücretleri • Ailenin maddi olanakları	Ekonomik durum
Özel ders fiyatları yüksek olduğu için istediğim kadar ders aldıramıyorum. Daha uygun bir fiyat olsaydı daha çok ders aldırabilirdim.(V.1)		
Genel olarak bir şikâyetim yok ama maddi durumum elverişli olmadığı için daha fazla özel ders aldıramıyorum.(V.2)		
Ders ücretleri fazla olduğu için haftada iki gün ders aldırabiliyorum. Eğer ücretleri biraz düşük olsaydı her gün ders aldırabilirdim.(V.3)		

Tablo 11'e göre ailelerle yapılan mülakat sonucunda toplanan verilerin içerik analizi sonuçlarına göre ailenin özel derse ilişkin karşılaştıkları problemler temelde şu bir kategori altında sıralanabileceği görülmüştür: Ekonomik durum.

Ekonomik durum kategorisindeki temalar ise şu şekilde listelenebilir: Ders ücretleri, Ailenin maddi olanakları.

Bu bulgulardan hareketle ailelerin özel ders öğretmeninden, sürecinden ve çocuklarındaki gelişim ve değişimlerinden memnun oldukları fakat özel ders ücretlerini pahalı buldukları, özel ders ücretlerinin istedikleri seviyede olması halinde daha fazla ders aldırarak istedikleri söylenebilir.

Görüldüğü üzere ailelerin özel derslere ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgularla ailelerle yapılan mülakat sonucunda elde edilen bulguların uyduğu görülmüştür.

4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Onuncu alt problem, "Ailelerin özel derslerin etkililiğinin artması için önerilerine ilişkin nicel verilerle elde edilen bulgular, nitel verilerle ne ölçüde uyumaktadır?"

şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Ailelerin Özel Dersten Beklentilerine İlişkin İçerik Analizi

Katılımcı İfadeleri	Tema	Kategori
Çocuğumun sınıfta yapılan yazılılarda başarılarının artmasını bekliyorum.(V. 2)	• Merkezi sınav başarısı	Akademik başarı
Çocuğumun sınıf içinde arkadaşları arasındaki başarısının daha yüksek olmasını bekliyorum.(V.1)	• Sınıf başarısı	
Sınav öncesinde yapılan çalışmalarla çocuğumun sınavdaki notlarının artmasını bekliyorum.(V.1)	• Akademik seviyenin belirlenmesi	
Çocuğumun akademik seviyesinin ne düzeyde olduğunu bilmiyorum. Seviyesinin düzenli olarak takip edilmesini bekliyorum.(V.1)	• Akademik seviyenin takibi	
Çocuğumun akademik başarısının yükselmesini bekliyorum. (V.5)	• Akademik eksikliklerin giderilmesi	
İleriki yıllarda çocuğumun zorlanmaması için çocuğumun eğitim temelinin sağlam olmasını bekliyorum.(V.5)	• Akademik temelin sağlam olması	
Sınıf öğretmeninden ders aldırarak öğretmeniyle çocuğum arasındaki iletişimin güçlenmesini bekliyorum.(V.2)	• Öz güven	Sosyal gelişim
Çocuğumun akademik başarısını yükselterek kendine güvenmesini sağlamak ve bu sayede arkadaşlarıyla olan iletişiminin güçlenmesini bekliyorum.(V.2)	• İletişim becerisi	
Çocuğumun sınıf ortamında kendini yeterince ifade edemediğini düşünüyorum. Özel dersler sayesinde bu sorunun aşılmasını bekliyorum.(V.1)	• Akran ilişkileri	
Çocuğumun özel dersler sayesinde öz güveninin artmasını bekliyorum.(V.3)	• Kendini ifade etme	
Çocuğumun derslerdeki başarısını arttırarak öz güveninin gelişmesini bekliyorum.(V.4)		

Çocuğumun hangi konuda nerede eksikliğinin olduğunu veya hangi konularda yeterli olduğunu gösterip gerektiğinde çocuğumun eksiklerini giderip gerektiğinde de çocuğumun seviyesini yükseltmesini bekliyorum.(V.4)	• Motivasyonu arttırma • Bakış Açısı Kazandırma	Mesleki ve eğitsel farkındalık
Çocuğumun yapabildiği konuları daha iyi özümsemesi için farklı yol ve yöntemlerin öğretilmesini bekliyorum.(V.4)		
Çocuğumun yapabildiği konuları daha iyi özümsemesi için farklı yol ve yöntemlerin öğretilmesini bekliyorum.(V.4)		

Tablo 12'ye göre ailelerle yapılan mülakat sonucunda toplanan verilerin içerik analizi sonuçlarına göre ailenin özel dersten beklentileri temelde şu üç kategori altında sıralanabileceği görülmüştür: Akademik başarı, sosyal gelişim, mesleki ve eğitsel farkındalık.

Akademik başarı kategorisindeki temalar ise şu şekilde listelenebilir: Merkezi sınav başarısı, sınıf başarısı, akademik seviyenin belirlenmesi, akademik seviyenin takibi, akademik eksikliklerin giderilmesi, akademik temelin sağlam olması. Sosyal gelişim kategorisindeki temalar ise şu şekilde listelenebilir: Öz güven, iletişim becerisi, akran ilişkileri, kendini ifade etme. Mesleki ve eğitsel farkındalık kategorisindeki temalar ise şu şekilde listelenebilir: Motivasyonu arttırma, bakış açısı kazandırma.

Bu bulgulardan hareketle ailelerin çocukları için gelecek kaygısı duyduğu söylenebilir. Gelecek kaygısı ile birlikte Türkiye'deki eğitim sisteminin merkezi sınav sisteminin getirdiği rekabetçi ortamın sınıf içine yansması sonucunda aileler çocuklarının akademik temellerinin sağlam atılmasını beklemektedirler. Aileler, özel ders süreciyle birlikte çocuklarının akademik olarak güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğunu bilmek istemektedirler. Ayrıca çocuklarının güçlü olduğu yönlerin daha da güçlendirilip rekabetçi eğitim ortamında çocuklarının bir adım önde olmasını beklerken diğer yandan çocuklarının zayıf yönlerinin de mümkün olduğunca toparlanmasını istemektedirler. Ailelerin çocuklarının akademik gelişiminin yanında sosyal gelişimlerine de önem verdikleri; özel derslerle süreç içinde çocuklarında

özgüven, iletişim becerisi, kendini ifade etme, arkadaşlarıyla ilişki kurabilme vb. becerilerin de geliştiğini görmek istedikleri söylenebilir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır.

5.1.1. Öğrencilerin Özel Derse İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırmada örnekleme alınan öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri şunlardır:

- Öğrencilerin özel derse ilişkin görüşleri cinsiyet değişkeninden etkilenmemektedir.
- Üçüncü sınıf öğrencileri dördüncü sınıf öğrencilerine göre özel öğretmeni sınıf öğretmeninden daha anlayışlı bulmaktadır.
- Öğrencilerin özel derse ilişkin diğer görüşleri üzerinde sınıf düzeyi değişkeninin manidar bir etkisi yoktur.
- Öğrenciler genel olarak özel öğretmenin öğretim performansını yeterli bulmaktadır.
- Öğrencilerin özel öğretmenin performansını yeterli bulmasında en etkili faktör özel öğretmenin öğrenciyi dinlemesidir.
- Özel öğretmenlerin ceza vermemesi, derslerin anlaşılmasını kolaylaştırması ve derslerini eğlenceli şekilde işlemesi öğrencilerin özel öğretmenleri yeterli bulmasında diğer önemli nedenlerdir.
- Öğrenciler özel öğretmenden en çok koçluk yapmasını beklemektedir.
- Öğrencilerin özel öğretmenden diğer beklentileri özel öğretmenin kendisiyle daha çok zaman geçirmesi, iletişime açık olması, akademik, sosyal, kişisel problemlerinde danışmanlık yapmasıdır.

Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin temel beklentisinin akademik başarıdan ziyade anlaşılma ve dinlenilmek olduğu görülmüştür. Yani öğrenciler özel öğretmenlerinden kendilerini dinlemelerini, sorunlarına çözüm üretmelerini,

gerektiği zamanlarda özel öğretmenle sohbet etmeyi istemektedirler. Bir başka deyişle öğrenciler özel öğretmenlerden koçluk beklemektedirler.

5.1.2. Ailelerin Özel Derse İlişkin Beklentileri, Bu Beklentilere Ulaşmak İçin Getirdiği Öneriler ve Özel Ders Aldırma Sebeplerine Ait Sonuçlar

Araştırmada örnekleme alınan ailelerin özel derse ilişkin beklentileri, bu beklentilere ulaşmak için getirdiği öneriler ve özel ders aldırma sebepleri şunlardır:

- Ailelerin özel derslerden en büyük beklentisi çocuklarının akademik başarısının yükselmesidir.
- Aileler özel derslerle birlikte çocuklarında ders çalışma alışkanlığının kazanılmasını beklemektedir.
- Aileler çocuklarının akademik temellerinin sağlam atılması amacıyla çocuklarına özel ders aldırılmaktadır.
- Aileler özel öğretmenden çocuklarını değişen soru türlerine hazır hale getirmesini beklemektedir.
- Ailelerin özel ders almadaki diğer önemli sebep ise çocuklarını özel ve proje okul sınavlarına hazırlamaktır.
- Aileler genel olarak çocuklarına ödev yaptırmak amacıyla özel ders aldırılmamaktadır.
- Aileler genel olarak özel derslerle birlikte çocuklarındaki akademik ilerlemeden memnundur.
- Aileler, çocuklarının özel öğretmenden koçluk beklentisinin aksine özel öğretmenden öğretmen rolünde derslerini işlemesini beklemektedirler.
- Ailelerin genel olarak özel ders saatlerinde çocuklarını özel öğretmenle bırakıp kendi günlük rutinlerine devam etmek istemektedir.
- Aileler genel olarak çalıştıkları özel öğretmenin alanında yetkin olduğunu düşünmektedir.
- Ailelerin çocuklarının sınıf öğretmenin performanslarından ve çocuklarına olan ilgisinden genel olarak memnun oldukları görülmektedir.
- Aileler genel olarak kendi branşında uzman, ilköğretim programına hâkim olan öğretmenleri özel ders öğretmeni olarak tercih etmektedir.
- Aileler çocuklarına evde ders çalıştırmakta genel olarak zorlanmaktadır.

- Aileler çocuklarına özel ders aldırmaya konusunda çevrelerinden etkilenmemektedir.
- Ailelere göre özel dersler çocuklar için fazladan ödev yükü oluşturmamaktadır.

Bu sonuçlara göre ailelerin özel öğretmenden beklentileri ile öğrencilerin özel öğretmenden beklentileri birbirini tutmamaktadır. Öğrenciler özel öğretmenden koçluk yapmalarını beklerken aileler ise özel öğretmenden genel olarak belirledikleri amaca (akademik başarının yükselmesi) uygun olarak hareket etmelerini ve sadece öğretmenlik yapmalarını beklemektedirler.

5.1.3. Ailelerin Özel Derslerde Karşılaştıkları Problemlere Ait Sonuçlar

- Ailelerin genel olarak özel öğretmenden, özel derslerden ve özel derslerle ilenilen süreçten memnun oldukları görülmektedir. Ancak aileler genel olarak özel ders ücretlerini yüksek bulmaktadır.

5.1.4. Nitel Araştırma Sonuçları

- Beklentinin aksine aileler çocuklarının sosyal gelişimi için de özel ders aldırabilmektedir.
- Aileler özel öğretmeni bir psikolojik danışman ve sosyal danışman olarak da görebilmektedir.
- Aileler öğrencilerinin okulda karşılaştığı akran zorbalığı, sınıf kurallarına uyum sağlayamama gibi durumların çözümü yöntemini özel ders olarak görebilmektedir.
- Aileler özel derslerin çocuklarının akademik başarısı ile birlikte sosyal gelişimlerine de katkı sağlamasını beklemektedir.
- Aileler özel öğretmenlerden çocuklarının eğitimi için kendilerini yönlendirmelerini talep edebilmektedir.
- Aileler çocuğunun ihtiyaç duyduğu rol model ihtiyacını özel öğretmen aracılığıyla karşılamak istemektedir.
- Aileler çocuklarının özel yeteneklerinin bulunması ya da bu yeteneğin gelişmesi amacıyla da özel ders aldırabilmektedir.
- Eğitim sisteminin kalitesini sorgulayan aileler özel ders sürecine başlayabilmektedir.

- Aileler eğitim sisteminin getirdiği rekabetçi ortamda çocuklarının yok olmasını istememektedir.
- Aileler çocuklarının akademik takibini yapmakta zorlanabilmektedir.

5.2. Tartışma

Yapılan araştırma bulgularına göre ailelerin çocuklarının sınıf öğretmenlerinden ve bu öğretmenlerin verdiği eğitimlerden memnun oldukları görülmektedir. Ayrıca bazı ailelerin özel ders için çocuklarının sınıf öğretmenlerini de tercih ettikleri araştırma bulgularından anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre ailelerin özel derse başlamalarının en önemli nedeni eğitim sisteminin eksikliği, okulun fiziki şartlarının ya da öğretmenin yetersizliği gibi durumlardan ötürü olmadığı; ailelerin çocuklarının geleceklerinden kaygı duyduklarından dolayı akademik temellerinin sağlam atılması amacıyla olduğu düşünülmektedir. Pallegedara ve Mottaleb (2018) yaptıkları çalışmada özel derslerin bu denli yaygın olmasının eğitim sistemindeki kalite düşüklüğünden ve öğretmenlerin yetersiz olmalarından kaynaklandığını belirtmektedir. Yılmaz ve Altinkurt (2011) da yaptıkları araştırma sonucunda öğretmen yetersizliğinin aileleri özel ders aldirmaya yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Tsiplakdes (2018) çalışmasında aileleri özel derslere yönlendiren nedenlerinden birinin eğitim sisteminin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Dawson (2009) ise çalışmasında okullardaki yetersiz eğitimin aileleri özel ders aldirmaya yönlendiren önemli bir etken olduğunu belirtmektedir. Buna göre ilgili literatürdeki bulgular elde edilen bulguların birbirini desteklemediği görülmektedir.

Özel ders alan öğrenci aileleriyle yapılan anket ve görüşme sonucunda elde edilen bulgulara göre ailelerin özel ders alma ve aldırma sebepleri farklılaşabilmektedir. Örneğin öğrencinin düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması, akademik başarısının artırılması, akademik temelinin sağlam olması, bir öğretmen gözetiminde ders çalışması bu sebeplerden birkaçıdır. Ayrıca özel ders alan öğrencilerin, özel ders alırken yaşadıkları etkileşim niteliği de farklılık göstermektedir. Ancak her bir öğrencinin özel öğretmenle yaşadığı etkileşimin farklılaşması beklendik bir durumdur. Bu durumun sebebi öğrenci ve öğretmen arasında oluşan etkileşimin o öğrenci ve o öğretmene has olmasıdır. Öğretmen veya öğrenci değiştiğinde etkileşimin de niteliği değişmektedir. Aynı öğretmenden aynı dersi dinleyen farklı çocuklar da aynı dersi farklı anlamaktadır. Bu bulgu beklendik bir sonuçtur. Zira

ilkokulda öğretmen değişiminin öğrenci-öğretmen niteliğini etkileyen önemli bir değişken olduğu ifade edilmektedir (Bray, 2007).

Araştırma sonucunda ailelerin özel ders aldırılmalarının en temel sebebi öğrencilerin akademik başarısını yükseltmek olduğu görülmüştür. İlgili literatürde bu bulguyu destekleyen çok sayıda araştırma vardır. Yapılan çalışmalar ailelerin çocuklarına özel ders aldırma sebeplerinin başında akademik başarı ve sınav başarısının geldiğini ortaya koymaktadır (Baştürk & Doğan, 2010; Keskin-Demirer, 2011; Kösterelioğlu, 2015; Saracaloğlu vd., 2014). Ailelerin çocukları için yaşıadığı akademik başarı endişesi aileleri özel ders almaya yönlendirmektedir (Bray, 2010; Song vd., 2013). Ayrıca yapılan çalışmalar özel ders alan öğrencilerin akademik başarısının özel ders almayan öğrencilerin akademik başarısına göre yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Baker vd., 2001; Guill & Bos, 2014).

Aileleri özel öğretmenle çalışmaya iten temel sebeplerden biri de çocuklarıyla yeteri kadar ilgilendiklerini düşünmemeleri olabilir. Zira Türkan (2019) araştırmasında ailelerin çocuklarının akademik başarısından kendilerinin sorumlu olduğunu düşündükleri ve bu sorumluluğu yeterince yerine getiremediklerini düşünmelerinden dolayı çocuklarına özel ders aldırma düşüncesini benimsediklerini dile getirmiştir. Davis'e (2013) göre de aileler çocuklarının eğitimi konusundaki sorumluluklarını hafifletmek amacıyla çocuklarına özel ders aldırabilmektedirler. Araştırmacılar çocukların eğitim sorumluluklarının ailelere ait olduğunu ve ailelerin bu sorumluluklarını azaltmak ya da bu sorumluluktan tamamen sıyrılabilmek için özel ders aldırma gibi çeşitli arayışlar içine girebildiklerini belirtmişlerdir (Kösterelioğlu, 2015; Rutz & Balkan, 2016). Buna göre araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile literatürdeki bulguların benzerlik gösterdiği söylenebilir.

İlgili literatür tarandığında ailelerin akademik başarıyı öncelemesinin temelinde gelecek kaygısının yattığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar ailelerin çocuklarının gelecek kaygısından dolayı endişelendikleri ve bu kaygının giderilmesi amacıyla özel derse yönlenebileceklerini belirtmektedir (Davies, 2004; Rutz & Balkan, 2016). Bu çalışmalara ailelerin çocukları için özel ders aldırmaya iten önemli unsurlardan birinin çocuklarının akademin geleceklerine dair duydukları kaygıyı mümkün olduğunca en aza indirmek olarak belirtilebilir.

Türkiye'de özellikle il ve ilçe merkezlerindeki ilkokullarda sınıf mevcutları fazladır (Yılmaz & Altınkurt, 2011). Bu durum, öğretmenin bireysel olarak öğrencileriyle yeteri kadar ilgilenmemesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum da eğitimin niteliğini

düşürebilmektedir (Bray & Lykins, 2012; Yıldızhan, 2015). Bu araştırmada ulaşılan bulgular da velilerin benzer kaygılarla özel öğretmenlerle çalıştığını göstermektedir. Aileler sınıf öğretmenlerinin okuldaki iş yükünün ağır olması nedeniyle öğrencileri yeterince dinleyemedikleri ve bunun neticesinde öğretmenlerin öğrencileri yeterince anlayamadıklarını düşündükleri gözlenmiştir. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğrenciler de sınıf ortamında öğretmenleri tarafından yeterince anlaşılmadıklarını düşünmektedir. Bu bulgu sınıfların kalabalık olmasının hem ailelerin hem de öğrencilerin özel öğretmenle çalışma isteğini arttırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Bu araştırmada, özel derslerin akademik başarıyı yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde de özel derslerin öğrencinin akademik başarısını olumlu etkilediği görülmektedir (Bray, 2007; Bray & Lykins, 2012; Çömlekciogulları, 2020; Güvendir, 2014; Kuan, 2011; Mischo & Haag, 2002; Oksal vd., 2013; Silova, 2009). Ayrıca bazı araştırmalarda özel dersler sayesinde öğrencilerin akademik kaygılarını yenebileceği ve derse olan ilgi ve isteklerinin artabileceği belirtilmiştir (Bray vd., 2013; Mischo & Haag, 2002; Silova, 2009). Bray (2007) özel dersler sayesinde öğrencilerin disipline girerek ders çalışma verimliliğinin arttığını belirtmektedir. Ayrıca Bray ve Kwo (2014) özel derslerle birlikte öğrenciler arasındaki öğrenme farklarının kapandığını belirtmektedirler. Bu sonuçlar araştırmada ulaşılan bulguyu destekler niteliktedir. Bunun nedeni özel derslerle birlikte öğrencilerin sınav notlarında ve akademik başarılarındaki yükselişin aileleri ve öğrencileri tatmin edecek kadar olmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Elde edilen bulgulara göre aileler özel öğretmenin öğrenciye olan katkısından memnun olma düzeyleri oldukça yüksektir. Özel derslerle birlikte öğrencilerin derslerindeki başarılarının gözle görünür şekilde yükselmesi ailelerin özel öğretmene ve özel ders sürecine olan güveninin artmasını sağlamaktadır. Özel öğretmene duyulan güven sayesinde aileler çocuklarının okul dersleri ve ödevleriyle daha az ilgilenmektedirler ve çocuklarına olan akademik başarıya yönelik sorumluluklarının da önemli oranda azaldığını düşünmektedir. Bu sebeplerden ötürü aileler gelecekte de özel ders almaya devam etme eğilimindedir. Bu durumun sebebi yukarıda da tartışıldığı üzere özel derslerle çocuklarının akademik başarısının yükselmesi ve derslere karşı ilgi ve isteklerinin artması ile birlikte ailelerin çocuklarının akademik hayatına yönelik duydukları kaygı ve sorumluluklarının önemli ölçüde azalması olabilir.

İlgili literatür incelendiğinde bazı araştırmalarda özel dersler öğrencinin akademik başarısına olumlu bir katkı sağlamadığı sonucuna ulaşıldığı görülmüştür (Guill & Bos, 2014; Hof, 2014; Smyth, 2008). Ayrıca Kösterelioğlu (2015) çalışmasında okul dışı eğitim öğrenme faaliyetleri sunan kurumların ya da kişilerin öğrencilerin sosyal ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir. Duman (2008)da araştırmasında öğrencilerin ders kaygısını azaltma ve yenme konusunda özel derslerin etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçların ortaya çıkmasının nedeni öğrencilerin özel ders aldıktan sonra akademik başarılarını yükseltme konusunda hissettikleri kaygı olabilir. İlgili araştırmalar kaygı ile başarı arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Bu araştırmanın örneklemini oluşturan ilkökul üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin başarısız olduklarını düşündükleri derslere karşı hissettiği yüksek kaygı düzeyinin kendileri ile birebir ilgilenen profesyonel bir öğretmenin varlığının verdiği güven ile azaldığı söylenebilir (Horney, 1995; Kutlu, 2001; Onur, 1995).

İlgili literatür incelendiğinde özel ders aldırmanın aileler için maddi bir yük olarak algılandığı ve ailelerin çocuklarına özel ders aldırma sıklığının ekonomik durumlarına bağlı olarak değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır (Gölpek, 2011; Tansel & Bircan, 2004). Ayrıca ailelerin ekonomik seviyelerinin özel ders aldırma konusunda önemli bir etken olduğu araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur (Bray, 2007; Uysal & Yenilmez, 2011). Maddi durumu yüksek olan aileler çocuklarına daha fazla sayıda özel ders aldırabilirken maddi durumu düşük olan aileler çocuklarına daha az sayıda özel ders aldırabilmektedirler. Bu durum eğitimde eşitsizliğe neden olan unsurlardan birisidir (Addi-Racah & Dana, 2015; Bray, 2007; Kösterelioğlu, 2015; Silova, 2009; Tansel & Bircan, 2005). Bu sonuçlar yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Araştırma bulgularına göre aileler özel dersler fiyatlarını yüksek bulmaktadırlar. Bu nedenle de ailelerin her ne kadar özel derslerden memnun olsalar bile özel ders fiyatlarının yüksek olmasından dolayı istedikleri sıklıkta ders aldıramadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca ailelerin maddi imkânları da özel ders aldırma sıklığı için önemli bir unsurdur. Maddi durumu yüksek olan aileler çocukları için istedikleri sıklıkta özel ders aldırabilirken daha düşük maddi imkânlara sahip aileler ise maddi güçlerinin el verdiği sıklıkta özel ders aldırabilmektedirler.

Araştırmada ailelerin özel ders öğretmenlerinin derse gelirken çeşitli materyaller ve kaynaklarla birlikte derse hazırlıklı gelmelerini beklediği; bunu derste istenen başarıya ulaşmak için önemli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekleyen araştırma sonuçları mevcuttur. Örneğin Oral ve diğerleri (2017) de yaptıkları araştırmada özel öğretmenlerin özel derste karşılaştıkları problemlerin çoğunun derse hazırlıksız gelme kaynaklı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonucunda özel öğretmenlerin öğrencilere rehberlik yaptığı, bunun öğrenci ve aile memnuniyetini arttırdığı ayrıca akademik başarıyı da olumlu etkilediği görülmüştür. Türkan (2019) da araştırmasında özel ders öğretmenlerinin çalıştıkları öğrencilere rehberlik yaptığını ve öğrencilerin sınıf ortamında çeşitli nedenlerden dolayı rehberliğe ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrenciler aile ortamında da çeşitli kişisel problemler yaşamaktadır (Yavuzer, 2004). Bu durumda öğrenciler akademik ya da kişisel sorunlarını özel öğretmene anlatmakta ve bu öğretmenlerden sorunlarına çözüm yolları üretmelerini veya sorunlarına yönelik önerilerde bulunmalarını istemektedirler. Bu durum özel öğretmen memnuniyetinin diğer önemli bir nedenin de özel öğretmenlerin derslerde sadece öğretmenlik yapmadığını yeri geldiğinde öğrencisine rehberlik yaptığını da göstermektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre anne ve babalara, özel ders veren öğretmenlere, okul yöneticilerine, yetkililere ve üniversitelere yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.3.1. Özel öğretmenlere yönelik öneriler

Çocuklarına özel ders aldırان aile ve öğrencilerle yapılan anket ve mülakat sonuçlarına göre öğretmenlerin özel derslerden maksimum akademik başarı elde etmesi için şu birtakım hususlara dikkat etmesi önerilmektedir:

Özel öğretmenler derslerini işlerken öğrencilerin dersleri suiistimal etmemesi için öğretmen rolünden ayrılmadan belirli bir disiplin çerçevesinde işlemleri önerilebilir. Bir başka deyişle özel öğretmenler öğrenciyle bir ağabey, abla gibi değil sınıf ortamındaki öğretmen gibi dersleri işlemesi uygun olabilir. Öğretmenler özel

derslerine önceden hazırlık yaparak ve çeşitli öğretim materyalleri geliştirerek gelmesi sürecin verimini artırabilir. Öğretmenler derslerde mümkün olduğunca öğrencileriyle ders dışı konuşmalarını kısa tutmalı bu konuşmaları ders aralarında veya ders dışında yapmaya özen göstermelidir. Özel öğretmenlere özel derslerinde konu ve soru çözümü odaklı olmaları tavsiye edilebilir. Özel öğretmenler; aileleri, dersler ve süreç hakkında düzenli olarak bilgilendirmesi önerilebilir. Ayrıca belirli aralıklarla öğrencilerine yönelik değerlendirme sınavları yapması ve sonuçları aile ile paylaşması önerilebilir. Öğretmenler gerektiğinde aileleri çocuklarıyla ders çalışırken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda, yardımcı kaynak seçimi ve bu kaynaklarla nasıl ilerlenmesi gerektiği vb. konularda yönlendirebilir. Öğretmenler bir öğrenci için özel derslerini planlarken dersleri art arda günlere koymamaya ve iki ders arasındaki gün sayısının da fazla olmamasına dikkat edilmesi de önerilebilir. Öğretmen derslerini monotonluktan uzak ve mümkün olduğunca eğlenceli bir şekilde anlatmalıdır. Öğrenci konuyu yeteri kadar öğrenmeden başka bir konuya geçmemeye dikkat edilmesi de süreçten maksimum fayda sağlanması açısından önem arz edebilir.

5.3.2. Ailelere yönelik öneriler

Ailelere özel ders öğretmeni seçerken öncelikli olarak sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan bir öğretmen olmasına; uygulanmakta olan öğretim programını bilmeyen; geçerli öğretim programına ait kazanımlara hâkim olmayan öğrenci ya da kişileri özel ders için tercih etmemeye dikkat etmeleri önerilebilir. Öğrencilere okullarda yeterince söz hakkı verilmediğinden ve öğrenciler, okulda kendilerinin yeterince anlaşılmadıklarını düşünmektedirler. Bu sebepten kişisel problemleri hakkında özel öğretmenle konuşma eğilimindedir. Bu nedenle aileler özel öğretmen ve öğrenci arasında gerçekleşen konuşmaları gereksiz ve ders süresinden kayıp olarak nitelendirmeyip bunu bir kişisel rehberlik faaliyeti olarak değerlendirmeleri önerilebilir. Bir başka deyişle aileler yeri geldiğinde özel öğretmenin çocuklarına kişisel rehberlik yapmasına fırsat tanımalıdırlar. Ailelere, çocuklarının akademik eksikliklerini gidermek ve akademik başarılarını yükseltmek amacıyla aldıkları özel derslerin tek başına yeterli olmayacağını ve özel öğretmenin gelmediği günlerde kendileri de çocuklarıyla birlikte ders çalışmak durumunda olduklarını unutmamaları önerilebilir.

5.3.3. Eğitim yöneticilerine yönelik öneriler

İlkokulda akademik becerilerin kazanılması kadar gelişim ödevlerinin başarılmaması da son derece önemlidir. 6-11 yaş grubunun gelişim özellikleri ile ilkökul öğretim programlarının yapısı hakkında bilgi ve deneyimi olmayan kişilerin ilkökul çocuklarına özel ders vermesinin engellenmesi için tedbirler alınması önerilebilir. Bunun için ilkökul öğrencilerine özel derslerin il/ilçe MEM'lerin kontrolünde yapılması sağlanabilir. Bu amaç için özel ders vermek isteyen sınıf öğretmenliği bölümü mezunlarına özel ders verme sertifika programı açılabilir, özel veya devlet ilkökullarında çalışan öğretmenlerde dâhil sertifika sahibi öğretmenler ilgili makamların bilgisi ve izni dâhilinde özel ders verebilir. Aileler çocuklarının sınıf öğretmenlerinden özel ders almak istedikleri ve bu durumun genellikle bir soruna yol açmamasından dolayı özel veya devlet ilkökullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin işlerini aksatmayacak şekilde kendi öğrencilerine de özel ders verme imkânı verilebilir. Eğitim fakültelerinin ilgi bölümlerinde özel ders vermeye ilişkin dersler eklenebilir veya özel ders verme sertifika programı açılabilir. Özel derslerde kullanılmak üzere kitaplar yazılabilir. Çünkü mevcut kitapların temel yazılış amaçları ya sınıf ortamındaki derslerde ya da bireysel çalışmalarda kullanılmaktadır. Oysa birebir yapılan derslerde farklı bir mantıkla hazırlanan konu ve soru kitaplarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kitaplar dijital veya basılı vb. ekleri de birebir çalışmalar için düzenlenebilir; bu kitaplarda daha zor ve daha bol etkinlik olmasına dikkat edilebilir. Ayrıca bu kitaplar birebir çalışmalarda çocuğun gelişimsel özelliklerine ve akademik seviyesine uygun, aileyi de sürece katan setler halinde hazırlanabilir.

İlkokulların idarecileri özel ders almanın akademik ve sosyal gelişimi desteklediğinin bilincinde olmaları önerilebilir. Okulda çalışan öğretmenlerin özel ders vermesinin engellememesine bilakis özel ders vermek isteyen personel için kolaylaştırıcı önlemler alınmasına ilişkin uygulamalar yapılabilir. Günümüzde çocukların dijital içeriğe maruz kaldığı, dikkat ve motivasyonlarının düştüğü söylenebilir. Özel dersler ise bu olumsuz durumu bir ölçüde engelleyebilir. Ancak özel ders almak daha çok ailenin ilgisi veya ekonomik duruma bağlı kalmaktadır ve bu durum bir fırsat eşitsizliği doğurmaktadır. Okul idareleri özel ders sınıfları, özel ders planları vb. uygulamalarla öğrencilerin özel derse ulaşımını kolaylaştırabilir ve bu yolla oluşabilecek fırsat eşitsizliğini önleyebilir.

KAYNAKÇA

- Addi-Racchah, A. & Dana, O. (2015). Private tutoring intensity in schools: A comparison between high and low socio-economic schools. *International Studies in Sociology of Education*, 25(3), 183-203. <https://doi.org/10.1080/09620214.2015.1069719>
- Aktaş-Eroğlu, A. (2001). *Türkiye’de eğitime ayrılan kaynaklar ve iktisadi kalkınmada eğitimin rolü* (Yayın No. 106985) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akyüz, Y. (2015). *Türk eğitim tarihi MÖ 1000-MS 2015*. Pegem Akademi.
- Alkan, C., Doğan, H., & Sezgin, S. İ. (2001). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Nobel Yayıncılık.
- Anıt, Z. (2021). *Türk eğitim sistemine ve lise sosyoloji ders kitaplarına yüklenen ideolojik görevin eleştirisi* (Yayın No. 660799) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aslan, A. K. (2001). Eğitimin toplumsal temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(5), 16-30.
- Atkinson, R. & Flint, J. (2001). Accessing hidden and hard-to-reach populations: Snowball research strategies. *Social Research Update*, 33(1), 1-4.
- Aytaç, K. (2012). *Avrupa eğitim tarihi: Antik çağdan 19. yüzyılın sonlarına kadar*. Phoenix Yayınevi.
- Afşar, B., Aksoy Mihoğlu, B. Ve Suna, S. (2018) İşsizlikle Mücadelede Mesleki Eğitimin Önemi ve Firmaların Mesleki Kurslara Bakışı: Konya İli Örneği *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2), 407-416.
- Bacanlı, H. & Dombaycı, M. A. (2013). *Kapatılma veya dönüştürülme ayırımında dershaneler*. Ankara Siyasal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (ASEM).

- Baker, D. P., Akiba, M., LeTendre, G. K. & Wiseman, A. W. (2001). Worldwide shadow education: Outside-school learning, institutional quality of schooling, and cross-national mathematics achievement. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 23(1), 1-17. <https://doi.org/10.3102/01623737023001001>
- Baki, A. & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Bal, Ö. (2011). Seviye belirleme sınavı (SBS) başarısında etkili olduğu düşünülen faktörlerin sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 2(2), 200-209.
- Baştürk, S. & Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 135-157.
- Boydak-Özan, M., Polat, H., Gündüzalp, S., Yaraş, Z. (2015). Okul yöneticilerinin dersane dönüşümüne ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 259-279. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2015.15.2-5000161323>
- Bray, M. (1999). *The shadow education: Private tutoring and its implications for planners*. UNESCO International Institute for Educational Planning.
- Bray, M. (2006). Private supplementary tutoring: Comparative perspectives on patterns and implications. *Compare*, 36(4), 515-530. <https://doi.org/10.1080/03057920601024974>
- Bray, M. (2007). *The shadow education system: Private tutoring and its implications for planners*. UNESCO.
- Bray, M. (2011). *The challenge of shadow education: Private tutoring and its implications for policy makers in the European Union*. European Commission.
- Bray, M., Kwo, O., & Jokic, B. (Eds.). (2016). *Researching private supplementary tutoring: Methodological lessons from diverse cultures*. Springer.
- Bray, M., Mazawi, A. E., & Sultana, R. G. (Eds.). (2013). *Private tutoring across the Mediterranean*. Sense Publishers.
- Bray, M., Zhan, S., Lykins, C., Wang, D., & Kwo, O. (2014). Differentiated demand for private supplementary tutoring: Patterns and implications in Hong Kong

- secondary education. *Economics of Education Review*, 38, 24-37.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2013.10.002>
- Bray, M. & Kwo, O. W. Y. (2014). *Regulating private tutoring for public good: Policy options for supplementary education in Asia*. UNESCO and Comparative Education Research Centre, HKU.
- Bray, M. & Lykins, C. (2012). *Shadow education: Private supplementary tutoring and its implications for policy makers in Asia*. Asian Development Bank.
- Bülbül, A. S. (1996). *Türkiye’de mesleki-teknik ve gelir getirici yetişkin eğitim çalışmalarını inceleme projesi (son rapor)*. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu.
- Celep, C., Kıran, H., Balcı, A., Sarpkaya, R., Yücel, C., Doğan-Kılıç, E., Arslan, H., Üstün, A., & Yılmaz, M. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Anı Yayıncılık.
- Ceran, D. (2002). Mürebbiyelik ve Türk romanında bazı mürebbiye tipleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 215-227.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (Çev., M. Sözbilir). Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Creswell, J. W. & Creswell, D. (2021). *Araştırma tasarımı. Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev., E. Karadağ). Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2016). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Culuk, E. (2022). *Halk eğitimi merkezlerinde uygulanan piyano eğitimi kurs programlarının içerik ve kazanım boyutlarına ilişkin incelenmesi* (Yayın No. 705925) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çalık, T. (2023). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Pegem Yayıncılık: Ankara
- Çağlayan, Y. (2015). *Tahrif-i tedrisat: Sistem eğitiminden eğitim sistemine*. Etkileşim Yayınları.

- Çelikleş, M. H. (2019). *Örgün eğitimi terk edip çırak olarak çalışan gençlerin profili: Kütahya örneği* (Yayın No. 621710) [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çoban, A., & Oral, B. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili temel kavramlar. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 1-27). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çömlekciogulları, A. (2020). *Öğrenci başarısı ile ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasındaki ilişki (Denizli ili örneği)* (Yayın No. ?) [Tezsiz Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Dang, H., & Halsey, R. F. (2008). *How to interpret the growing phenomenon of private tutoring: Human capital deepening, inequality increasing, or waste of resources? Policy research working paper no. 4530*. World Bank.
- Davies, S. (2004). School choice by default? Understanding the demand for private tutoring in Canada. *American Journal of Education*, 110(3), 233-255. <https://doi.org/10.1086/383073>
- Davis, J. (2013). *Educational legitimation and parental aspiration: Private tutoring in Perth, Western Australia*. [Doctoral dissertation, The University of Western Australia].
- Dawson, W. (2009). 'The tricks of the teacher': Shadow education and corruption in Cambodia. In S. P. Heynemann (Ed.), *Buying your way into heaven* (pp. 51-73). Brill.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dinçer, M. (2003). Eğitimin toplumsal değişme sürecindeki gücü. *Ege Eğitim Dergisi*, 3(1), 102-112.
- Doğan, İ (2011). *Eğitim sosyolojisi*. Nobel Yayıncılık.
- Eraslan, A. (2009). Finlandiya'nın PISA'daki başarısının nedenleri: Türkiye için alınacak dersler. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(2), 238-248.
- Erdoğan, İ. (2010). *Milli eğitime dair*. Nobel Yayıncılık.

- Ertürk-Keskin, N. & Güneşer-Demirci, A. (2003). *Eğitimde çürüyüş*. KİGEM.
- Geray, C. (2002). *Halk eğitimi*. İmaj Yayınevi.
- Gordon, E. E. & Gordon, E. H. (1990). *Centuries of tutoring: A history of alternative education in America and western europe*. University Press of America.
- Gordon, E. E., Morgan, R. R., O'Malley, C. J., & Ponticell, J. (2007). *The tutoring revolution: Applying research for best practices, policy implications, and student achievement*. Rowman & Littlefield.
- Gölpek, F. (2011). Türkiye’de adalet ilkesi bakımından yükseköğretimde finansman politikası: Kim faydalaniyor? Kim ödüyor? *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 149-176.
- Guill, K., & Bos, W. (2014). Effectiveness of private tutoring in mathematics with regard to subjective and objective indicators of academic achievement. Evidence from a German secondary school sample. *Journal for Educational Research Online*, 6(1), 34-67. <https://doi.org/10.25656/01:8840>
- Gül, O. K., & Doğan, M. (2020). Cumhuriyet döneminde yurt dışına öğrenci gönderme faaliyetleri ve ‘Talha Sabuncu’ örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(24), 232-254. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.832770>
- Gümüş, S. (2021). *Gölge eğitim faaliyetlerinin sosyal politika bağlamında değerlendirilmesi* (Yayın No. 697729) [Doktora Tezi, Yalova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Gündüz, M. (2003). Postmodern toplumda yeni bir öğrenme yöntemi: Özel ders verme (tutoring). *Keith Topping’ten Çeviri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36, 1-2.
- Güvendir, M. A. (2014). Öğrenci başarılarının belirlenmesi sınavında öğrenci ve okul özelliklerinin Türkçe başarıları ile ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39(172), 163-180.
- Haynor, P. M. (1994). The coaching, precepting, and mentoring roles of the leader within an organizational setting. *Holistic Nursing Practice*, 9(1), 31-40.

- Heyneman, S. P. (2011). The future of UNESCO: Strategies for attracting new sources. *International Journal of Educational Development*, 31(3), 313-314. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2010.11.012>
- Hof, S. (2014). Does private tutoring work? The effectiveness of private tutoring: A nonparametric bounds analysis. *Education Economics*, 22(4), 347-366. <https://doi.org/10.1080/09645292.2014.908165>
- Hong, S. C., & Park, Y. S. (2012). An analysis of the relationship between self-study, private tutoring, and self-efficacy on self-regulated learning. *KEDI Journal of Educational Policy*, 9(1), 113-144.
- Horney, K. (1995). *Çağımızın nevrotik kişiliği*. Öteki Yayınevi: İstanbul.
- Ireson, J. (2004). Private tutoring: How prevalent and effective is it?. *London Review of Education*, 2(2), 109-122. <https://doi.org/10.1080/1474846042000229458>
- Ireson, J., & Rushforth, K. (2011). Private tutoring at transition points in the English education system: Its nature, extent and purpose. *Research Papers in Education*, 26(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/02671520903191170>
- İhtiyaroğlu, N. (2010). *Öğretmen ve öğrencilere göre kaliteli eğitim* (Yayın No. 278281) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Katıtaş, S. (2019). Karma yöntem araştırmalarına bütüncül bir bakış. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 5(49), 6250-6260. <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.1858>
- Kavtelek, C. (2014). *Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algıları ve görüşleri* (Yayın No. 372234) [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, F. (2019). *Ortaöğretim kademesinde örgün eğitim dışına çıkma durumunun çeşitli değişkenler açısından analizi (Malatya ili örneği)* (Yayın No. 551297) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, N., & Somel, S. A. (2013). *Geçmişten günümüze azınlık okulları: Sorunlar ve çözüm önerileri*. Tarih Vakfı.

- Kenayathulla, H. B. (2013). Household expenditures on private tutoring: Emerging evidence from Malaysia. *Asia Pacific Education Review*, 14, 629-644. <https://doi.org/10.1007/s12564-013-9289-2>
- Keskin-Demirer, D. (2011). *Eğitimde paradigma değişimi: Gölge eğitim* (Yayın No. 291293) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kim, J. H., & Chang, J. (2010). Do governmental regulations for cram schools decrease the number of hours students spend on private tutoring? *KEDI Journal of Educational Policy*, 7(1), 3-21.
- Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (2015). *Yetişkin eğitimi*. (Çev., O. Gündüz). Kaknüs Yayınları: İstanbul.
- Korkmaz, İ. (2020). Nicel araştırmalarda evren, örneklem, örnekleme teknikleri. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 147-159). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kösterelioğlu, İ. (2015). Private courses in education or education in private courses? *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 203-218.
- Kuan, P. Y. (2011). Effects of cram schooling on mathematics performance: Evidence from junior high students in Taiwan. *Comparative Education Review*, 55(3), 342-368. <https://doi.org/10.1086/659142>
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin eğitimi*. Nobel Yayıncılık.
- Kuşci, A. (2021). *Türk eğitim tarihi (1923-1950)*. İksad Yayınevi.
- Kutlu, Ö. (2001). Ergenlerin üniversite sınavına ilişkin kaygıları. *Eğitim ve Bilim*, 26(121), 12-23.
- Kürkçü, E. (2018). *MEB örgün eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarının matematik dersi bağlamında incelenmesi* (Yayın No. 501989) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Lee, C. J., Park, H. J., & Lee, H. (2009). Shadow education systems. In G. Sykes, B. Schneider & D. N. Plank (Eds.), *Handbook of education policy research* (pp. 901-919). Routledge.
- Lee, J. Y. (2013). *Private tutoring and its impact on students' academic achievement, formal schooling, and educational inequality in Korea*

- (Publication No. 3560995) [Doctoral dissertation, Columbia University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage.
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-526. <https://doi.org/10.1093/fampra/13.6.522>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2008). *Özel öğrenme güçlüğü destek eğitim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2010). *Yaygın eğitim kurumları yönetmeliği*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2017-2018*. Milli Eğitim Basım Evi.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973, 14 Haziran), Resmi Gazete (Sayı: 14574). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Milner, T., & Bossers, A. (2004). Evaluation of the mentor-mentee relationship in an occupational therapy mentorship programme. *Occupational Therapy International*, 11(2), 96-111. <https://doi.org/10.1002/oti.200>
- Mischo, C., & Haag, L. (2002). Expansion and effectiveness of private tutoring. *European Journal of Psychology of Education*, 17, 263-273. <https://doi.org/10.1007/BF03173536>
- Mori, I., & Baker, D. (2010). The origin of universal shadow education: What the supplemental education phenomenon tells us about the postmodern institution of education. *Asia Pacific Education Review*, 11, 36-48. <https://doi.org/10.1007/s12564-009-9057-5>
- Nath, S. R. (2008). Private supplementary tutoring among primary students in Bangladesh. *Educational Studies*, 34(1), 55-72. <https://doi.org/10.1080/03055690701785285>
- Okay, C. (2002). Son dönem Osmanlı toplumunda çocuk (1850-1900).

- Oksal, A., Durmaz, B., & Akın, A. (2013). SBS'ye hazırlanan öğrencilerin sınav ve matematik kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 2(4), 47-62.
- Oller, A. C., & Glasman, D. (2013). Education as a market in France: Forms and stakes of private tutoring. In Bray M., Mazawi A., Sultana R. (Eds.), *Private tutoring across the Mediterranean: Power dynamics, and implications for learning and equity* (pp. 77-91). Sense Publishers.
- Onur, B. (1995). *Gelişim psikolojisi*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Oral, B., Avcı, Y. E., & Tösten, R. (2017). Öğretim elemanlarının mesleki hayatlarında karşılaştıkları etik olmayan davranışlar: Dicle Üniversitesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1230-1241.
- Ördem, Ö. (2015). Servet-i fûnun dönemi romanında mürebbiyeler: Yabancı ve yabancılaşma. *Electronic Turkish Studies*, 10(10), 719-732.
- Özak, H., & Diken, B. H. (2010). Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin işlevsel akademik becerilerine ilişkin Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 43-58. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000145
- Özbay, Ö. (2008). *Koçluk yaklaşımının yönetici üzerine etkileri ve bir araştırma* (Yayın No. 226370) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu (2007, 8 Şubat), Resmi Gazete (Sayı: 26434). Erişim adresi: <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/02/20070215-1.htm>
- Pallegedra, A., & Mottaleb, K. A. (2018). Patterns and determinants of private tutoring: The case of Bangladesh households. *International Journal of Educational Development*, 59, 43-50. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.10.004>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage.
- Pehlivan, A. (2015). *Açık ve örgün eğitim sosyal bilgiler ders kitapları ve öğretim programında somut olmayan kültürel miras öğelerinin incelenmesi* (Yayın No. 415881) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Poyraz, H.,& Dere, H. (2006). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Rutz, H. J., & Balkan, E. M. (2016). *Sınıfın yeniden üretimi: Eğitim, neoliberalizm ve İstanbul'da yeni orta sınıfın yükselişi*. (Çev., N. Balkan). H2O Yayınevi, s.?. (Orijinal çalışma x tarihinde yayımlandı).
- Salcan, U. (2014). *1980 sonrası Türkiye'de özel dershanecilik ve öğretmenlik mesleğinin dönüşümü* (Yayın No. 376452) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Saracaloğlu, A., Gündoğdu, K., Başara-Baydilek, N., & Uça, S. (2014). Türkiye, Güney Kore ve Japonya'da dershanecilik sisteminin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (51), 417-433.
- Selçuk, M. (2017). *Halk eğitimi merkezlerinin karşılaştığı sorunlar*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Silova, I. (2009). *Private supplementary tutoring in Central Asia*. International Institute for Educational Planning.
- Silova, I., Budiene, V., & Bray, M. (2006). *Education in the hidden market place: Monitoring of supplementary education*. Open Society Institute.
- Smyth, E. (2008). The more, the better? Intensity of involvement in private tuition and examination performance. *Educational Research and Evaluation*, 14(5), 465-476. <https://doi.org/10.1080/13803610802246395>
- Song, K. O., Park, H. J., & Sang, K. A. (2013). A cross-national analysis of the student-and school level factors affecting the demand for private tutoring. *Asia Pacific Education Review*, 14, 125-139. <https://doi.org/10.1007/s12564-012-9236-7>
- Southgate, D. E. (2009). *Determinants of shadow education: A cross-national analysis* (Publication No. 3393273) [Doctoral dissertation, The Ohio State University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Stevenson, D. L.,& Baker, D. P. (1992). Shadow education and allocation in formal schooling: Transition to university in Japan. *American Journal of Sociology*, 97(6), 1639-1657. <https://doi.org/10.1086/229942>

- Subaşı, M.,& Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şimşek, Ş., Çelik, A., & Akatay, A. (2007). *Kariyer yönetimi, insan kaynakları yönetimi uygulamaları*. Gazi Kitabevi.
- Tan, C. (2017). Private supplementary tutoring and parentocracy in Singapore. *Interchange*, 48(4), 315-329. <https://doi.org/10.1007/s10780-017-9303-4>
- Tansel, A. (2013). *Türkiye’de özel dershaneler: Yeni gelişmeler ve dershanelerin geleceği*. Economic Research Center (ERC) Working Papers in Economics N. 13/10-tr. ODTÜ.
- Tansel, A.,& Bircan, F. (2005). *Effect of private tutoring on university entrance examination performance in Turkey* (Discussion Paper No. 1609). The Institute for the Study of Labor.
- Taşdemirci, E. (2001). Türk eğitim tarihinde azınlık okulları ve yabancı okullar. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(10), 2-19.
- Taşkın, P. (2010). 5580 sayılı özel öğretim kurumları kanunu ve getirdiği yenilikler. *Ankara Barosu Dergisi*, (4), 159-178.
- Taşpınar, M. (2014). *Eğitim bilimine giriş (öğretmenlik mesleği)*. Edge Akademi Yayınları.
- Tekışık, H. H. (2003). Öğretmenin kişisel yeterlikleri. *Eğitime yansımalar: VII çağdaş eğitim sistemlerinde öğretmen yetiştirme sempozyumu kitabı* içinde (s.169). Tekışık Yayıncılık.
- Töremen, F. (2009). Türk eğitim sisteminin amaçları, temel ilkeleri ve genel yapısı. V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss. 1-16). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tsiplakides, I. (2018). Shadow education and social class inequalities in secondary education in Greece: The case of teaching English as a foreign language. *International Journal of Sociology of Education*, 7(1), 71-93. <https://doi.org/10.17583/rise.2018.2987>

- Tuna, A., Biber, A. Ç., Polat, A. C., Altınok, F., & Küçüköğlu, U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- Özkan, R. (2005). Birey ve toplum gelişiminde öğretmenlik mesleğinin önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(166), 33-42.
- Tutar, H.,& Erdem, A. T. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları*. Seçkin Yayıncılık.
- Türkan, A. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin özel ders eğilimleri ve paydaşların özel derse yönelik görüşleri* (Yayın No. 581276) [Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ulu, C. (2014). Osmanlı Devleti'nin son döneminde mürebbiyelik müessesesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(1), 595-610.
- Uygun, S. (2003). Türkiye'de dünden bugüne özel okullara bir bakış (gelişim ve etkileri). *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 107-120. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000083
- Uysal, E.,& Yenilmez, K. (2011). Sekizinci sınıf öğrencilerinin matematik okuryazarlığı düzeyi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 1-15.
- Waldron, N. L.,& McLeskey, J. (2010). Establishing a collaborative school culture through comprehensive school reform. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 58-74. <https://doi.org/10.1080/10474410903535364>
- Yanar, H. (2011). *Afyon ili halk eğitim merkezinde takı tasarım dersinin incelenmesi* (Yayın No. 298414) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuzer, H. (2004). *Ana-baba ve çocuk*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (1996). *Yaygın eğitim ve halk eğitimi merkezlerindeki uygulamaları*. Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü.

- Yıldırım, M. (2009). *Hayat boyu öğrenme kapsamında yaygın eğitim ve halk eğitimi merkezleri*. Gazi Kitabevi.
- Yıldızhan, Y. H. (2015). *Okul dışı eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve toplumun beklentisi (Ankara ili örneği)* (Yayın No. 395042) [Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, K.,& Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.
- Yüksel-Aydoğan, Ş. (2021). *Yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının Çankaya Belediyesi özelinde değerlendirilmesi* (Yayın No. 657996) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Zhan, S., Bray, M., Wang, D., Lykins, C., & Kwo, O. (2013). The effectiveness of private tutoring: Students' perceptions in comparison with mainstream schooling in Hong Kong. *Asia Pacific Education Review*, 14, 495-509. <https://doi.org/10.1007/s12564-013-9276-7>
- Zhang, W.,& Bray, M. (2018). Equalisin schooling, unequalising private supplementary tutoring: Access and tracking through shadow education in China. *Oxford Review of Education*, 44(2), 221-238. <https://doi.org/10.1080/03054985.2017.1389710>
- Zhang, Y.,& Liu, J. (2016). The effectiveness of private tutoring in China with a focus on class-size. *International Journal of Educational Development*, 46, 35-42. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2015.11.006>

EKLER

Ek 1.Araştırmada Kullanılan Veli Anketi

Değerli katılımcı;

Bu anket çalışması Yıldız Teknik Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırladığım tez için hazırlanmıştır. Bu çalışma ebeveynlerin çocuklarına özel ders aldırma durumunu tespit etmek amaçlı yapılmaktadır. Bu ankete vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Aşağıda verilen bu ifadelere ne ölçüde katıldığınızı gösteren seçeneği işaretleyiniz. Bu anket dört bölümden oluşmaktadır ve doldurmak yaklaşık 15 dk. almaktadır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim

Karani Bozgurt

I.BÖLÜM

1- Anne () Baba ()

2- Özel ders veren öğretmenden hangi dersleri vermesini bekliyorsunuz?

Türkçe() Matematik () Hayat Bilgisi () Fen Bilimleri () Diğer ()

3- Öğrencinin Özel Ders Süreçlerini Kim Takip Ediyor? Anne () Baba ()

4- Çocuğunuz kaçınıcı sınıfa gidiyor? 1() 2 () 3() 4 ()

II.BÖLÜM

İFADELER (özel derse ilişkin beklentiler)	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Çocuğumun düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması					
Çocuğumun akademik başarısını artırması					
Çocuğumun yazısının düzelmesi					
Çocuğumun sınıf seviyesini yakalaması					
Çocuğumun (anne/baba ile ders çalışmak istemediğinden) evde ders çalışması					
Çocuğumun (anne/babanın ders çalıştırmak için zamanı olmadığından) evde ders çalışması					
Anne/baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi daha iyi hale getirmek için					
Çocuğumun ödevlerini yaptırmak amacıyla					
Bir öğretmen gözetiminde ders çalışması amacıyla					
Çocuğumu özel/proje okul sınavlarına hazırlamak amacıyla					
Çocuğumun seviyesine uygun konuları anlatması amacıyla					
Çocuğumun yeni nesil sorularına adapte olması amacıyla					
Çocuğumun sınıf öğretmenini başarılı bulmadığımdan					
Çocuğumun sınıf öğretmeninin çocuğuma karşı ilgisiz olmasından					
Çocuğum okula yeterince devam edemediği için					
Çocuğum derslerinde kendini başarısız hissetmemesi için					
Çocuğumun akademik temelini sağlam olması için					
Çevremdeki aileler çocuklarına ders aldırıldığı için					
Çocuğumun psikologu yönlendirdiği için					
Pandemi döneminde sürdürülen online eğitimin neden olduğu eksiklikleri tamamlamak için					

III. BÖLÜM

İFADELER (özel ders sürecinde karşılaşılan problemler)	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Özel ders öğretmenimin alanında yetkin olmadığını düşünüyorum.					
Özel ders öğretmenim okul programı hakkında yeterince bilgili değil.					
Çocuğuma özel ders aldırmama rağmen yeterince ilerleme göremiyorum.					
Özel ders saati çocuğumun gelişmesi için yeterli olmuyor.					
Özel derslerin saat ücreti pahalı geliyor.					
Özel ders öğretmenimin yoğunluğundan dolayı istediğim günde veya saatte ders alamıyorum.					
Çocuğum özel ders öğretmenini ağabey/abla gibi gördüğünden dolayı yeterince ciddiye almıyor.					
Özel ders olduğu saatlerde ben de evde beklemek zorunda kalıyorum.					
Özel derslerde sınıf seviyesinden farklı gidildiği için ek ödev yükü oluşuyor.					
Sınıf öğretmeni ile özel ders öğretmeni arasında koordinasyon olmadığı için ikisinin arasında iletişimi sağlamak zorunda kalıyorum.					
Çocuğum ödevleri özel ders öğretmenine yaptırmak istiyor.					
Çocuğum özel ders öğretmeni ile daha iyi anladığını düşündüğü için okuldaki dersleri dinlemiyor.					
Çocuğum özel ders öğretmeni olmadan konuyu anlayamayacağını düşünüyor.					
Çocuğum özel ders almak istemediği için ders olacağı gün agresif davranışlar sergiliyor.					
Çocuğuma özel ders aldırمام sınıf öğretmeni ile ilişkilerimizi olumsuz etkiledi.					

IV. BÖLÜM

İFADELER (Problemlere ilişkin çözüm önerileri)	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Sınıf öğretmeni sınıfındaki öğrencilere özel ders vermemeli					
Özel öğretmen daha uzun süre ders anlatmalı.					
Özel öğretmen daha çok mola vermeli.					
Özel öğretmen derse hazırlanarak gelmeli.					
Özel öğretmen, çocuğumun sınıf öğretmeniyle koordineli çalışmalı.					
Özel öğretmen okulda işlenen konulara paralel ilerlemeli.					
Özel öğretmen dersle birlikte çocuğumun akademik olmayan sorunlarıyla da ilgilenmeli.					
Özel öğretmen benim tercih ettiğim gün/saatte gelmeli.					
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken ağabey/abla gibi olmalı.					
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken gerekirse sesini yükseltmeli.					
Çocuğum özel öğretmeninden daha çok çekinmeli.					
Özel öğretmen gerekirse ceza vermeli.					
Özel öğretmen daha yoğun ders işlemeli.					
Özel öğretmen okul ödevleriyle daha çok ilgilenmeli.					
Özel öğretmen daha eğlenceli ders anlatmalı.					
Özel öğretmen daha ilgi çekici materyallerle derse gelmeli.					
Dersler gerektiğinde yüz yüze gerektiğinde uzaktan yapılabilmeli.					
Derslerde daha çok soru çözülmeli.					
Özel öğretmen çocuğumla sohbet etmek yerine tüm zamanını ders için kullanmalı.					
Özel öğretmen dersin bir kısmını kitap okumaya ayırmalı.					
Özel öğretmen çocuğumla kitaplar hakkında konuşmalı.					
Özel öğretmen çocuğumu spor veya sanat dalları hakkında					

bilgilendirip takip etmeli.					
Özel öğretmen sadece sınavlara yönelik ders işlemeli.					
Çocuğum konuyu tam olarak öğrenince özel öğretmen sonraki konuya geçmeli.					
Dersten sonra ödev verilmeli, ertesi derste ödevler kontrol edilmeli.					
Özel öğretmenin kullandığı kaynak sayısı daha fazla olmalı.					
Özel öğretmen her dersten sonra beni bilgilendirmeli.					
Özel öğretmen beni yönlendirerek çocuğumla daha kaliteli ders çalışmama yardımcı olmalı.					
Özel öğretmene ihtiyaç duyduğum her an ulaşabilmeliyim.					
Özel öğretmen dersi zorunlu durumlarda iptal ettiğimde o hafta başka bir gün dersi alabilmeliyim.					
Ders günleri birbirinden çok uzak olmamalı.					
Ders günleri ardı ardına olmamalı.					
Özel öğretmen çocuğumun öğrenme şeklini daha iyi anlamalı.					
Özel öğretmen çocuğumun dersi kaynatmasına izin vermemeli.					
Çocuğumun öğrenme durumlarının kontrolü için özel öğretmen sınavlar yapmalı.					
Özel öğretmen sürekli aynı yöntemle ders anlatmamalı.					
Özel öğretmen çocuğumun başarısını daha çok ödüllendirmeli.					

Ek 2. Araştırmada Kullanılan Öğrenci Anketi

Değerli katılımcı;

Bu anket çalışması Yıldız Teknik Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırladığım tez için hazırlanmıştır. Bu çalışma sizin özel derse ilişkin görüşlerinizi tespit etmek amaçlı yapılmaktadır. Bu ankete vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Karani Bozgurt

Kaçıncı sınıfa gidiyorsun? 1() 2() 3() 4()

İFADELER	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Özel ders öğretmenim çok ders yaptırıyor.					
Özel ders öğretmenim çok ödev veriyor.					
Özel ders öğretmenim az ders yaptırıyor.					
Özel ders öğretmenim hiç ödev vermiyor.					
Özel ders öğretmenimin derslerinde sıkılıyorum.					
Özel ders öğretmenim çok eğlenceli ders anlatıyor.					
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha iyi ders anlatıyor					
Özel ders öğretmenim beni dinliyor.					
Özel ders öğretmenimden korkuyorum.					
Özel ders öğretmenim çok ceza veriyor.					
Özel ders öğretmenim sınıf öğretmenimden daha anlayışlı.					
Özel ders öğretmenim ceza vermiyor.					
Özel ders öğretmenimle sohbet de edebilmeliyim.					
Özel ders öğretmenimin daha çok gelmesini isterim.					
Özel ders öğretmenimin daha az gelmesini isterim.					
Özel ders öğretmenim bana kızmamalı.					
Özel ders öğretmenim soruları çözmek için daha fazla zaman vermeli.					
Eve gelen öğretmenim yazı yandırmamalı.					

Özel ders öğretmenim tableten ders anlatmalı.					
Özel ders öğretmenimden ders dışında ihtiyacım olan konularda yardım almak isterim.					
Sorularım olduğunda derslerimiz dışında da özel ders öğretmenime ulaşabilmek isterim.					
Özel ders öğretmenime anlamadığım konularda rahatça soru sorabilmek isterim.					
Özel ders öğretmenimin beni ödüllendirmesini isterim.					
Özel ders öğretmenimin bana karşı sabırlı olmasını isterim.					
Derslerimizin daha eğlenceli olmasını isterim.					
Derslerimizde bilgisayar, tablet vb. kullanmamızı isterim.					

Ek.3 Yarı yapılandırılmış mülakat soruları

Kıymetli velim, bu mülakat soruları Yıldız Teknik Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırladığım tez için hazırlanmıştır. Bu çalışma ebeveynlerin çocuklarına özel ders aldırma durumunu tespit etmek amaçlı yapılmaktadır. Bu sorulara vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bir süre sınırlandırılması yoktur.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Karani Bozgurt

1. Size özel derse başlamayı düşündüren etkenler nelerdir?
2. Sizin özel dersten beklentileriniz nelerdir?
3. Sizin özel derse ilişkin olumsuz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?

Ek: 4. Etik Onay Belgesi

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Toplantı Tarihi: 04.03.2024

Toplantı No: 2024.03

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
TOPLANTI KARARI

Yürütücülüğünü Üniversitemiz EĞİTİM FAKÜLTESİ öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN danışmanlığında lisansüstü öğrencisi Karan BOZGURT tarafından yapılacak olan "İlkokulda Özel Ders Beklentiler Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Üçüncü Ve Dördüncü Sınıf Örneklemi" adlı çalışma ve bu çalışmada kullanılacak veri toplama araçları ve yöntemlerine ilişkin bilgilerde etiğe aykırı herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Etik Kurul Üyeleri

Prof. Dr. Murat DONDURAN
Başkan

Prof. Dr. Ali ERYILMAZ
Üye

Prof. Dr. Gülhâyat GÖLBAŞI ŞİMŞEK
Üye

Prof. Dr. Senay OĞUZTİMUR
Üye

Prof. Dr. Yaşın ŞEHİTOĞLU
Üye

Doç. Dr. Mehmet Emin KAHRAMAN Dr. Öğr. Üyesi Güzin AKYILDIZ
Üye Üye

Rapor Doğrulama

Rapor 20240302733 Doğrulama